

Hlavný partner projektu: Fond na podporu umenia

JAŠÍKOVE KYSUCE 2022

**Zborník vybraných súťažných prác účastníkov
54. ročníka Celoslovenskej literárnej súťaže
mladých prozaikov**

**Kysucká knižnica v Čadci
v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja
2022**

Janka Bírová, Monika Mišúnová Šormanová, Marián Grupač

Jašíkove Kysuce 2021

Slovo na úvod k 54. ročníku Jašíkových Kysúc 2022

Každý ročník Jašíkových Kysúc je niečím výnimočný a rok 2022 je zvláštny tým, že sa môžeme konečne bez strachu stretnúť po tristných rokoch pandémie., ktorá ochromila skoro všetko. No život sa len tak ľahko nevzdáva, najmä tvorivosť neúfíha. Najstaršia slovenská literárna súťaž Jašíkove Kysuce dala slovenskej literárnej scéne mnohé spisovateľky a spisovateľov. Jej históriu priniesol podrobne a farbisto v spomienkach spisovateľov jubilejný zborník z roku 2018. Tam sme sa dost' obsiahlo venovali aj dvom spisovateľom, ktorých ceny sa dajú na JK získať, najmä Rudolfovi Jašíkovi, ktorý je od počiatku v embléme tejto súťaže a proskribovanému spisovateľovi Jozefovi Hnitkovi, ktorého začlenil do tejto súťaže demokratizačný proces po roku 1989. Spoločná je pre týchto dvoch kysuckých spisovateľov činnosť v odboji proti fašistickej totalite, smrť – u Jašíka skutočná, veľmi zavčasu a smrť sociálna u Hnitku približne v rovnakom čase. Obaja spisovatelia sú nám takto príkladom statočnosti a oddanosti idey slobody, ľudských práv a vrúcneho vzťahu k slovenskej kultúre.

Na ich počesť a pripomenutie každoročne prichádzajú z rôznych častí Slovenska na internetový portál Kysuckej knižnice v Čadci desiatky krátkych poviedok, čít, esejí... v rôznych vekových kategóriách. Ako zakaždým, aj tento rok sa vo výrazných spracovaniach skutočnosti a každodennosti prejavili neprehliadnuteľné talenty pozorovacie, vyjadrovacie, štylisticky a esteticky kreatívne.

Všeobecne možno povedať, že je menej nezmyselných, samoučelných vulgarizmov. Vyskytujú sa absurdné príbehy a často sú spracované sociálne témy priamo zo života. Závažné sú témy rozpadu rodiny a domáceho násillia. Už niekoľko rokov za sebou je v textoch málo harmónie a to je koniec koncov realita. Niektoré texty sú dobrodružné rozprávky alebo ponášky na literárne diela, filmy, populárne piesne...

Vít'azom a oceneným srdečne blahoželáme a prajeme ďalšie tvorivé úspechy!

Mária Bátorová, predsedníčka poroty
november 2022

Zápisnica
z vyhodnotenia 54. ročníka Celoslovenskej literárnej súťaže mladých prozaikov
Jašíkove Kysuce 2022

Porota pracovala v zložení: **predseda: Prof. PhDr. Mária Bátorová DrSc.,**
členovia: Ľubica Suballyová, Ladislav Hrubý

Porota hodnotila práce 48 autorov, ktorí zaslali 49 súťažných literárnych textov.

Na základe hodnotenia jednotlivých prác porota jednomyselne rozhodla udeliť ocenenia Jašíkove Kysuce 2022 nasledovne:

CENA RUDOLFA JAŠÍKA: kategória od 18 do 35 rokov
Michaela RAPA VÁ : Svetlo

CENA JOZEFA HNITKU: kategória od 10 do 18 rokov
Zuzana IŠTOŇOVÁ : Dvojčky

1. PRÉMIA RUDOLFA JAŠÍKA
Matej KOŠČO : Voňa kolínskej

2. PRÉMIA RUDOLFA JAŠÍKA
Katarína ŽELINSKÁ : Nedělej Zagorku

3. PRÉMIA RUDOLFA JAŠÍKA
T. SLAVKINA : Praskliny

ESEJ O DIELE SLOVENSKEJ LITERATÚRY
Lukáš BOLEK : Mier príde aj sám

ČESTNÉ UZNANIA:

Daniela Romanová: Čestný človek
Henrich Fačkovec: Dievča so srdcovou arytmiou
Zuzana Komanová: Svokrovci
Andrej Hrabovecký: V preplnenej čakárni
Zachariáš Drobňák: List úsmevu
A. P. Zacharová: Quizás, quizás, quizás
Barbora Capeková: Prázdne vrecko plné snov
Kristína Tenkelová: Malé dievčatko
Anna Krkošová: Život, gramofón a bludisko
Rebeka Romana Beňová: Plavba za Orionom
Ema Michelčíková: Kompas v hlave
Mária Kľusková: Tajomstvo noci
Zuzana Martiniaková: Niekde vysoko
Katarína Hvolková: Údolie hviezd
Silvia Vrbovská: Denník

Ľudmila Magdolenová: Investícia

Mária Bátorová (predsedníčka poroty)
Ľubica Suballyová, Ladislav Hrubý (členovia poroty)

V Bratislave, dňa 02.11.2022

CENA RUDOLFA JAŠÍKA

Kategória od 18 do 35 rokov

Michaela Rapavá

Svetlo

Chlad sterilných dlaždíc a bielych stien. Kovová posteľ, prázdne tváre doktorov a šŕuknutie tlačidla, ktoré spustilo nahrávanie zvukového záznamu. Už som zabudla aké to je...

Bol to rok, mesiac alebo deň? Nie. Muselo to byť dlhšie. Hlavná sestra, ktorá predo mňa postavila vodu, mala vrásky a prvé šedivé vlasy. Keď som ju videla naposledy, bola mladá, útla a jej tvár bezchybná, akoby bola z porcelánu.

„Ďakujem.“ Kývla som hlavou. Čas je relatívny a pre každého plynie inak. Na ceste vesmírom sa niečo také, na prvý pohľad filozofické, mení na surový fakt. Čas je nekonečný sled zábleskov prítomnosti.

Predo mnou sedelo niekoľko doktorov v bielych plášťoch. Žena s vyčesanými vlasmi a vážnym výrazom ťukla pár krát do tabletu. Prehovorila: „Dvadsiaty piaty január 2238. Dnes popoludní záchranný tím našiel nezvestného člena flotily B6, ktorého úlohou bol prieskum planéty Orin-2. Ide o ôsmu nám známu planétu vhodnú pre život, na ktorej sa našli známky inteligentného života. Poprosím meno...“ Doktorka mala zapichnutý pohľad do tabletu. Chvíľu som nereagovala a za to som si vyslúžila jej prísny pohľad.

„Ah... Eva. Eva Černáková,“ odpovedala som. Mala som sucho v krku a načiahla som sa po pohár vody.

„Boli ste nezvestná,“ hovorila zatiaľ čo prezerala záznamy, „dvadsaťtri rokov.“ V jej očiach sa mihlo zhrozenie, ale okamžite sa stratilo. „Našli sme vás pri vašom plavidle zavretú v sklenenej konštrukcii v tvare pyramídy. Píše sa tu, že bola vytvorená nám doposiaľ neznámou technológiou...“

Kývla som hlavou. „Záchranný tím k vám pristúpil a konštrukcia sa otvorila. Rozpustila sa do zeme. Nezostalo po nej nič. Nepodarilo sa z nej odobrať vzorky, preskúmať ju... Zdalo sa, že vás držala pri živote, kým sa neobjavila pomoc, ale to je len odhad... Spomínate si, čo sa stalo?“

Flotila A6 bola prvá, ktorá skúmala planétu Orin-2. Nikdy sa nestretli so zmieneným inteligentným životom, ale objavili podobné konštrukcie - pyramídové obydlia rôznych veľkostí, ktoré pripomínali skleníky. Všetci z posádky zmizli bez stopy a my, flotila B6, sme mali zistiť, čo sa stalo.

Ich posledné hlásenie bolo o svetle, ktoré sa v podobe gule vznášalo okolo lode. Kamery sa vypli. Komunikačné zariadenie sa odpojilo a samé reštartovalo. Sledovací prístroj, ktorý mali členovia pripnutý na skafandri, ukazoval nezmysly. Krútilo sa na jednom mieste stále dokola.

Keď sme pristáli na planéte Orin-2, ohromila ma rozmanitá fauna a flóra. Nikdy som nevidela nič podobné. Možno jedine na fotkách spred roku 2050 z planéty Zem. Najbližšia hviezda poskytovala dostatok tepla a svetla, ktoré sa odrážalo od sýtozelených listov. Všetko hralo farbami. Najviac fascinujúci bol fakt, že všetko na planéte žilo v symbióze. Neexistuje druh, ktorý by ohrozoval iný. Všetko funguje ako jeden dokonalý organizmus. Každá časť má svoj význam, ničoho nie je málo a nič nie je navyše, či to už sú drobné lišajníky alebo väčšie zvieratá.

Veľkú časť planéty pokrýva vodná plocha. Nikdy som nič podobné nevidela, pritom to bol môj tretí prieskum planéty s vyhovujúcimi podmienkami pre život.

V momente, keď sa moja noha v skafandri dotkla zeme cítila som, že sa tu niečo stane. Niečo veľmi dôležité. Nechala som si to pre seba...

Možno pocit bezpečia, ktorý Orin-2 obklopoval bol dôvod, prečo posádka A6 prestala byť ostražítá. Hovorili sme si, že podobnú chybu neurobíme. Nevrátíme sa späť, kým nezistíme, čo sa stalo. Robíme to pre ľudstvo, vedecký pokrok a ďalšie generácie.

Ihneď sme zamierili na miesto, kde posádka A6 zanechala svoje plavidlo. Nachádzalo sa neďaleko pyramídových konštrukcií a bolo celé obrastené rastlinami. Pôsobilo akoby ho pohlcovala zem, zabáralo sa do mäkkej neprirodzene hustej trávy.

Dostali sme povolenie na odstránenie rastlín laserovým, rezákom a číselný kód od dverí. Na naše veľké prekvapenie všetko bolo na svojom mieste, akoby sa posádka lode A6 vyparila bez stopy. Riadenie lode nebolo poškodené, palivo na odlet dostačujúce...

Peter prehľadával záznamy z bezpečnostného systému. Objavili sme len jedno video z kamery nad dverami. Ukazovalo ako posádka opúšťa loď a približne o hodinu neskôr sa vracia len jeden člen. Bežal. Do tváre mu nebolo vidieť.

Záznam končil jasným zábleskom, ktorý vyradil kameru z prevádzky. Pozreli sme si ho niekoľkokrát. „Čo to bolo?“ Uvažoval najmladší zo skupiny, Marek.

„Posádka A6 hlásila, že sa okolo lode pohybuje nejaké svetlo. Asi to bude ono...“ Peter uložil video z hlavného počítača na externý disk. Nevyzeral znepokojene. Mal najviac skúseností s prieskumom, zažil hrôzostrašné veci a toto bola maličkosť, nad ktorou mávol rukou.

Neskôr nás vedenie poslalo preskúmať najväčšiu z pyramíd. Miesto, ktoré posádka A6 prezerala naposledy.

Prikázali nám rozdeliť sa. Ja a Marek sme zostali pri vchode do konštrukcie. Keby sa niečo zvrtilo a Peter by mal problémy, videli by sme čo sa stalo. Ak by sme vošli všetci spolu a spojenie by sa prerušilo, nebodaj by sme sa stratili... znovu by nebol nikto, kto by vedeniu povedal, čo sa deje.

Sledovala som ako sa Peter prediera rastlinami. V sluchátku sa ozval šum.

„Peter?“ Oslovila som ho cez komunikačné zariadenie.

„Príjem,“ odpovedal. Odlahlo mi. „Čo vidíš? Niečo nové?“

„Je tu...“ Začal hovoriť. Zdalo sa, že uvažuje. „Nejaký veľký symbol. Na zemi.“

„Aký?“ Pýtala sa žena z vedenia.

Hľadela som z diaľky na Petra, ktorého hlava pretŕčala spoza vysokých kríkov.

„Vyzerá ako kvet zložený z kruhov vypálený do zeme. Je len o trochu tmavší. Vedú od neho dve prašné cesty niekam na opačnú stranu pyramídy...“ Opisoval. Zvedavo som za ním hľadela. Chcela som vidieť to čo on, ale nešlo to.

„Sú tam nejaké známky po flotile A6?“

„Nie, nezdá sa...“ Stíchol. Pravdepodobne niečo zazrel. „Stopy!“ Zvolal hlasno. „Zo skafandru. Ochranného obleku, podobnému tomu nášmu...“

„Kam smerujú?“ Pýtali sa z velenia. Napäto sme s Marekom stáli pri vstupe do pyramídy.

„Zdá sa, že k východu. Odkiaľ som prišiel, ale... je to zvláštne.“ Na moment bolo ticho. Sledovala som ako sa Peter sklonil a stratil sa mi z dohľadu.

„Druhá stopa, ktorá je hneď za ňou je... opačne. Nejdú za sebou.“

Nerozumela som čo tým presne myslí. „Mám povolenie vojsť?“ Dožadovala som sa, ale odpoveďou mi bolo šumenie. „Haló? Peter? Počujeme sa?“

Ostré pišťanie nás donútilo komunikáciu prerušiť. Svetlo. Biela guľa žiarila pomedzi listy obrích rastlín. Prístroj sa reštartoval. „Eva Černáková?! Podajte hlásenie!“ Ozvalo sa mi do sluchátka.

„Svetlo!“ Zvolala som.

„Okamžite choďte dnu!“ Neváhala som ani sekundu. Žiarivá guľa zmizla. Bežala som smerom, kde som ešte pred chvíľou videla Petra. Stál tam celkom nehybný a hľadel na svietiaci symbol na zemi zložený z kruhov. Výjav, ktorý sa mi naskytol, ma vydasil. Peter pôsobil zhyponotizovane. Nevnímal ani keď som mu zamávala rukou pred tvárou. V jeho očiach žiaril biely kruh.

„Našla som Petra! Zdá sa že nevníma!“

„Odved'te ho von! Rýchlo!“ Rozkázala veliteľka. Podoprela som ho a viedla k Marekovi, ktorý trpezlivo čakal kým podídem k východu. Na krátky moment som pozrela do symbolu na zemi. Zdalo sa mi, že sa hýbe. Videla som kvet podobný lotosu. Opakovane sa rozvíjal a zatváral.

„Haló? Počujete ma?“ Ozvalo sa z vedenia. Vnímala som, že na mňa Marek máva. Musela som vynaložiť všetku vôľu, aby som sa otočila a pohla ďalej.

„Informácie?“ Pýtalo sa vedenie.

Rýchlou chôdzou som mala namierené k otvoru von z pyramídy, ale stále sa vzd'aľoval. Čím rýchlejšie som sa pokúšala odísť, tým ďalej som bola od východu.

„Nemôžem sa dostať k východu. Niečo sa deje. Niečo divné!“ Hovorila som v panike. Mojou odpoveďou mi bol opäť len šum.

Peter sa prebral. Venoval mi zmätený pohľad a obzrel sa. „Černáková!“ Oslovil ma. Pozrela som tam kde on. Na mieste kde bol symbol stála silueta človeka. Žiaril. Jeho črty sa nedali rozoznať. Strácali sa v oslepujúcom svetle.

Postava sa pomaly, váhavo rozhýbala naším smerom. Vytasila som zbraň. Pár krát som na siluetu vystrelila, ale to ju nezastavilo. Rozdelila sa na niekoľko svetelných gúľ. Postupovali k nám.

Schmatla som Petra ešte mocnejšie a ťahala ho za sebou. Dostali sme sa k východu, ale ten sa pomaly začínal uzatvárať. Marek potiahol Petra k sebe.

„Peter je von!“ Kričal Marek. „Černáková?!“

Vchod bol príliš úzky. Ozval sa prenikavý piskot zo sluchátiok... ešte hlasnejší ako predtým. Musela som zariadenie rýchlo vypnúť. Vchod bol preč. Vydesene som šmátrala po skle predo mnou. Tvár Mareka a Petra sa za ním strácala. Rozplývali sa. Mizli...

Prudko som sa otočila na svetlo za mnou so zbraňou v ruke. Jedno z nich zastalo tesne predo mnou.

Začalo sa meniť. Najprv sa objavili ruky, ktoré pridržali hlaveň mojej zbrane a pokúšali sa mi ju vypáčiť z rúk. Bolo to dievča v skafandri. Vystrelila som po nej. Projektil jej preletel hlavou, ale nezostal po ňom ani škrabanec. Dievča sa sformovalo späť.

Zdesene som hľadela postave do očí. Svojich vlastných. Spoznala som sa.

Moja dvojníčka mi venovala úsmev. Okamžite som sa po nej znovu zahнала. Jej podoba sa rozplynula a vzápätí zložila späť.

Aj svetlá za ňou sa začali meniť na postavy. Mali podobu všetkých členov posádky A6 a mne po chrbte prebehli zimomriavky. Ich oči boli neprirodené, jasne modré...

Oprela som sa o stenu pyramídy na mieste, na ktorom ešte nedávno bol priechod.

Sledovali ma. Ucítla som pocit, ktorý akoby... nebol môj. Nieкто ma chcel upokojiť, utešiť. Cítila som slová a ich jemnosť, ale nič som nepočula. Bytosti si ma zvedavo obzerali. Pristúpili ku mne a aj keď som chcela utekať, nemohla som. V úžase som sledovala ako moja dvojníčka mi berie zbraň z ruky, ukladá ju na zem k mojim nohám. Ostatní sa ma pokúšali zložiť na zem.

Odopli mi skafander z hlavy. Pritlačili ma, vyzliekli mi ochranný oblek. Moja dvojníčka mi priložila ruky na hlavu, zatiaľ čo mi ostatní stiahli z nôh topánky.

Ešte chvíľu som sa pokúšala kričať a kopať, ale márne. Pozrela som na moje zbrane. Ležali pár metrov odo mňa celkom obrastené trávou a kvetmi.

Opúšťala ma všetká sila. Cítila som strach a chlad, ale tie sa postupne rozplývali. Svetlo sa mi vlievalo do hlavy, prechádzalo mojim hrdlom do hrude a srdca.

Obalili ma vlny pokoja, akoby som sa vznášala na hladine mora. Celým telom mi prechádzali zimomriavky. V mojej mysli znel hlas: „Ver mi. Si v bezpečí...“

Ponárala som sa do zeme. Moje ruky a nohy splynuli s rastlinami okolo.

Kontrolovala som, či dýcham a sledovala pár posledných myšlienok, ktoré prichádzali. Niečo mi dávalo silu, ale zároveň moja myseľ strácala kontrolu.

Zostala len jedna myšlienka a s ňou pocit hrôzy – umieram. Držala som sa jej, akoby od nej záviselo, či sa ešte niekedy zobudím. Bojovala som s príjemnou únavou a teplom na hrudi, ktoré stále viac obaľovalo moje srdce. „Pusti sa. Nechaj ísť,“ hovoril mi neznámy hlas v mysli.

Čas zastal. Pustila som sa poslednej myšlienky, ktorá ma držala pri vedomí. Zostala prázdnota. Nekonečno. Už nebolo nič na čo by sa dalo myslieť, čo by sa dalo cítiť... Už nebolo „ja“, ktoré by mohlo mať strach.

V prázdnote bolo svetlo. Nedýcham a srdce mi nebije. Som všetkým? Som ničím?

Zo zeme som sa narodila znovu. Bola som v tele vlka, ktorý beží so svojou svorkou cez zasnežené pláne niekde ďaleko na severe. Delila som sa s nimi o úlovok. Cítila som hlad. Trhala som mäso zo zvierat a ostrými zubami. Bolo to tak prirodzené... V očiach mojich priateľov som videla, že sú tým čím ja. Som všetkým.

Bola som sob, ktorý uteká pred vlkami. Cítila som jeho strach a vôľu prežiť. Silu v mojich svaloch a nohách. Vietor, ktorý sa s behom opieral o moje parožie. Chytili ma. Rozhrýzli mi krk. Zožrali ma. Som všetkým.

Bola som les, zem a hlina, po ktorej utekajú zvieratá. Podopierala som každú živú bytosť. Dávala jej lásku a výživu. Ponúkala som všetko a nechcela nič späť. Zohrievalo ma teplé slnko, voda obmývala moje kosti a ja som jej dávala smer. Tvorila som hory, rieky a pramene.

Som všetkým.

Bola som voda a jej prúd. Nekonečné more, oceán a v ňom kvapka dažďa. Ponúkala som liečenie, posun a pohyb. Vyživovala som zem. Vlievala sa do nej v absolútnej pokore. Dávala domov rybám, napájala zvieratá, prúdila v ich telách. Som všetkým.

Bola som oheň. Duša, ktorá hľadá na druhú a vidí v nej seba. Spaľovala som, ničila a premieňala. Odnášala to čo už neslúži, hriala všetkých, ktorí chceli cítiť moje teplo. Dúchala som vášeň do miest, kde bol chlad.

Bola som človek, ktorý sedí sám, trpí a nevidí v ničom nádej. Ráno vstáva, ide do práce a unavený sa vracia domov, lenže v skutočnosti domov nemá. Nedokáže sa vymaniť z nekonečnej špirály opakovania. Rovnaké myšlienky, rovnaké činy, rovnaké ničenie sveta okolo seba...

Temnota v mysli. Mysel' v temnote. Zlo a dobro.

Bola som prázdnota, ktorá poskytovala priestor pre všetko čo existuje. Letela som ďaleko od môjho tela. Videla som planéty, slnečné sústavy a galaxie, ktoré sa v okamžiku strácali a vzd'alovali v obrovskej rýchlosti. Na konci bola geometria, za ňou číselné vzorce...

Až som sa nakoniec našla v úplnej tme sedieť pred obrazovkou počítača. V ľavom hornom rohu blikal kurzor.

„Všetko sa dá napraviť,“ ukázal sa text.

Pomyslela som si: „Napraviť čo?“

„Vraciame ľudí späť v čase. Narodia sa znovu ako deti s poznaním, ktoré ich vedie k harmónii a jednote. Môžu zachrániť zem pred tým čo sa stalo. Pred katastrofou roku 2050. Budú sa rozpamätávať na to kým sú. Ich svetlo prebúdzá. Budú žiť v dobe očisty zeme a nasmerujú ľudstvo. Ešte nič nie je stratené.“

Predo mnou sa otvoril portál. Cezeň som videla planétu Zem. Takú, aká bola pred rokom 2050. Uchvátila ma jej krása. Žiadna z planét, ktoré skúmame, ju nenahradí. Vedela som to. Vždy som to vedela.

Z myšlienky ma vytrhla prísne vyzerajúca doktorka. Odkášľala si. Ostatní boli ticho, zízali na mňa, akoby videli ducha. Spustila: „Teda... ak tomu správne rozumiem. Tí mimozemšťania chcú zachrániť zem? Prečo by ich niečo také zaujímalo?“

„My sme tí mimozemšťania. Všetci sme. Na iných úrovniach existencie... myslím. Existuje iba jedno vedomie. Zdroj všetkého.“

Mračila sa. „Aha...“ Tlmene sa zasmiala. Zdalo sa, že ich moje rozprávanie prestalo zaujímať. „Viete čo si myslím?“ Spustila. „Podsunuli vám nejaké halucinogénne látky. Vyzerá to na dimetyltryptamín.“ Nedovolila mi nič povedať, len pokračovala: „A čo zvyšok posádky B6?“

Nad tým som sa zasmiala ja. „Tých nenájdete, ak nemáte stroj času!“ Škaredo na mňa zazrela. „Vravela som... Posielajú ľudí späť na zem s novým poznaním, aby sa katastrofa, ktorá ju postrela, nikdy nemusela stať.“

Doktorka zbledla a vyplla záznamník. Všetci potichu vstávali, poďakovali za môj čas a vyšli na chodbu. „Zbláznila sa,“ hovoril jeden z mužov.

Doktorka poznamenala: „Všetko čo sa tu stalo si nechajte pre seba, jasné?“

CENA JOZEFA HNITKU

Kategória od 10 do 18 rokov

Zuzana Ištoňová

Dvojičky

Kde sú hranice medzi zábavou a nočnou morou?

Vybrali sme sa partia piatich kamarátov k dedinskému jazeru kúsok od cesty. Bol horúci letný deň. Nemali sme nič užitočnejšie na práci, rozhodli sme sa trochu si zaplávať. Zišli sme z hlavnej cesty. Našu stúpajúcu radosť by videl aj slepý.

Začula som zapišťanie Nory. Poznám ju už od škôlky, takže to nebolo prekvapujúce. Iba som na ňu zazrela a išla ďalej. Slnko páliło tak veľmi, že som sa v zúfalstve začala ovievať mobilom. Jazero bolo zelené no na hladine plávali iba trsy rias. Keď sme konečne našli vhodné miesto na plávanie, všetci za sebou vliekli nohy a Nora nariekala. Vraj ju nikto neinformoval o dĺžke cesty k jazeru a okolo neho. Nikto nemal síl jej na to odpovedať. Za najvhodnejšie miesto sme vybrali časť pri skalnom výbežku. Položili sme deku na kamennú pláž a vyložili maškrtky.

„Som hladný ako vlk!“ zahlásil Samo.

Nora vybrala ešte teplú bábovku. Potom sa zamračila.

„Nechala som v aute nožik.“ povedala a pozrela na Sama.

„Ak mi ho donesieš, dám ti tú najlepšiu bábovku,“ sladko sa usmiala.

„Zasa ja!“ povedal no už ho nebolo.

Zabudla som spomenúť, že tí dvaja spolu chodili už skoro rok. Ich vzťahy som nikdy nefandila a popravde som si ani nemyslela, že vydrží. V našej partii sú okrem Sama ešte dvaja chalani. Dvojčatá Matúš a Martin. Vzhľadovo sú veľmi podobní, no povahovo sú ako deň a noc. Vedú vojnu už od základnej. Snažia sa od seba držať odstup, teda skôr my. Nechceme si predsa skaziť deň hádkami. Pomaly som na deku rozkladala jedlo. Matej ma s očakávaním v očiach pozoroval.

„Dúfam že si uvedomujete, že nemám kulinárske schopnosti ako Norika.“

Nora sa zamračila tak, že sa jej spojilo obočie, načo som sa ja začala smiať ešte viac. Nenávidí, keď ju voláme Norika. Pribehol Samo a Nora bola zasa ako slniečko. Práve to je dôvod, prečo nemám rada ich vzťah - pretváрка. Hodil do nej tašku s vecami a ona sa zasmiala ešte viac.

„Chcete ísť plávať alebo jesť? Ja by som si zaplával,“ povedal Matúš a zasnene hľadel na jazero.

„Ty kľudne choď,“ zahlásil Martin k bratovi je otočený chrbtom, „ja sa najem.“

Matúš sa na nás usmial, bratovi ukázal neslušné gesto a odkráčal za strom. Prezliecť sa. Martin aj Samo sa zatiaľ spokojne uvelebili na deke, aj keď sa to na tých kameňoch veľmi nedalo. Nora otvorila svoju nádobu s bábovkou a všetci pri tej vôni zavzdychali.

„Mali by ste sa s Matúšom udobriť.“

V Norinom hlase bolo cítiť ustarostenosť.

„Po tých rokoch? To sa neoplatí,“ uškrnul sa Martin.

„Myslím, že by bolo na čase. Ste bratia!“

„Staraj sa o seba a o svoje vzťahy.“

Nora si beznádejne vzdychla. Samo sa snažil o zmenu pochmurnej nálady, no s jeho suchými žartíkmi sa mu to nikdy nepodarilo. Bez slova sme pozorovali zelenú hladinu jazera.

„SKÁČEM!!!“

Okolo prebehol Matúš a z výbežku do jazera skočil do vody rybičku.

„Nie!“ zakričali sme všetci naraz, prekvapivo aj Martin.

„Voda je neprebádaná, to nie je bazén!“ skričala Nora.

Všetci sme utekali k vode. Ako sme predpokladali, nikto sa nevynáral. Začala som panikáriť. Myslím, že aj ostatní, pretože nikto nevedel, čo spraviť.

Martin sa spamätal prvý. Začala sa brodiť jazerom. Voda bola mútna a na pol ceste mu už riasy siahali po opasok.

„Dávaj si pozor, môže to byť nebezpečné,“ vrieskala Nora, no Martin sa ani neobzrel.

„Kde si? Kde si? Kde si!?!“ kričal na plné hrdlo.

V očiach som videla slzy. Bolo to zvláštne a tušila som, že by sa k tomu nepriznal. V rýchlosti som vytiahla mobil a vytočila 155.

„Linka prvej pomoci. Prosím?“ ozval sa hlas v telefóne.

Snažila som si spomenúť, čo mám povedať skôr.

„Volám sa Andrea Lipová, mám devätnásť rokov. Môj kamarát skočil do vody. Spadol na hlavu a nevynára sa. Snažíme sa ho nájsť, no nevieme, kde skočil. Nevieť....neviem, či ho nájdú.“

„Kde presne sa nachádzate?“

„Vesov potok. Dedina blízko lesa. Hneď vedľa je jazero.“

„Fajn, počkajte na mieste. Hneď sme tam.“

Nora mi venovala pohľad cez slzy. Objali sme sa a zadívali na kričiaceho Martina. V jazere sa pohyboval, pretože mu voda bola už po hrudník.

„Matúš, Matúš!“ kričal znovu a znovu.

No chvíli prišli záchranári, potom polícia. Matúša som viac už nevidela.

Matúš mal pohreb iba pred týždňom, mesiac po incidente. Trvalo dlho, kým našli jeho telo. Bolo zaseknuté v najhlbšej časti jazera. Nikto sa s tým nevedel vysporiadať. Najťažšie to bolo pre Martina. Po odchode polície prehládaval jazero, kým ho z neho nasilu nevytiahol bezmocný otec. Všetci sme hneď pochopili, že ich hádky boli iba obyčajné detské výmysly.

Po pohrebe sme sa rozlúčili aj s Martinom. Odstáhoval sa do iného mesta ku strýkovi. Vraj sa chcel s bolesťou vysporiadať sám.

1. PRÉMIA RUDOLFA JAŠÍKA

Matej Koščo

Vôňa kolínskej

Krištof si drhol chodidlo, v jeho okolí poletovali bublinky. Jeho inak peknú tvár škaredil pokrčený výraz plný odhodlania, podčiarknutý dlhým časom stráveným vo vani. „Všetko prebehne v poriadku,“ tíšila ho Klára, sediac na záchode, osviežená sprchou, lakujúc si nechty na nohách.

Práve zvažovala, či odtieň červenej, ktorý zvolila, nie je veľmi kurevský, bola však už v polovici a keď nohu natiahla smerom ku kúpajúcemu sa Krištofovi pod priamy zdroj svetla, uznala, že s lakom je všetko v poriadku. To isté nemohla tvrdiť o Krištofovi.

Celý deň bol ako na ihlách, pomyslela si. Ráno zabudol na párky, stál vedľa vriaceho hrnca, opretý o kuchynskú linku, hrýzol si nechty a z letargie ho prebrala až Klára, keď vo vrchnom dieli pyžama a spánkom v očiach vykročila zo spálne. Párkom už nebolo pomoci, vo vriacej vode pripomínali obeť brutálneho násillia. Hladná, no zároveň vizuálne založená Klára zvolila nakoniec toast s vajíčkom. Ktovie čo vystrájal v práci, napadlo jej, keď mohla otázku správneho odtieňa vypustiť z hlavy. Krištof medzičasom nepoľavoval v úsilí zmazať päťu z povrchu zeme. Klára si povzdychla a vrátila sa ku malíčku. Aj najmenšiemu dielu venovala prehnajú pozornosť, všetko ostatné išlo bokom a po chvíli si uvedomila, že nepočuje žiadne zvuky. Pozrela sa na Krištofa, ktorý teraz molestoval svoj krk. Dusné ovzdušie kúpeľne pretlo až cinknutie kuchynského budíka. „Áááá lasagne,“ podotkla euforicky Klára, ktorej pri mlkvom Krištofovi prišlo vhod každé rozptýlenie. Na Krištofa naopak budík ani Klárin lahodný pokrm urobili pramály dojem. Odložila lak do priehradky k ostatným, cestou do kuchyne ešte pobozkala čelo plné peny a pobrala sa k vrstvám lahodného mäsa.

Krištof dôsledne pokračoval, drhnutiu tela sa venoval s rovnakou vehemenciou s akou sa snažil vyhýbať imaginárnym rozuzleniam dnešného večera. Ako to však mala vo zvyku, jeho hyperaktívne pracujúca amygdala ho žalostne zradila, vo vani sa zmietať ako chlpatý tuleň, snažiac sa o dokonale čistý chrbát a zapudenie chmúrnych predstáv, ktoré sa týkali jeho otca.

Nikdy sa nepovažoval za veľkého znalca literatúry, tých pár kníh beletrie prečítal skôr na Klárin popud. Uprednostňoval literatúru faktu, odborné publikácie Computer Science, Analýza dát, teória strún, to všetko mu bolo bližšie ako všetci Klárin Salingerovia, Houellebecqovia a Kunderovci. Kedysi dávno však na Klárinej poličke v internátnej izbe zahliadol tučnú knihu s názvom Muž bez vlastností. Krištof tú knihu samozrejme nikdy nečítal, na to bola veľmi hrubá, mala málo odstavcov, ešte menej vysvetliviek, žiadne errata a nebola to non-fiction. Jej názov ale dokonale popisoval jeho otca.

Potom, čo ovdovel, sa vytratil do akejsi krajiny tieňov, do svojho súkromného gulagu a Krištof skrz ostnatý drôt sledoval jeho pomalý zostup. Jeho tvár sa menila na koženú statickú masku, neschopnú prejavit' akúkoľvek emóciu, pri slabých pokusoch usmiať sa vždy prestal, ako dieťa ktoré dýchlo do flauty len aby si uvedomilo, že nevie hrať. „Lasagne sú výborné!“ začul tlmene z kuchyne. Klára bola vskutku dieťaťom svojich rodičov, ktorí boli presným opakom jeho otca, aj keď miestami boli na Krištofov vkus až veľmi sveži. Mali status disidentov, najmä otec, ktorý si v osemdesiatych na výsluchoch kvôli bratovmu úteku užil svoje. Obaja mali vkus, prirodzenú privetivosť a Krištofovi sa na nich za tie dva roky nepodarilo nájsť jedinú chybičku.

Počas prázdnin medzi semestrami pracoval na ich farme, popíjal bazovú limonádu a maškrtil veterníky pripravené Klárinou mamou a po večeroch spolu popíjali domácu dulovicu vypálenú jej starým otcom ešte v minulom storočí. V ostatnom čase trávili viac času u Kláriných rodičov, aj keď bývali oveľa ďalej a obaja neradi viedli vozidlo dlhšie ako hodinu vkuse. Zahniezdil sa v ňom pocit, že vlastného otca zradza.,, Postoja tú hodinku, budú ideálne a večer budú ešte lepšie,“ hodnotil hlas z kuchyne. Po chvíli začul „všetko bude v poriadku. Určite bude každému chutiť.“

Krištofovi sa veľmi nechcelo, ale nemohol ostať vo vode večne. Nemotorne sa vysúkal z vane a keď stál pred zrkadlom pocítil slabú nevoľnosť. Ako to mal vo zvyku, poľkaval sa kolínskou a vykročil cez chodbu do kuchyne. Kdesi sa dočítal, že tú istú starú značku kolínskej používal aj Napoleon, no na Krištofa nemala podobné účinky- ani sa nescvrkol, neovládol väčšinu Európy a neskrýval ruku v útrobach svojej vesty kvôli intenzívnym bolestiam brucha. Inde sa dočítal o fakte ktorý tvrdil, že schovaná ruka mala predstavovať starorímske gesto dodávajúce senátorom smelosť pred zvyškom senátu. Krištof netrpel ani gastrickými problémami ani smelosťou. Klára si ako obvykle nabrala testovaciu dávku, sedela za stolom a s plnými ústami mletého mäsa lúštila sudoku, uterák stále obviazaný okolo hlavy do tvaru fezu. Vedľa ruky s ceruzkou spočívala testovacia dávka pre Krištofa, sotva tri štyri vidličky pokrmu pokojne čakajúce na konzumáciu. Krištof otvoril chladničku, niečo čo robil po sprche vždy, aj v ojedinelých prípadoch keď nemal hlad, ani smäd. Kombinácia citrusovej vody na pokožke a náhle osvieženie chladničkou patrila k jeho drobným radostiam. „Kúpila si pivo?“, opýtal sa bez toho aby spustil oči z útrov chladničky. Klára, chrabro zápasiac so sústom, sa zmohla iba na „uhm“. Nesúhlasne kývol hlavou.,, Nikde nevidím ani víno na večeru,“ pokračoval Krištof, zatiaľ čo si hladkal bradu, ako keby v chladničke neexistujúce pivo a biele víno predstavovali filozofický problém, riešiteľný iba hlbokou úvahou. „Dojem a odbehnem do obchodu,“ odvetila Klára keď v bruchu skončil posledný kúsok. Krištof nič iné nečakal. Vždy keď sa vyskytol problém, nech už sa jednalo o čokoľvek – upchatý záchod, poškodený HDMI kábel, dotieravý hmyz v lete, neotváranie dverí čoraz zriedkavejšiemu úkazu podomových predajcov- Klára podľa situácie razantne konala, alebo nekonala. Zatiaľ čo si Krištof ešte užíval pôsobenie chladu v perimetri chladničky, Klára umyla tanier, odbehla do spálne, objavila sa v prepratom tričku, s gumičkou na vlasy v ústach a peňaženkou v zadnom vrecku kraťasov, zamestnaná uviazaním copu. Vlasy v jej rukách zmenili formu na hniezdo nepravidelného tvaru, gumička z pier šikovne zmizla do vlasov a umožnila Kláre dať Krištofovi pusku tesne predtým než v žabkách opustila byt.

Sotva sa za Klárou zavreli dvere, rýchlo sa obliekol a začal zvažovať alternatívy ako s časom naložiť- Mohol si pozrieť športový kanál, zápolenie jednotlivcov či tímov, práve prebiehal Wimbledon (ak sa nemýlil tak už štvrtfinále), dúfajúc vo férové rozuzlenie. Vykročil ale do kúta obývačky, ktorému dominoval gramofón tróniaci na vkusnom mahagónovom stolíku vytvorenom len za týmto účelom. Stôl vskutku pôsobil aristokraticky a v porovnaní s ostatným nábytkom, ktorý spolu dokázali nahromadiť za tých pár mesiacov čo byt obývali, pôsobil ako päť na oko. Spoločnosť gramofónu robila asi tridsiatka platní, všetky chránené priesvitným obalom. Krištof sa nepovažoval za žiadneho audiofila, na svoj hudobný vkus bol však pyšný. Zbierke dominoval psychedelický rock zo 60' a ich učedníkmi – The 13th Floor Elevators, Cream, Screamedelica.

Klárine uši boli o niečo eklektickejšie – tínedžerské roky Misfits, artovejšie obdobie Talking Heads, lyrickejší Fugees, ešte lyrickejší Ursíny. Krištof siahol po nerozbalenom LP Howlin' Wolf, ktoré dostal k narodeninám a ktoré si šetril rovnako ako gram v šuflíku. Z reproduktorov sa začalo šíriť chicagské blues rýchlosťou tridsaťtri otáčok za minútu. Krištof medzičasom na papas ku tabaku pridal zopár zelených omrvínok, výsledok mu ako obyčajne pripomínal pytóna. Balkón otvoril dokorán a usalašil sa na gauči, kde si pobafkávajúc prezeral obal elpéčka, ktorému dominovala gitara a hojdacie

kreslo. Prvý krát za celý deň bol uvoľnený -priestorom odsypávalo energické blues, prenoska rýchlo kĺzala po lesklom povrchu platne s rovnakým drajvom s akým Krištof ťahal páva. V prvej polovici platne sa postavil a za doprovodu tamburíny, popevkom All night long, all night long a tancujúcimi bokmi odhodil špak von balkónom. Tancovanie ho po chvíli vyčerpalo a Krištof dal opäť prednosť gauču. Posledné reziduá dymu mizli pod stropom, prenoska sa zodvihla a opísala spiatočnú cestu trvajúcu sotva pätnásť minút. Krištof povstal ako fénix z popola, vzápätí sa však rozhodol nechať druhú stranu platne na pokoji, rozhodnutý len tak čumieť a nemyslieť na dnešné posedenie. V sledovaní plafóna našiel familiárny komfort, všetky starosti ohľadom večere sa rozplynuli v kope iných, absolútne nesúvisiacich drobností, biely povrch stropu poskytoval neobyčajné množstvo asociácií, Krištof si zaspomínal na film Fargo, na zábery bez horizontu, dumal nad životom na Aljaške, začal si pobrumkávať Blackbird z bieleho albumu. Zo stropu sa stal klobúk, biele neporušené plátno, on sa stal kúzelníkom ktorý ťahá bielych zajačikov zo svojho podvedomia. Ale toto výnimočne osvietené popoludnie, ktoré sa už preklopilo do lenivého súmraku, nemohlo trvať večne, a prichytilo Krištofa ako miništranta potajme chlemtajúceho omšové víno v sakristii. Otvorili sa dvere.

Klasická aj moderná literatúra je podobných dvier plná. Krištofa dvere jeho bytu prekvapili úplne inak. Otvorili sa oveľa skôr ako sa otvoriť mali a stál v nich niekto, kto nebol Klára.

Jeho otec sa objavil v tenkom blejzri, ktorý bol na leto aj tak hrubý. Vošiel s nákupnými taškami a v päťach mal vysmiatu Kláru, ktorá mala v päťach ešte vysmiatejšiu matku. Po chvíli, keď položil tašky na zem a zodvihol bradu, si Krištof všimol aj otcovu usmiatu tvár. Nesmial sa jedine Krištof. „Po ceste som našla týchto dvoch smädných pútnikov,“ povedala Klára žoviálne, zatiaľ čo si kliesnila cestu hosťami. Krištof zašomral čosi na spôsob podťe ďalej, a nemajúc čo dodať siahol po taškách a odniesol ich do kuchyne. Pocítil nával úzkosti a hlad. Nedotknutému tanieru s lasagnami nedal najmenšiu šancu, exekúcia trvala asi minútu. V chodbe zatiaľ pokračovala živá debata, a tak radšej začal umývať riady a prestierať na stôl. Keď stôl okupovalo päť tanierov, zodpovedajúce množstvo lyžíc, príborov a pohárov na víno, Krištof spomenul na Klárinho otca. Na ulici bola vždy hrozná parkovacia situácia a tak pripísal jeho neprítomnosť tejto skutočnosti a sústredil sa na hostí, ktorí sa medzičasom pohodlne usadili v obývačke. Klára zapla televízor, našla neutrálny kanál s dokumentom o austrálskej faune a flóre a zároveň začala okupovať pačvorkový ušiak, čelom k prichádzajúcemu Krištofovi.

Uvítal sa najprv s Klárinou mamou, ako zvyčajne jej pochválil oblečenie - ako vždy nemal na výber. Otcovi podal ruku, ten sa mierne postavil a podanie okomentoval slovom synak, ako keby si pripomínal známu, ale zabudnutú skutočnosť. Krištofa to trochu uviedlo do rozpakov a cestu von našiel v prázdnom mieste vedľa Zuzany. „Kde je Karči?“ Trvalo mu chvíľu kým mu kamarátske Karči začalo vychádzať z krku prirodzeným spôsobom, so správnou intonáciou. Puritánskemu Krištofovi to prišlo až priveľmi dôverné, no Karol na tom trval. Rovnako ako Klára, aj Krištof bol dieťaťom svojich rodičov. „Príde o chvíľu, v aute mu prišlo akosi nevoľno, ešte pije minerálku pri stiahnutom okne. A tak som prišla skôr a na chodníku som stretla Kláru a tohto milého pána,“ kývla hlavou ku Krištofovmu otcovi, ktorý sa začal nervózne mrviť, čo malo za následok, že sa nervózne začal obšívajť aj Krištof. Mama sa s Klárou pustila do druhej debaty, zvýraznenej tichom, ktoré nastalo medzi otcom a synom. „Máte to tu pekné, také útulné,“ napriahol strunu konverzácie na Krištofove prekvapenie jeho mlčanlivý tata. Tato. Krištof si nevedel spomenúť na moment, kedy by svojho otca oslovil ako tata. Obhliadol si jeho obličaj, po kedysi výraznej tvári neostalo nič, ani len záblesk muža, ktorým kedysi býval. Krištofa to dojalo, predstavil si seba v jeho veku, s jeho osudom. Otcova tvár blúdila po obývačke, do kúta ku gramofónu, v opačnom kúte ho zaujala bujará dracéna, a zatiaľ čo oči sondovali, obšívaj sa. „Ukážem ti byt ?“ Odpoveďou mu bolo iba súhlasné kývnutie. Obaja muži sa postavili, ospravedlnili sa za chvíľku neprítomnosti, Krištof sa povzbudil ľahkým bozkom na Klárine líce, a pobrali sa preč. Obaja našli v krátkej exkurzii útechu, Krištof v úlohe znalého sprievodcu, otec

ako stoický laik. V kuchyni sa otcovi pochválil novým kávovarom, podľa brožúrky, v ktorej si Krištof s radosťou listoval, sa jednalo o nadupaný prístroj, z ktorého pomocou si v pohodlí domova pripravíte kávu alebo cappuccino ako od skutočného baristu. Vykúzlite si kávu svojich snov! Otec, pijúci tak maximálne turka, pochválil vkusný, striedmy dizajn.

„Impozantné nože,“ podotkol otec, keď si všimol sadu nožov spočívajúcich na kuchynskej linke, ktoré kúpila Klár za výhodnú cenu minulý rok na jednej zo svojich ikeáckych exkurzií. Sada obsahovala všetko od klasického krájacieho noža až po santaku nôž. Otec vytiahol sekací nôž a obdivoval pôsobivú damaškovú oceľ, pôsobivé mramorovanie čepele z tvrdej, vysoko uhlíkovej ocele v kombinácii s pružnou, mäkkou oceľou s nízkym obsahom uhlíka, na ktorej sa odrážala celá obývačka. Jeho syn položil otázku a po kladnej odpovedi od každého v byte sa podujal pripraviť kávy. V jednoduchej obsluhu nachádzal rovnaké potešenie ako v dizajne tohto vysokokvalitného výrobku. Prvýkrát za podvečer, ktorý sa pomaly presýpal do večerného šera, mu napadlo, že by sa toto drobné soirée mohlo vydať k spokojnosti všetkých zúčastnených. Povzbudený touto myšlienkou položil tri kávy a jedného turka na tácku a s otcom v päťkách, ktorý ponúkol pomoc, sa vrátili do obývačky, kde sa debata točila okolo neprítomnosti Klárinho otca. Na tvárach oboch žien bola viditeľná narastajúca úzkosť.

„Nedvíha telefón,“ podotkla mama tónom dávajúc na známosť, že to Karči nemá vo zvyku. „Pôjdem sa na neho pozrieť,“ dodala vzápätí a o chvíľu za sebou zatvárala dvere. Klára vypla televízor.

Obývačke zavládlo ťaživé ticho.

Krištof sa uchýlil k praktickosti. „Prinesiem jedlo, určite ste všetci hladní,“ snažil sa pôsobiť pobavene, Klárina ustarostená tvár naznačovala presný opak. Miska s lasagnami pristála na stole v momente, keď z chodby začul prichádzajúcich rodičov, vedúcich bujarú debatu. Jeho obavy sa vrátili v plnej sile, a keď uvidel Karčiho, všetky vetché scenáre pokojného večera sa rozplynuli v jedinom bode, v ukazováku Klárinho otca. Krištof si spomenul na Povolanie svätého Matúša od Caravaggia. Všetky oči v izbe sledovali dlhý, kostnatý prst, ukazujúci na hriešnika v podobe Krištofovho otca, ktorého tvár prijala svoje odhalenie. Monalízovský úsmev, za ktorým sa skrývalo čoskoro odhalené tajomstvo.

„Dlho sme sa nevideli,“ začal obvinený, ku Krištofovmu prekvapeniu vehemenciou, akou u otca už dlho nepočul. Na krátky okamih sa zamyslel, či je možné, aby hlas omladol. Pred všetkými sa odohrávalo úchvatné divadlo - Krištofov otec sa nevracal do starej formy - on sa menil na inú osobu (Krištofovi napadlo slovo metamorfóza, Klára siahla po premene, zatiaľ čo Zuzana, ktorá starnúceho milého pána poznala krátko, v duchu svojej náture zvolila transcenciu). Jasno mal len Karči, ktorý z muža usadeného na gauči stále nespúšťal prst.

„Tridsať.“

Krištofov otec penetroval strop, a cestoval dekadami. „Asi tomu tak bude,“ spomínal. „Bolo to pekné leto, však“ Karči mlčal chvejúcim sa prstom.

„Však? Však to bolo pekné leto,“ opakoval, zatiaľ čo vstával, postava, ktorá korešpondovala s novým hlasom. Čosi, čo neušlo ničej pozornosti. Každé oko sledovalo drobného muža plniaceho miestnosť. Odpovede sa nedočkal, a tak pokračoval. „Musím, ale uznať, že sa ti nevedlo najhoršie. Pekná manželka, ešte krajšia dcéra,“ ukázal ku Kláre, ktorá vstala, zaváhala medzi matkou a milým, ale predsa sa postavila za Krištofa. Na kohosi, kto býval možno budúcim svokrom sa dívala spoza partnerových ramien ako vystrašené zviera. Krištof na chvíľu nebol schopný slova - prekvapený vývojom situácie a otcovým prerodom – skôr či neskôr však musel podivnej situácii čeliť, a skôr by bola vhodnejšia alternatíva. Rozopol si gombík na košeli, ruka sa usadila pod pohodlným materiálom a Krištofa začalo bolieť brucho, včas si však uvedomil, že je skôr načase vystúpiť pred senátom.

„Vysvetlí mi niekto, čo sa tu deje?“, opýtal sa, sám prekvapený naliehavosťou, ktorou otázku podfarbil.

„Tento muž ...

„Tento muž,“ skočil Karčimu do reči Krištofov otec, „a ja sme starí známi však?“

Prerušenie mu opäť vzalo vietor z plachát, a tak pokračoval muž, na ktorého už nemieril žiadny ukazovák. „Kedysi dávno, v dobách zle padnúcich oblekov, nedostatku tovaru a nadvýroby sme mali...intenzívny vzťah, čo ty na to, kamarát ? Alebo sa mýlim?“

„.....“

„V tom prípade, ak nikto nenamieta, budem pokračovať.“

V úzkom časovom úseku, niekde medzi nikto a nenamieta, sa Krištof rozhodol stať sa Napoleonom stojacim pred senátom.

„Otec, čo to má znamenať ?!“ Krištofov otec sa otočil za synom, na tvári pobavený výraz.

„Ono to rozpráva,“ odsekol a pozornosť upriamili na Kláru, stále schovanú za pofidérnou Trójou Krištofovej telesnej schránky. „Býval to energický chlapec“, povedal miestnosti a potom sa vrátil ku Kláre. „To si ho tak vyšľavila ty?“

„Stále som,“ kontroval Krištof.

„Ale?!“ Na tvári Krištofho otca sa objavila otázka posolená kúskom zvedavosti. Krištof sa snažil prehltnúť neexistujúce sliny.

„Áno,“ riekol potichu. Po chvíli s väčšou razanciou dodal „som“, z ktorého by mal radosť aj Descartes.

„Vlastne áno, to si. Energický. Energický v kašľaní na rodinu. Vymenil si vlastného otca za týchto hipisákov.“

Situácia sa obrátila. Teraz to bol jeho prst obrátený na Karčiho. „Takých ako on som kedysi zatváral. A milerád! Tvoja mama by sa ....“

„Mamu z toho vynechaj,“ odvetil Krištof s novonadobudnutou smelosťou.

To muža usadilo. Slovo mama pôsobilo ako zaklínadlo, ktoré malo nad starým pánom nepopierateľnú moc.

Výmena ešte chvíľu pokračovala, občas servíroval tvrdé podanie skúsenejši Boris, ale Krištof zákerne podania odvracal, miestami sa mu podaril aj agresívny return.

Ospinovci pochopili, že toto nie je ich bitka a Klára sa presunula k matke, rovnako ako Karči, trochu prekvapený tým, ako rýchlo prišiel o hlavnú rolu. Zomkli sa ako falanga a s údivom sledovali predstavenie, čo neuniklo Krištofmu otcovi. Prezrel si tváre všetkých v miestnosti. Rodina sa na starého pána neďívala so strachom ako pred chvíľou. Tváram dominovala zmes smútku a ľútosti. Aj Karčiho obličej odložil tri dekády starú krivdu. Boris sa pozrel na svojho syna, ten sa díval do zeme. Antagonista prechádzal podobnou transformáciou, a po chvíli vyzeral ako člen klanu Ospinovcov, nahlas si vydýchol a zadíval sa do zeme. Nastalo ťaživé ticho, pretnuté len húkaním sanitky, vonku sa postupne stmievalo.

„Mrzí ma to, už nebudem obťažovať,“ vstal, odišiel na chodbu a skôr, než stihol ktokoľvek zareagovať, sa v tichosti obul a s blejzrom prehodeným cez ruku odišiel. Potom, čo sa za ním zavreli dvere, každému z prítomných napadli tie správne slová. Krištof sa usadil, len aby vzápätí siahol po pekáči. „Dám ich ešte do trúby“.

Cestou si uvedomil, že vôňa kolínskej vyprchala.

O konverzáciu stáli iba príbory a taniere. Boli to však naozaj výborne lasagne.

Všetkým chutilo.

2. PRÉMIA RUDOLFA JAŠÍKA

Katarína Želinská

Nedělej Zagorku

Hrá nejaká odrhovačka, ako vždy, keď cestuje pred Vianocami domov. Teraz ale nie sú Vianoce. Bojí sa, že ju preto nepustia ďalej, než kde obvykle stáva vianočný stromček.

„Dáte to hlasnejšie?“ opýta sa svojho BlaBla šoféra, ktorý vyzerá ako Ukrajinec, čo sa vracia po mesačnej fuške domov. Vlastne asi aj je, keď ide až cez ich dedinu a nerozpráva.

„Jéžiš, veď to je Zagorka, nie?“ identifikuje popri patetických klavírných akordoch hlas, ktorý v jej živote vždy niečo predznačil.

Ukrajinec pozrie z okna, myslí si, že mu chce ukázať nejaký známy kopec alebo miestny Panteón. Bojí sa, že bez medovníčkov, svetielok a kresťanskej lásky to nepôjde tak hladko, ako s vysmázaním pstruha alebo pridávaním majonézy do zemiakového šalátu. Zagorka v rádiu to určite vie už teraz.

Začalo to v škôlke. Permanentný strach, že to nebude mať v živote tak, ako ostatní. Narodila sa s vlasmi a atopickým ekzémom, čo sa deťom obvykle nestáva a čo hlavne pre ich rodičov znamená, že nasledujúcich šesť rokov života bude peklo. Nezaberali čierne mastičky, ktoré jej mama hundrajúc rozotierala pod kolenami, nezaberala igelitová plachta, ktorá mala chrániť posteľné obliečky od čiernych mastičiek a nezaberalo ani otcove basové „Hana, neškrab sa!“, ktoré celé noci vykrikoval z rodičovskej spálne. Každý týždeň ukazovala na inom kožnom predlaktia, podkolenia, brucho a krk, ako nerezové nože v teleshoppingu. Stala sa v tom profesionálom, rovnako, ako to majú tí, čo chodia od troch rokov na balet alebo na klavír. Ona chodila na vyšetrenia, liečenia aj testovania, kde ju natierali bielou kalciovou masťou, hnedým ichtyolom a genciánovou violeťou, takže si už vtedy mohla beztretno povedať - *jsem duhová víla*. Diagnóza bola zakaždým rovnaká.

„Dáme Prednison a kortikoidy. A žiadna čokoláda!“

Zakázať dieťaťu čokoládu by malo byť trestné, rovnako, ako držanie marihuany alebo telefonovanie počas šoférovania. V jej detstve sa čokoláda stala démonom, číslom jedna na zozname zakázaných vecí. Iné deti nesmeli chodiť do skrinky s liekmi alebo pozerat' filmy, v ktorých sa niekto začal vyzliekať, ona mala v škôlke špeciálny biely puding bez chuti a krupicu bez posýpky. Ale mala a vlastne stále má aj tetu, ktorá ju každý piatok vyberala zo škôlky a ako prvá si všimla, že nikdy nedoje krupicu. A tak z ničoho nič mala aj to najlepšie, čo môže dieťa s dospelým mať – tajomstvo. Každý piatok poobede tajná horúca čokoláda, prísaha, že sa určite nebude večer škriabať a tetina izba plná Zagorkiných cédečok a bezpodmienečnej lásky. Až jej príde ľúto, v ukrajinskom aute so stromčekom Ocean breeze, že niekam vyvetrala a všetko stratilo na intenzívnosti – tešenie sa na piatok, chuť horúcej čokolády aj jej vzťah s tetou. Ale niektoré veci v našich životoch sa proste postupne stisujú, ako obohrané pesničky a my si častokrát ani nevšimneme, že už ich nie je počuť, aj keď boli tak dlho naše obľúbené.

Podobne na tom bola s babičkou, aj keď tá jej čokoládu a chodiť s mokrou hlavou po vonku zakazovala odjakživa. Ako malej jej vždy po návrate domov kontrolovala vlasy, či nemá vši, lebo sa proti jej vôli najradšej hrávala s cigánčatami pri potoku. Potom ju už zaujímalo len to, či bola na sposed' a či má frajera. Ale aby k nej nebola nespravodlivá, občas jej v tej najkritickejšej chvíli bez toho, aby o tom vedela, potajomky strčila do ruky päťdesiateurovku alebo urobila pirohy. Také tie zo

zemiakového cesta, s domácim slivkovým lekvárom a vlastne všetkým domácim, a litrom roztopeného masla, ktoré by Gordon Ramsey nezvládol ani na piaty pokus.

„Kedy chceš rodiť? V štyridsiatke?“ opýtala sa jej raz a potom už nikdy.

Můj čas je pouho pouhé prozatím – chcela jej povedať ona, ale zahryzla si do jazyka. Babičky predsa nemusia vedieť, že to, čo pred nimi maskujeme hrdínským „Je iná doba!“ nás v skutočnosti trápi rovnako, ako ich. Kedysi sa ešte zúfalo od nej snažila naučiť, koľko múky dať do cesta na halušky, aby sa zasa nerozvarili, alebo čím hnojiť muškáty, ale babička akoby vycítila, že toto know how nemôže odovzdať niekomu, kto je v poradí jej tretím životným sklamaním. A tak to vzdala a ich jediný kontakt raz do roka sa obmedzil na odovzdávanie a preberanie darčekovej sady kozmetiky Indulona.

Najmenej zafinovaný vzťah mala k vlastnej mame. To tak býva, že najviac sa dajú spochybníť tie najsamozrejmejšie veci. Mala ju rada, lebo matky, ktoré vám natierajú podkolenia čiernymi mastičkami, varia jedlá bez histamínu a objímu vás aj po totálne pokazenom klavírnom koncerte na zuške, musíte mať radi. Nenávidela ju, lebo matky, od ktorých odídu otcovia a ony s tým nič nerobia, musíte nenávidieť. Otca, ktorý v ten deň nastúpil do auta s trochu väčšou taškou, než tou, čo nosil do práce a zakýval jej, z toho naopak nikdy nevinila. Keď sa z domácnosti, v ktorej sú štyri ženy, vytratí jeden chlap, ako populácia gorily západnej z afrických pralesov, nemôže to byť jeho vina. Možno sa dusil estrogénom, rovnako, ako ona nasledujúcich dvadsať rokov. Mrzí ju, že on ju zrejme považoval len za jednu z tých štyroch žien, vôbec nie za svoju dcéru. Inak by jej poslal list skôr, než pred týždňom, niekde z východných Čiech, že sa má dobre a že dúfa, že ona tiež. *Proč jsi mi potom napsal z Frýdku-Místku?* A hlavne načo dával tridsaťdeväť českých korún za tri bezpohlavné riadky. Mama to s ňou mala asi podobne, lebo dcéry, ktoré ujdú z domu, keď od nich potrebujeme počuť „Nie je to tvoja vina, mami“ a dvadsať rokov neurobia nič, čo by sme mohli hrdo opisovať kolegyni v práci, sú zbytočné, rovnako, ako ich pokusy dokázať, že rodinu k životu nepotrebujú. Teraz sa vracia domov, k tej rodine, pred ktorou dvadsať rokov predstierala, že ju nepotrebuje a bojí sa, že ju prekuknú. A prvá, samozrejme, mama.

Jeden chlap sa predsa len nevytratil tak rýchlo a tak dávno. Stretli sa na prednáške z dejín financií, v časoch, keď si ešte myslela, že človek sa môže živiť čímkoľvek, aj tým, k čomu má vrozený odpor a nulové predpoklady. Sedel vedľa nej a s úškrnom sledoval, ako si za okraj kockovaného zošita bezmyšlienkovite kreslí koňa s jedným okom, lebo to bolo jediné, čo vedela od štyroch rokov nakresliť. Nahol sa bližšie, až ju poštekli čerstvým strniskom na pleci a dokreslil mu druhé oko, takže teraz vyzeral, ako keby sa niečoho strašne zľakol, alebo narodil v lese pri Černobyle. *Maloval jsi obrázky...* Obaja sa nahlas rozosmiali a docent Mierny, ktorý vôbec nebol mierny, ich vyhodil z prednášky. Pri Kofile, ktorú jedinú mal ešte v zásobe automat na vrátnici, spolu začali chodiť.

Roman mal všetko, čo jej doma dvadsať rokov chýbalo – optický internet, úprimnú radosť zo života aj mužskú ľahkosť, vďaka ktorej nebol každý deň ako Kafkova poviedka. A tiež zvláštnu schopnosť ukončiť každú vetu a činnosť sexom. Najprv jej to prišlo spolu s jeho jednoizbákom a statusom zadaná ako niečo nové a vzrušujúce, ale postupom času si k nemu začala budovať fyzický odpor. Keď sa večer vracala po osmičke od mraziacich boxov v Bille, mala chuť na pohár vína a objatie od tri mesiace neopratej obliečky z Ikey, nie šesťdesiatdeviatku a inkvizítora, ktorého na nej precvičoval ako na rotopede. Začala si teda brať šesťnástky a nočné, ale zdalo sa, že Romana to neodradilo – začal za ňou chodiť do práce, stáť jej za chrbtom, keď dokladala balené syry a šepkať, že keby chcel, mohol by kontrolovať jej myšlienky, lebo na to vymyslel algoritmus. Niekedy vtedy jej začalo dochádzať, že problém asi nie je v jej frigidite. *Je naprosto žádoucí, láska aby hřála za noci.* Keď si vygooglila, že

sex v spánku sa považuje za znásilnenie, rozhodla sa, že po raňajkách sa ako vždy rozlúči vetou „Rýchlovku nestíham“ a z práce sa jednoducho nevráti. Má to predsa v génoch.

Našiel ju. Znova pri mraziacich boxoch, na zastávke, na ulici, v čínskom bistre, jednoducho všade, kam sa pred ním neskôr utekala z Billy schovať. Mal ako rukojemníkov jej päť kníh od Mornštajnovej a mušketierky na zimu, ktoré si nemala v to odchodové ráno kam zbaľiť, takže mu ešte stále nevrátila kľúč. Každú noc sa jej snívalo, ako ju naháňa po meste a ona sa nemôže ani pohnúť, také tie klasické snové paralýzy, takže sa budila celá spotená a s paranojou, že šaty zavesené na skrini oproti posteli sú obrysom jeho postavy. Keď kvôli tomu prestala spať úplne, pochopila, že je najvyšší čas vykašľať sa na Mornštajnovú a čižmy a niečo urobiť. Vrátiť sa domov. Návraty domov sú totiž vždy odložením problémov každodenného života na neurčito. A to občas všetci potrebujeme.

Prechádzajú okolo poľa, na ktorom sa ako päťročná stratila, pretože pozerala s hlavou vytočenou k oblohe na bielu šmuhu, ktorú za sebou nechávalo malé, tiež biele lietadielko a nohy v tyrkysových gumáčikoch ju niesli stále ďalej a ďalej. Chcela ísť za ním až do Egypta, kam určite letelo, kam sa chodí k moru a kam oni kvôli tomu, že otec odišiel, nikdy nepôjdu. Ale lietadlo zmizlo za kopcom a ona stála uprostred poľa, nikde nikto a nič, žiadne obrysy ich domu ani vrch komína, ktorý bolo stále vidno. A ona dostala hrozný strach, že už nikdy nenájde cestu domov a nikdy neuvidí mamu, babičku, ani tetu. Zvlášťne, že teraz mala rovnako hrozný strach z toho, že ich o chvíľu uvidí. Dospelosť je tiež hrozná, pretože vtedy sa aj posledné detské radosti premenia na jeden permanentný strach.

Vystupuje z ukrajinského auta. Zahrmí. Búrky majú v jej živote špecifické postavenie, v akomkoľvek slova zmysle. To zimomriavkové čakanie v tichu pod čiernou oblohou na to, kedy to konečne spadne. Babička zo zvyku hľadá po všetkých skriniach sviečky, ale naozaj len zo zvyku, lebo nakoniec vezme elektrickú z Lidla a šťukne zapínačom on-off, pre ten pocit. Teta si nalieva asi desiaty pohár vody, už vie, že jej zasa býva z búrok a ešte viac z ticha pred nimi zle. Mama pre istotu vopred hysterčí – že určite zasa nepôjde prúd, že vymláti celú záhradu, že v potoku pôjde týždeň špinavá voda,... Hana si uvedomuje, že tieto tri postoje k búrke vlastne zosobňujú postoje žien v ich rodine ku všetkému. Rozmýšľa, čo ju s nimi okrem tých zimomriavok a očakávania najhoršieho spája. Nie je duchovne založená, krehká, ani za každú cenu negativistická. Zvlášťne, že obvykle sme najmenej podobní tým, od ktorých najviac očakávame. Zvlášťne, že kuchyňa je prázdna. Zdá sa, že búrku dnes očakáva len ona sama.

Urobí si kávu a predstavuje si, že je to kakao, len aby si mohla predstavovať aj to, že je stále malá. Na priedomí, kde ju pije, sa s kamienkami hrávala na obecný úrad a otec okolo nej zakaždým prechádzal do práce so slovami „Čau, Haničko-pisničko!“ A zakaždým sa s rovnakými slovami vracal, takže si na detstvo spomína rada, napriek ekzému, zakázanej čokoláde a tomu, že jedného dňa sa v skutočnosti nevrátil. Jednou z najlepších detských vlastností je totiž pamätať si veci tak, ako sa mali stať, nie ako sa stali. Vďaka tomu potom v dospelosti prežívame. Vďaka tomu sa naučila vytesňovať veci a ľudí, pre život celkom užitočná vlastnosť. Od cintorína schádza babička, s paličkou, ktorú proti svojej vôli nosí v ruke ako zbraň a nedôverčivým pohľadom.

„Prečo nespreačes z dvora, keď bude pršať?“ nevzrušuje sa zdvorilostnými frázami, ako vždy.

Nevzrušuje sa vlastne nad ničím – nad tým, že vidí svoju vnučku a nie sú Vianoce, že má na zápästiach veľké fialové podliatiny ako pamiatku na Romanov algoritmus, že pod schodmi stojí kufor XL, ktorý nevládala sama vyniesť dnu. Chcela by to vysvetliť, ale asi by to nemalo význam. Ako pre babičku nemá nič okrem prsteňa na ľavom prstenníku.

Mama vykopáva malé, do polovice zelené zemiaky a na nič sa nepýta. Prečo si prišla, prečo si stále myslíš, že otec odišiel kvôli mne, prečo sa mi bojíš povedať aj to, že máš strach. Len babička sa asi hodinu v kuse zúfalo rozhorčuje, že zemiaky sa nekopú v polovici júla a pred dažďom. Každá rodina, v ktorej je vo vzduchu búrka a desiatky nikdy nezodpovedaných prečo, je v podstate disfunkčná. Prečo to ale musí byť práve tá jej? Ďalšie prečo. Vzdá sa a ide dovnútra hľadať poslednú šancu na pochopenie.

„Zostarla,“ je prvé, čo jej napadne a za čo sa hneď zahanbí, lebo je toľko iných vecí, ktoré si na tete umývajúcej riad od večere mohla všimnúť skôr – že sa od posledných Vianoc farbí iným odtieňom svetlo gaštanovej, že má namiesto ľavého prsníka iba úzku, kľukatú čiarku, ale úspešne to maskuje silikónovou výplňou, že má stále v páse o dvadsať centimetrov menej, než mama, hoci má o osem rokov viac.

Môže sa baviť o sexuálnom násilí s tetou, s ktorou sa naposledy bavila o krtkovi a jeho kamarátoch? Veľmi by chcela. Celú ju stisnúť a povedať jej, ako veľmi ju mrzí, že tu nebola vtedy, keď si mali vymeniť roly – aby jej vtedy ona držala ruky, nie preto, aby sa neškrabala, ale aby vedela, že ju nepustí, nikam a nikomu, ani takej rakovine prsníka v pokročilom štádiu. Ale už je to predsa dobré. Už je tu a má pocit, že teraz tu zasa nie je teta, lebo pozerá niekam cez ňu, nejde jej urobiť horúcu čokoládu ani pofúkať rozškrabané podkolenia, len položí tanieru vedľa umývadla, povie „Daj si na to zápästie skorocel“ a vyjde von. Aj ona sa asi cíti zradená. Super. Myslela si, že neexistuje nič horšie, než dom plný troch žien. Ale ešte horší je dom plný troch zradených žien. Z nemožnej vnučky a zbytočnej dcéry sa stala aj bezcitná neter. Kariérny postup ako v IBM. *Když tma noci slouží, mě myšlenka souží, vyběhnout na balkon a křiknou ke hvězdám: ty kdo máš...* Dopije fľašu ružového vína, z ktorého si nikto okrem nej nedal ani glg a v noci sa po dlhej dobe doškriabe do krvi, takže sa ráno bude určite cítiť ako Báthoryčka. Ale stále nezačína pršať.

Zobudí sa o štvrté na to, že niekto búcha niečím železným na bránu a kričí. Najprv si myslí, že sa jej zasa sníva, ale keď počuje vŕzganie schodov a tlmené hlasy z chodby, stiahne si pyžamové nohavice až na päty, aby nebolo vidno krvavé šrámy a vyjde von. Mama a teta stoja pri okne v nočných košeliach a konečne sa na seba aspoň tak, ako by sa sestry mali, podobajú. Keď zažne, obe sa na ňu oboria, aby zhasla. Aj ona teda prejde k oknu a strasie ju, ako keď pred dvoma rokmi skúšala alternatívnu liečbu a na akupunktúre jej zapichovala zamračená Číňanka špendlíky do lýtok. Pri bráne stojí Roman s roxorom v ruke.

„Kto to je?“ preruší mama rodinné moratórium.

MLčí, lebo sa jej zdá nefér, že ona má byť prvá, kto tu na niečo odpovie.

„Hana, otvor!“

Zareve Roman a na dlhšiu dobu sú všetky otázky zodpovedané. Nemusí sa pozrieť ani na mamu, ani na tetu a vie, že sa to z ničoho nič a konečne stalo. Že ak by teraz niektorá z nich navrhla, nech ho otrávia a zakopú na záhrade ako v Magickej posadnutosti, bolo by to úplne normálne. Že sú konečne ľudia, ktorí si nevyčítajú a nevyhodnocujú chyby, zlyhania, ublíženia, nedorozumenia, ale spoločne riešia príser. Že sú rodina. Konečne začne pršať.

Leje, ako keby im chcel niekto vynahradiť všetky neuzavreté búrky v ich životoch. Roman odišiel pred hodinou, krúpy boli príliš aj na jeho algoritmus. Sedia pri dedovej päťdesiatdvojke, ktorú babička odkladala na jej svadbu, a jej ani nie je zle, ako to obvykle, keď s niečím mieša víno alebo rieši chlapov vo svojom živote, býva. Už im všetko povedala, mama tretíkrát spomína trestné oznámenie a teta jej zafačovala zápästia a podkolenia handrami namočenými do nejakých bylín. Štípe to, ale nechce narušiť to náhle prepojenie. Chcela by sa dokonca mamy opýtať, že ako sa s otcom zoznámili

a prečo sa doňho zamilovala, už nie, prečo odišiel a čo mu urobila a prečo na ňu nemyslela, už len také tie kliše otázky z rodinných filmov, ktoré padajú, keď sa všetko na dobré obráti, prípadne tam práve otec rodiny umiera na leukémiu. A mama by jej možno aj odpovedala, veď už má v sebe asi dve deci päťdesiatdvojky, aj keby sa ju teta, predvídavo triezva, snažila zastaviť a odložila by fľašku, ako pred dvadsiatimi rokmi, keď ju chceli otvoriť z úplne iného dôvodu – a povedala by jej, že sa s otcom stretli na diskotéke, ako to vtedy bývalo, niekde medzi Michalom Davidom a It must have been love od Roxette. A že to bola veľká dedinská láska, lebo jeho brat chodil s jej najlepšou kamarátkou a oni dvaja ostali sami pri stole obliatom borovičkou, tak ju jednoducho chytil za ruku. Za kulturákom jej dal pusu, o týždeň postavil máj a kúpil v záložni strieborný prstienok. Jej nevadilo, že to má taký rýchly spád a že budú bývať s jej rodičmi. Mali obrad v kostole, potom dali hosťom trikrát kolovať košík na peniaze aj plnené kapustné listy o polnoci a odišli na svadobnú cestu do Bulharska. Keď sa po týždni vrátili do dvojgeneračného domu s jednou kúpeľňou, veci sa vyvinuli presne tak, ako v odpovediach matiek zvedavým dcéram, kedy to už nemusia hrať na včeličky a motýliky a bocianov. Otehotnela. Akurát nie tá, od ktorej sa to čakalo. To je to riziko dvojgeneračných domov, vysvetlila by jej ešte s ironickým úsmevom, lebo teraz jej už z toho je len smiešno, po dvoch deci slivovice. Keď sa staršia sestra nevydá a neodst'ahuje, ako všetky normálne staršie sestry a ona sa musí naučiť milovať dieťa s menom, ktoré mu nedala. Babička je už našťastie totálne hluchá, a tak dnes nič nepočula, ani sa nezobudila, inak by jej tiež povedala, ako musela riešiť túto morálnu dilemu a žiadne iné riešenie nebolo, veď sa predsa musela narodiť normálne, do manželstva, keď sú kresťania, dokonca katolíci. Ani si nevie predstaviť, aký život by mala, keby to tak dobre nevymyslela! A teta, tá by jej to najradšej nepovedala, keď to už musela žiť. *Málokdo, málokdo, málokdo, málokdo ví...* To majú spoločné, aj s otcom. Zagorku, tajomstvá a úteky alebo choroby, keď má človek pocit, že ho tie tajomstvá ťažia už príliš.

Na Vianoce našťastie stále nepozná všetky odpovede na „prečo“, a tak jej príde z Frýdku-Místku malý štvorček v baliacom papieri, do ktorého tento rok balia kníhkupectvá všetko, čo na poslednú chvíľu predajú otcom spytujúcim si svedomie. Na pohľadnici prilepenej zo spodnej strany je okrem nálepky Zdarma k nákupu nad 300 Kč aj odkaz s pochybnosťou, že „nevie, či ju ešte stále má rada“. Akoby práve on nevedel, ako nám veci a ľudia, ktorých máme najradšej, do života prinášajú väčšinou to najhoršie.

„Pozri sa, ako sa to volá.“

Na ňu sa pozerá Zagorka v bielej košeli. *Já nemám strach.* Asi by bolo načas.

3. PRÉMIA RUDOLFA JAŠÍKA

T. Slavkina (pseudonym)

Praskliny

Keď mi zápästia pritlačil do vankúša, pukol strop.

Tenká prasklina sa rozrástla od rámu postele až nad naše hlavy, k susedom. Jakubovi pustila do vlasov smietky. Každým jeho pohybom mi padali do očí. On si na ne zajtra nespomenie, len mňa bude pod viečkami štípať prach. Červenými očami budem zízať na Jakuba. On mi na ne pritlačí brázdy zo svojej dlane a ja sa budem báť plakať, aby mu cez ryhy v koži nenasiakla do krvi moja soľ.

Jakub nemal rád praskliny. Keď som ho spoznala, trhal púpavy zo štrbín v chodníkoch a strkal tam kamene. Odvtedy mi do trhlín na stehnách masíroval krém a nikdy sa nedíval nižšie, než boli moje prsia. Aj teraz mal hlavu nad mojím hrudníkom, cítila som jeho horúci dych.

Na prasklinu budem potrebovať sadru. Jakub mal určite nejakú odloženú z roboty. Nebude to ani vidieť, všetky steny sme mali biele. Jakub hovoril, že je to praktické, ja som si myslela, že je to lacné. To tým myslel aj on, ale nikto z nás to nepovedal.

Zápästia mi stisol silnejšie. Čelo postele mi odieralo prsty.

Keď sa telo nemohlo hýbať, lebka sa rozrástla a prilepila na omietku. Štyri biele steny a čierna jazva. On dostal smietky, akoby z nich pod správnym svetlom mohli vyrásť púpavy. Ale ja som potrebovala niečo pre seba. Koberec pod posteľ, aby som ju nepočula škrípať o podlahu. Farbu, ktorou by som pretrela vnútro lebky, každý deň znova, aby bola nezlomná a už nepripomínala steny okolo.

Dostala som hudbu.

Jemné klavírne tóny. Dívala som sa na prasklinu a počula som ich stále jasnejšie. Gradovali, aj keď ostávali nežné. Ako keď sa z púpav rozfúkne biele páperie. Nehýbala som sa, aby periny nešuchotali. Zatvorila som oči, aj keď to Jakub nemal rád. Za viečkami som videla ruky, ktoré stláčali klávesy.

Jakubova hlava sa mi zosunula na hrud', potom vedľa na vankúš.

Ležal, kým nehrozilo, že bude meškať do roboty. Až vtedy si všimol puklinu.

Okamžite spustil, že s ňou mám niečo urobiť, že čo som to za ženu, odkedy som tu, ešte aj byt sa mu rozpadá. On si také nenechá, on nie je zviera, aby spal v rozdrúzganej búde, že keď som lenivá to spraviť, rovno sa mám zbalit' a vypadnúť.

Zabuchol dvere a zamkol na dvakrát.

Ostala som v posteli. Prasklina bola černejšia, než predtým. Chvíľu som videla, ako sa strop trhá a padá na mňa, aj s klavírom a rukami, čo naň hrajú. Potom, ako padá celá bytovka, na Jakuba, keď bude vychádzať z výťahu. Chcela som sa k trhline pritisnúť a ona by ma celú pohltila.

Ale na mňa v nej nebolo miesto, pretože mala v sebe hudbu. Odkedy Jakub tresol dverami, melódia mala konečne voľnosť. Roztekala sa po celom byte. Nežná a pokojná. Ale nepatrila sem. Tieto steny ju neuchýlia. Do zajtra zhorkne a ja by som Jakubovi tú pachuť vyplakala do krvi. Soľ mu rozožerie ryhy na dlani a on svoje ruky znenávidí tak, že ich bude celý deň o mňa skrývať.

Ja som mohla ísť za melódiou, ale ona za mnou nie.

Odomkla som si záložným kľúčom. Prešla som o poschodie vyššie. Klavír bolo počuť aj spoza dvier, tak som zaklopala.

Povedala som mu o hudbe a on ma pozval dnu.

Jeho byt mal byť presne ako ten náš, a predsa bol iný. Na rovnakých stenách mal farby, plagáty a knihy. Na fotkách v rámkoch, úhladne poskladaných do geometrických tvarov, sa jeho tvár usmievala a zo žartu mračila, a bozkávala ženu v kvetinových šatách.

Posadil ma na posteľ, inde sa sedieť nedalo. Otvoril poklop na klavíri a zahral mi všetko, čo vedel. Pod sem, posadil ma pred seba a učil ma hrať. Mal ruky hladké, s jemnými chlpmi na prstoch. Ľahko by sa po nich dalo sklízuť. Zobrala som mu dlaň a priložila ju na svoje oči. Pretrel mi kútiky a ja som nezvládla udržať viečka. On ich pobožkal a už som ich neotvorila. Jeho ruky boli také mäkké, že pod nimi nič neprasklo.

Keď som sa vrátila domov, slnko už takmer zapadlo. Šedá a čierna z kútov sa mi zavesili na päty. Ponáhľala som sa po vedro a zarobila sadru. Stena musí byť opravená, kým sa Jakub vráti. Postavila som na seba stoličky, aby som dotiahla na strop.

Z trhliny už nehrala hudba, ale zimomriavky.

Možno tak zneli púpavy pre ľudí, ktorí prasknuté chodníky potiahli asfaltom. Možno ich púpavy mali ostré hrany a biele páperie ich nehladilo po koži, ale súkalo sa pod ňu, a tam sa plazilo od zátylku až k prstom na nohách, a celý čas chladilo ako ostrie noža.

Pracovala som rýchlo. Každým ťahom bolo zimomriavok menej.

Ibaže sadra bola v prítmí sivá, nie biela. Jakub to spozná, že bola sivá. Že sa do nej zažrali tiene, keď som ju natierala. Ani keď zasvietim všetky lampy, nenasiakne denným svetlom.

Špachtľa sa kĺzala po strope. Iba kde-tu sa tvorili bublinky. Najprv som ich vždy zahľadila, ale bolo ich stále viac. Nestíhala som.

Z praskliny sa vydralo krídlo.

Nie, bublina. Pretrela som ju.

Druhé krídlo. Skrčené sa rozvinulo. Ťahalo za sebou tretie.

Pustila som špachtľu.

Rukami som strkala krídla do pukliny. Pridala som sadru.

Pomedzi prsty sa mi pretlačili nožičky čierneho hmyzu. Šteklili na koži, hmatali cestu na povrch.

Zabila som to.

Sadra ale nestačila. Naberala som jej za hrste. Tlačila som ju do medzery, hmyz sa dusil a mizol pod hrubými nánosmi. Nožičky ale okamžite vyliezali. Sadra mi kvapkala na tvár. Prsty som si necítila, rameno ma páľilo.

Na ruke s vedrom ma poštekli krídla.

Mucha mi liezla po zápästí.

Ohnala som sa po nej, ale svaly ma už nepočúvali. Mucha po muče sa kliesnila cez prasklinu. Noha po nohe, hlava a telo, bzučiace krídla. Niektoré čierne ako prasklina, liezli po stenách a hmýrili sa vzduchom. Pod tričko, okolo nosa a úst. Iné zamazané od sadry. Padali mi do vlasov a očí. Vedro sa vylialo.

Muchy zamorili celý byt.

Niekedy medzi tým, ako som umyla sadru z podlahy a ako som sa snažila otvoriť všetky okná, sa vrátil Jakub. Nepočula som ho zabuchnúť dvere, ale zrazu bol za mnou a pomáhal mi uvoľniť zaseknutú rúčku na kuchynskom okne. Keď nás ovial nočný vzduch, vyčerpane sa o mňa oprel. Cítila som, ako mu telo brnelo z fyzickej práce. Jeho šľachy boli presýtené napätím, ktorého sa tak ťažko vedel zbaviť.

Muchy si ani nevšimol, aj keď boli v umývadle a v prázdnych pohároch. Sadali na maslo a liezli po chlebe, aj do lekáru. Ani jedna nevyletela oknom von. Ukladali sa na čiare obrusu, akoby

som ich mala prečítať a zaspievať. Keď sme si s Jakubom ľahli do postele, liezli nám po tvári, akoby len čakali, kým otvoríme ústa a necháme ich vojsť dnu. Buď zaplniť prázdno, alebo vyžrať všetko, čo sme sa snažili udržať vo vnútri.

Jakub pritisol dlane na moje prsia. Nasledovali pery.

Zaklonila som hlavu a pozorovala ďalšiu muchu, ako vyliezala z trhliny. Do očí mi rozprášila sadru. Ľudia do prasklín nastrkali všetku nenávisť sveta. Púpavy boli len obyčajné púpavy.

Keď mi pritlačil zápästia do vankúša, prestala som sa hýbať.

Uvoľniť svaly na rukách, prišla som na ten trik. Predlaktia zapadli na miesto, poddali sa výdychu. Keď sa telo nevzpiera, nevie, kde sú hranice. Akoby to celé malo byť takto. Prasklina sa na mňa celý čas vyškierala.

Jeho hlava sa mi zosunula medzi prsia a telo mu ochablo. Z kútika úst mu stiekla slina. Kížala sa, pohľadila ma po rebrách, zmiešala sa s potom. Až keď sa mu dych ustálil, skúsila som sa nadýchnuť ja. Hrud' sa mi roztriasla a prsty mi brneli. Ruky som mohla opatrne zložiť k bokom. Pohyb bol neprirodzený. Priestor okolo mňa nebol môj, ja som sa doň vkrádala.

Mokrú cestu chladila rebrá. Nahmatala som ju ukazovákom a taký mokrý som ho vtisla Jakubovi do vlasov.

Jakub mal za ľavým uchom kľukatú jazvu. Nikdy sa nestrihal nakrátko, musel mať vlasy dlhé aspoň pod bradu, aby zakryli zašitú časť. Jazva bola mojím obľúbeným miestom. Keby som bola drobučký človek alebo semienko púpavy, schovala by som sa za prvý steh a tam by som vyrástla.

Prešla som po nej prstom, vtlačala do nej sliny. Miešali sa so smietkami zo stropu.

Hladkala som jazvu. Predstavovala som si, ako ňou preniká jed.

ESEJ O DIELE SLOVENSKEJ LITERATÚRY

Lukáš Bolek

Mier príde aj sám

V zamatovej starej miestnosti bez okien sedeli v červených čalúnených kreslách piati ufúľanci – dôležití muži v oblekoch – a pofajčievali cigary, pili len to najlepšie. Od smradu, čmudu a čiernych myšlienok plných pokrytectva, zla, sebeckosti a mocibažnosti by normálnemu človeku – slušnému, pracovitému a priateľskému – došlo v momente zle. Títo sa v tom naopak vyžívali. Päť krvilačných beští. Každá hrabúca len za seba, nikdy nehľadiaca na nič iné. Len na seba. Vždy len na seba.

Tak si ich predstavme:

Mocný, ktorý vždy dostane, čo chce;

Prispôsobivý, ktorý sa zvezie na úspechu mocného;

Tvrdohlavý, ktorý znesie utrpenie, aby dosiahol svoje;

Krutý, ktorý nikdy neprehrá a

Nepredvídateľný, ktorý vždy zamieša karty.

Osud všetkých závisí len od toho, ako sa títo zhýralci dohodnú. A ich dohoda závisí len na ich ľstivosti, prefíkanosti, aktuálnej nálady, množstva vypitého alkoholu alebo len vrtochoch hociktorého z nich.

Aj preto tu dnes sedia. Zase sa chystajú roztrhať beztak rozpáraný svet. Bežný človek môže len dúfať, že aspoň jeden z nich dostal tentokrát rozum.

No rozum je výsada, za ktorú sa trestá.

„Tak,“ začal Mocný.

„Čo tým myslíš?“ vyštekol po ňom Krutý.

„Myslím, že chcel len začať,“ podotkol Prispôsobivý.

„Začať? O čo by chcel on začať? Keď začnem ja, vtedy sa len začne,“ zhúkol Nepredvídateľný.

„Nemá zmysel...“ rozbíhal sa Tvrdohlavý.

„Tak teda odíď!“ opäť zrúkol Krutý.

Nemá zmysel predstierať, že by táto debata nasledujúcu hodinu či dve niekam viedla. Naopak, neslušnosť a hrubosť naberala na obrátkach každou prázdnu fľaškou kvalitného pitia. Kým sadla noc, naši páni už ležali v kreslách pokrútení ako hady, pripravení na ďalší deň začať „rokovať“ odznova. Na dnešné zážitky si do konca života nespomenú.

Dni sa míňali a deň čo deň prebiehal v rovnakom devaluujúcom rytme. Prázdne fľašky a škatulky od cigár nahrádzali plné a naši páni sa ešte stále nedostali k meritu veci – každý mal svoje vlastné, samozrejme. No keďže na to, aby sa zhodli piati ľudia, z ktorých chce každý niečo iné, treba aspoň trocha ľudskosti, ktoré im všetkým dovedna chýba, musel prísť iný krok. A ten aj prišiel.

Spojenectvá. Spojenectvá, ktoré nedrží pokope láska, priateľstvo či spoločný dobrý cieľ, ale len vypočítavosť, zdanlivé bezpečie a ochota podraziť druhého hneď, keď nebude potrebný.

A tak sa spriahol Mocný s Prispôsobivým, Krutý s Nepredvídateľným. Len Tvrdohlavý ostal visieť vo vzduchu. To bolo ale najväčšie tabu.

„Musíš niekam patriť!“ skríkol Mocný.

„Inak ťa rozmetáme na kusy. Sám si nepomôžeš,“ zasmial sa Krutý.

„Neviem či som tentokrát ochotný. Naposledy to trvalo dosť dlho. A následky...“ nedopovedal Tvrdohlavý.

„Čerta starého s následkami,“ zabrdol Nepredvídateľný, „následky budú pre jednu stranu dobré, pre druhú zlé. Musíš si vybrať, ku ktorej chceš patriť!“

„Alebo si ťa rozpolíme a bude pokoj!“

„Ale kto a kedy zaručí mier?“ dostal zo seba Tvrdohlavý.

„Mier príde aj sám!!!“ zvolali ostatní štyria zborovo.

Tvrdohlavý nemal na výber, aspoň tak sa to môže zdať. Mohol zvoliť medzi tým, čo je správne a medzi tým, čo je ľahké.

Čo volíme my?

Keď po X rokoch vošli do tej istej miestnosti piati muži, zhodou okolností sa volali rovnako ako tí predtým len boli o pár rokov mladší, usadili sa do čalúnených červených stoličiek.

Otvorili fľašky.

Zapálili cigary.

Po sto rokoch ich vystriedali tí istí páni.

ČESTNÉ UZNANIA

Daniela Romanová

Čestný človek

Takže k nám neprídeš, máš rodinu a deti? Čakáš, že ti to uverím? Mohla som vedieť, že nakoniec zdrhneš. Ja nie som naivná. Viem, že od chlapa sa nedá čakať nič lepšie. Lenže ty si začal s rečami o našom šťastí a spoločnom živote. Tvrdil si, že som tvoja jediná. Teraz veselo začneš s rečami o tvojej krave sprostej a vôbec si neuvedomuješ, čo si spôsobil. Mám tiež malú dcéru a čoskoro budeme bez domova. Vieš kvôli komu? Kvôli tebe a podobnému idiotovi. No ja nie som naivná husička. Mal by si vedieť, čo som spravila. Možno by si ma potom uznal za rovnocennú protivníčku. Spravím ti väčšiu scénu ako Slovenské Národné Divadlo. Prídem za tvojou manželkou a poviem jej, čo si zač! Ak je taká skvelá, ako hovoríš, tak si ťa nezaslúži. Žiadne peniaze odo mňa nedostaneš. Neboj, možno ti ešte pár zásielok príde. Zajtra idem na políciu. Tvoja rodinka je určite podvod. Prečo inak by si nepridal ani jednu ich fotografiu? Isto nie som jediná, ktorú si oklamal. Uvidím, spýtam sa na to tvojej manželky. Čo ty na to?

Cudzie správy sa nesmú čítať. Možno to už vieš, ale ja som sa to dozvedela len nedávno od maminho kamaráta. Neskôr našla jeho mobil aj mamička. Kvôli hádke, čo nasledovala, sme museli odísť. Asi preto sa slušní ľudia na cudzie správy radšej vykašlú. Lenže ja aj tak kontrolujem všetky mamine správy a tie od kamaráta odstraňujem. Asi slušná nebudem, ale čo narobíš? Toto ti vysvetľujem, aby ťa neprekvapilo, že ťa poznám. Našla som ťa omylom. Ten kamarát volal aj z cudzieho čísla. Podala som to mame, mohla to byť len predavačka bambusových ponožiek. No ponožky nám nikto neponúkol. Odvtedy kontrolujem úplne všetko. Nemusíš sa báť, neoklamala som ju. Som nevychovaná, ale nie som po ockovi. Netuším, či som zodpovedná, ale aspoň ale ešte som nenechala priateľku s bábätkom na krku. V prvom rade neviem pripevniť drobcu na krk. Rovno som jej povedala, že ťa poznám. Hovorila mi o tebe a asi ťa mám rada. Ty si k nej milý, no jej priateľ stále nadával a o mne povedal, že som sa nemala narodiť. To ešte tak! Kto by potom zabránil, aby sa k nemu vrátila?

Máš, čo si chceš! Nevyhrážala som sa zbytočne. Dnes som bola naozaj na polícii. Tú rozprávku o únose si môžeš schovať. Pôjdeš sedieť za podvod, kým ťa neprejde chuť na vytváranie imaginárnych manželiek. Vlastnej dcére som nahovorila, ako ti pomáham. To malé chúďatko sa kvôli tebe vzdalo darčeka na narodeniny! Ty isto oddychuješ niekde pri mori a raduješ sa, ako si nás šikovne oklamal. Tvoja žena je nielen odporná, ona je aj vymyslená! Fungujú tie reči o únose? Koľko žien si takto okradol? Nemusíš ani odpovedať. Už som všetko vybavila a ty skončíš vo väzbe. Nenachytil si ma. Od začiatku som vedela, čo si zač a chcela som len viac dôkazov.

Stále sa hrabem v maminom mobile, tak som so slušnosťou ešte nezačala. Preto ti pokojne napíšem, čo o tebe dnes povedala. Si zbabelý zlodej, podvodník a ten zvyšok sa naozaj nepatrí hovoriť. Vieš, čo si myslím ja?. Keď budeš mať na výber dve frajerky, tak sa rýchlo rozhoduj a nevrav to dovtedy ani jednej. Môj ocko to povedal mamičke aj svojej kamarátke a preto sme bez neho. Ty si to povedal mamičke aj svojej žene a teraz sme bez peňazí. Prečo si nám o nej nenapísal na Facebook skôr? Mamička by ti pomohla ja tak. Ona je tá najlepšia na svete a isto by niečo vymyslela. Veď to sa stáva bežne, že niekoho unesú mafiáni do Egypta a on potrebuje dva milióny na výkupné. Stačí zavolať policajtov. Oni by všetkých zatli a možno by ťa aj odviezli domov. Možno by stačilo jednoducho utiecť. My s mamičkou sme to zvládli a ty nie? Vravela, že si najlepší chlap, tak kde je problém? potrebuješ

postup? Najprv sa musíš zobudiť v noci na zvuky hádky. Mamička ťa vyťahne z postele a v pyžame ťa naloží do taxíka. Potom zaspíš a zobudíš sa u babky s dedkom. Jednoduché, nie? Ak ťa nemá kto naložiť do taxíka, neboj. Moja mamička myslela ja na toto. Dnes bola pri policajtoch. Isto ťa nájdú a dajú všetko do poriadku. Ty potom utekaj domov, nech si mamička tvojich detí nedoviede podobného kamaráta ako moja.

Odpustiš mi niekedy? Naozaj nechápem, čo sa so mnou stalo. Od začiatku som mala vedieť, o čo ti išlo. Si skvelý otec aj manžela málokto má dosť rozumu na podobný krok. Keby si niekde uviedol ich meno, tak by uniesli aj ich. Kde by si zohnal peniaze na výkupné pre štyroch ľudí? Ty si nejako poradiš. Spolu sme to už takmer zvládli, no pre tvoju ženu s deťmi peniaze asi nenájdem. Našťastie si im včas zmenil mená a ukryl si ich do bezpečia. Presne preto ťa považujú za podvodníka. Pre muža ako ty je to omnoho lepšie, ako keby si ich mal ohroziť. Dnes som bola na polícii a všetko som zrušila. Mala som ti viac veriť. Ako môžem Rebeke učiť láskavosti a štedrosti, keď toho nie som ani ja schopná? Na teba sa predsa vykašľal Červený Kríž aj OSN, tak si vstúpil do môjho života. Mrzí ma ten výbuch. Peniaze mi vracať nemusíš. Pravdupovediac, v skutočnosti si zachránil ty mňa. Neboj, nečaká ťa celý môj životný príbeh. Máš dosť ťažký život. Nedovolím, aby si sa trápil aj kvôli mojím malicherným problémom.

Mamička ťa najprv chcela predať na orgány, ak jej nezaplatíš všetko do posledného centu a teraz som malá potvora, ak to len spomeniem? Mám ju síce rada, ale občas jej nerozumiem. Ja viem, že druhým treba pomáhať, no nie som jediná, s kým sa mamička pohádala. Babka s dedkom nás možno vyženú. Mama by si vraj mala nájsť prácu a nie vysedávať doma na Facebooku. Nechápu, že na to nemá čas? Musí sa predsa o teba starať a zachrániť ťa! Mali by vedieť, že sociálka ma do domova nepošle. Isto už zistili, aká je mama skvelá a chcú pomôcť aj oni. Včera volala na číslo z televízie a oni nám dali niekoľko tisíc. No nie sme bohaté? Predstav si, starí rodičia nám to závidia. Vraj ak môžeme platiť také úroky, tak by si mamička mohla nájsť aj svoj byt. Vieš, aký si slávny? Nedávno o tebe vraveli v správach. Mamička sa hneď rozplakala a odišla, ale ja som to videla do konca. Prečo si nespomenul, že sa kamarátiš s princom zo Zimbabwe? Jemu stačí dať číslo účtu a pár hesiel a hneď pošle človeku niekoľko miliárd. Stačí nás zoznámiť a vyriešia sa tvoje aj naše problémy.

Ver mi, ja som všetko stiahla. Nadovšetko ťa milujem, si jediný, kto uznal moju cenu. Nič podobné by som ti nespravila. Rebeka dnes zapla správy. Na teba, najlepšieho zo všetkých chlapov, sa odvážili nahádzať toľko špiny, že sa mi chce ešte teraz vracať. Čo ak materiály odo mňa nezničili? Možno ich uchovali a použili proti tebe... Neboj, ja verím, že spravodlivosť nakoniec vyhrá. Poslala som ti ešte nejaké drobné. Využi ich a ukry sa niekam do bezpečia. Toto považuj za našu rozlúčku. Pochop, bojím sa, že ma špehujú. Predsa len, keby ma nebolo, tak by o tebe nevedeli. Nič mi nevracaj, veď ja som stále tvojou dlžníčkou. Tvoja žiadosť o pomoc mi dala novú chuť do života. Tých pár korún nestálo za reč, spravil by to každý. Teraz som už pochopila, že si mi lásku nikdy nevyznal. Správam som zle porozumela a všetko som prekrútila podľa seba. Ty si napriek tomu stál pri mne a vypočul si všetky moje problémy. Viem, aké to máš ťažké. Oproti únosu sa jednalo naozaj o malichernosti. Preto ti ďakujem, hlavne za ten krátky okamih, kedy som sa cítila milovaná.

Princa zo Zimbabwe si stále nezačal riešiť, tak mám iný plán. Kúpim tuhy do ceruziek a narobím z nich diamanty. Netreba na to veľa, bude mi stačiť silný tlak. Ja ich síce nestlačím, no mám výborný nápad. Počkám, kým zavolá mamin kamarát a nechám tuhy, nech ho počúvajú. Ak budú pod takým tlakom ako mamička, tak si za chvíľu kúpime byt. Tie tisíce z minula ti už mamička poslala, tak sa už nemusíš báť. Možno ťa už pustili, ktovie. Môžem ťa o niečo poprosiť? Keď si kúpime ten byt, tak ku nám nechod'. Mamička by sa rozplakala ako vždy, keď o tebe počuje. Veľmi sa kvôli mne zmenila. Počúvlna dedka s babkou a začala veci riešiť. Vraj potrebujem stabilnú rodinu, tak sa vraciame k jej kamarátovi. Prečo nemôžeme ísť k tebe na návštevu? Stabilnú rodinu by som videla a bohato by mi to

stačilo. Ak sa mamičke predsa len ešte niekedy ozveš, povedz jej nech toľko nepije. Keď to skúsim ja, tak začne hneď kričať, ale teba počúva na slovo.

Henrich Fačkovec

Dievča so srdcovou arytmiou

Vždy som sa veľmi hanbil osloviť nejaké dievča. A to aj v prípade, ak som s tým dievčaťom chodil; čo sa ale stalo len raz a nakrátko. Potom sa však objavila Miriam – nižšia červenovláska kyprejšej postavy s prenikavými bledomodrými očami, bývajúca na druhom konci mesta.

Narazili sme na seba náhodne, v jednej diskusii pod facebookovým príspevkom o genocíde severoamerických Indiánov a neskôr mi sama od seba napísala správu cez Messenger. Naša on-line komunikácia spontánne pokračovala a od skalpovania Irokézov a Algonkinov sme sa dostali k budhizmu, novinkám z *Netflixu* a ideálnym receptom na bolonskú omáčku. Onedlho mi navrhla, či niekedy nedáme kávu. Bez väčšieho váhania som súhlasil. Takáto príležitosť sa mi predsa len naskytá zriedka a celkom som sa na to stretnutie tešil.

No keď skutočne nastal onen deň, náhle ma prepadla extrémna úzkosť. Usúdil som, že bude dobrý nápad dať si niekoľko Xanaxov na utlmenie. V kaviarni som si ale uvedomil, že som si tých tabletiiek vzal o niečo viac ako by bolo vhodné; a sedel som oproti Miriam v kondícii pripomínajúcej niečo medzi bdelou kómou a následkami mozgovej príhody. Ona popritom hodinu a pol nepretržite rozprávala.

„Ty si tak pozorný, Arnold, vieš človeka vypočuť,“ rozplývala sa. „Iných chlapcov väčšinou moje zdravotné problémy nezaujímali, ale ty...“ dodala, nešikovne dojedajúc druhé tiramisu, „ty si úplne iný“.

Ja som sa s minimálnym možným zapojením mimických svalov pokúsil o úsmev.

„Si najmilší chlapec, akého som kedy stretla. Dúfam, že sa ešte uvidíme,“ pokračovala, napriek tomu, že som počas celej schôdzy prakticky neprehovoril. Zato som sa dozvedal dačo o tom, že bola skautka a trpí srdcovou arytmiou.

Jej pranie sa naplnilo a o niekoľko dní sme sa zišli opäť. Tentoraz som to dokonca zvládol bez Xanaxov. Po dlhšej prechádzke sa mi zrejme snažila naznačiť, že by ešte išla ku mne. Lenže ja som akosi nikdy nevedel čítať tieto ženské signály. A tak sme sa, potom ako ma odprevadila po vchodové dvere môjho bytu, iba rozlúčili.

„Vieš čo sa mi na tebe strašne páči? Že na to proste netlačíš a nechávaš tomu postupný priebeh,“ napísala mi ešte v ten večer na Facebooku.

O pár dní mi priamočiarno navrhla, že by ku mne rada prišla na nejaký film. Neprtestoval som. Povedal som si, že zachladím fľašku Veltlínskeho zeleného a uvidíme čo z toho celého vznikne; nemal som však v úmysle vybehnúť na ňu ako jeleň v ruji. Klamal by som, keby tvrdím, že som nikdy predtým – okrem toho jedného kratučkého vzťahu – nič so žiadnym dievčaťom nemal alebo sa nepokúšal mať... Zväčša to ale skončilo neúspechom a tak som sa zaprisahal, že sa do niečoho takého pustím už iba v prípade, ak budem stopercentne presvedčený, že aj druhá strana má záujem.

Moje posledné rande bolo pred vyše rokom, keď som mal čerstvých dvadsaťtri, so spolužiačkou Luciou počas beánie. Niečo sme popili a vzal som ju v nočnej hodine na prechádzku. Krátko nato, ako sme si ľahli pod strom s cieľom pozorovať hviezdy a ja som otvoril debatu o epikureizme, sa však Lucia letargicky pretočila na bok a vo forme úhládnej kôpky zo seba vyvrátila Znojenské pečené s tarhoňou, ktoré sme v ten deň mali na obed. Napriek tomu, že kúsok zvratkov na brade jej na sexappeale príliš neubrali, nič z toho napokon nevzišlo. Či existovala súvislosť medzi mojím výkladom antickej filozofie a Luciinou bezprostrednou telesnou reakciou, je mi dodnes záhadou.

S Miriam to bolo jednoznačne iné. Pozeranie *Zelenej míle* pri víne a čipsoch, jemne sa opierajúc ramenami jeden o druhého, bolo viac než príjemné. Bol to jeden z momentov, kedy som si uvedomoval, ako dobre som spravil, keď som sa pred rokom odsťahoval od rodičov. Keď si ku koncu toho dlhého filmu vyzliekla tričko a vzápätí aj podprsenku rýchlosťou, ktorá by nepochybne ašpirovala na olympijský rekord (ak by takáto disciplína existovala), a následne sa mi s vervou zahryzla do krku, začal som v hypotetickej rovine uvažovať, že možno má o niečo záujem. Po niekoľkominútovom procese značkovania môjho krku som pochopil, že nastal správny čas.

Zakrátko sa však ukázalo, že okrem záujmu, má aj vcelku netradičné požiadavky. Z ruksaku vytiahla špagáty a niekoľko, pre mňa pomerne neznámych, kožených predmetov. Nástojila na tom, že ma chce priviazať o posteľ. Nechcel som kaziť atmosféru a tak som na nápad pristal. Miriam, odetá iba v ponožkách a tangách, ma pedantnými uzlami – bolo poznať, že je bývalá skautka – uviazala o moju širokú posteľ (stošesťdesiatku), zastrela žalúzie a ešte narýchlo odbehla do kúpeľne kvôli posledným úpravám. Aj keď to samozrejme nebolo nutné, reflexne za sebou zamkla dvere; čo by vôbec nevadilo, keby sa jej kľúčik v návale hormónov nezlomil v zámku a nezostala tak v kúpeľni uväznená.

„Zlatičko, to sa zaseklo, bože, čo mám robiť?!“ zakričala nepokojne, mixujúc dvermi.

„Skús trochu viac potiahnuť za kľučku, anjelik,“ zamumlal som cez koženú masku psa, ktorú mi predtým stihla nasadiť.

„Nejde tooo!“ hysterčila.

„Zostal vo vnútri?“ chcel som sa bližšie informovať na problém s kľúčom.

Bolo asi trištvrte na deväť večer. V tom niekto nečakane zazvonil.

Kto to, sakra, môže byť o takejto hodine, preblysko mi hlavou. Bývam na vyvýšenom prízemí a okno na spálni, kde som ležal, bolo otvorené na vetračku; chvíľu na to, ako sme stíchli a nereagovali na zvonenie, sa spod neho ozval hlas mojej matky: „Arny, čo spíš? Mám tu pre teba vyprážený karfiol na zajtra, otvor!“ Hlas z vonku muselo byť jasne počuť aj v zamknutej kúpeľni, ktorá je oproti mojej spálni a tak Miriam tiež hneď pochopila, že ideálne bude naďalej zachovať hrobové ticho. Keďže vonku už vládlo jemné prítmie, dalo sa poľahky rozoznať, že mi v izbe svieti malá lampa.

„Zasa spíš pri zapnutom svetle? Vieš koľko budeš platiť?“ pokračovala mama.

Do toho sa náhle pridala druhý hlas: „Arnoldko, nestalo sa ti nič?“ Bola to moja starká. Vtedy som si spomenul, že sa museli vracat' z rodinnej oslavy, z ktorej som sa vyhovoriť s tým, že mám zažívacie problémy – keďže som už bol dohodnutý s Miriam a tak či tak sa mi nechcelo sedieť hodiny pri chlebičkoch a počúvať reči o tom, akí drahí sú zubári. Druhá vec, ktorú som si počas mlčania v posteli uvedomil, bola, že možno nebudú pod oknom stáť samy.

„Ježiš, len či sa mu niečo nestalo, keď ani telefón nedvíha,“ panikárila ďalej stará mama.

Otec situáciu upokojoval: „Bude iba na záchode, dneska mu bolo zle od žalúdka.“

„Hádám to nebude voľačo horšie a dával si na to niečo?“ pýtala sa v pozadí prateta Juliana.

„On vie, že si má dať čierne uhlie, keď ho bolí bruško,“ rozcítila sa mama.

Do vravy uprostred sídliskového šera, pol metra pod mojím parapetom, sa po chvíli zapojili i ďalší členovia rodiny.

„Však ale to on mal od malička... tie hnačky, že?“ zaznelo vážnym tónom od uja z Lozorna.

„Ale už to má menej, to bolo aj psychologického pôvodu, veď sme zato chodili na tie sedenia s ním,“ vysvetlila moja matka do ticha jemne podfarbeného monotónnym cvrkotom cvrčkov.

Opäť sa ustarosteným tónom pridala aj starká: „Moje zlaté.“ Pričom som si veľmi jasne vedel vizualizovať jej zalamovanie rukami.

„Jak keď sa posral v tom lietadle,“ pripojil sa zrazu zvesela aj podnapitý strýko.

„Ježiš, Milan, prestaň! Tu pod oknami...“ zahriakla ho pohotovo teta Bea.

Zo strachu čo všetko by ešte v tomto rozhovore mohlo nasledovať, som sa rozhodol ozvať. „Kľud! Som v pohode! Prid' zajtra!“ zakričal som rázne spoza masky, odetý v atypickom latexovom vybíjanom postroji navlečenom na mojom nahom tele, s rukami a nohami natiahnutými k štyrom rohom postele, ako vo filme o exorcizme.

„Arny, Arny, čo robíš? Necítiš sa zle? Otvor nám,“ reagovala pohotovo mama.

Skôr ako som stihol odpovedať, sa z kúpeľne nevýrazným zadýchaným hlasom ozvalo: „Arnold, prosím ťa, prosím ťa..., ja odpadnem.“ Miriaminej srdcovej arytmii táto stresujúca udalosť zjavne neprospera a zdalo sa, že má problémy.

„Kto je tam?“

„Čo to bolo?“

„To ide od Arnyho?“ zintenzívnela debata v dave mojich príbuzných, okupujúcich priestor pod pootvoreným oknom.

„Je u mňa kamarátka, ale to bude v pohode, len choďte teraz preč!“ kričal som.

Mama nezaváhala a spustila: „Arny, kto to je? Ty máš frajerku?“

„Odkiaľ sa poznáte?“ a „Čo to tam robíte?“ znelo od pratety a starkej naraz.

„Ved' už má na to vek,“ pyšne dodal starý otec.

„A kam chodí do školy?“ pripojila sa krstná.

„No! A vy, že sa bojí dievčeniec! Kdeže, fičúr je to!“ doplnil, šibalsky sa smejúc, strýko Milan a ja som sa počas toho celého stále zúfalo snažil vyslobodiť zo zovretia precíznych námorníckych uzlov.

„Arnyyy! Aaach!“ zaznelo dlhým stonavým tónom z kúpeľne počas prudkého búšenia do drevených dverí, ktoré sa Miriam v zúfalstve pokúšala vyraziť.

„No teda! To je môj chlapec!“ konštatoval hrdo spod okna otec.

Prerušil ho pohoršený ženský hlas, patriaci okoloidúcej susede. „Aspoň mohli zavrieť tú vetračku,“ šomrala.

Ako ťažkopádne stonanie pokračovalo, armáda mojich rodinných príslušníkov konečne pochopila, že nie je ideálny čas na návštevu.

„Nechajte ich,“ utišovali zhodne a sprisahanecky otec a strýko ženskú časť osadenstva.

Nato mama zavelila: „Nebudeme rušiť, Arny, ten karfiol ti prinesieme zajtra, dobre? Ideme a dajte si pozor,“ a rodina sa pobrala do áut.

Konečne zmizli, vydýchol som si. No skôr než som stihol opäť prehovoriť na Miriam, sa z kúpeľne ozvala ohlušujúca tupá rana, po ktorej zavládlo ticho. V tom istom momente som si našťastie spomenul, že mám v mobile aj vytáčanie hlasom. Zavolať som dobrému kamarátovi Samovi, ktorému som vysvetlil, kde je schovaný náhradný kľúč od bytu. Prišiel o pätnásť minút a hneď sa mu podarilo otvoriť aj dvere do kúpeľne, kde v bezvedomí ležala moja obnažená nádejná milenka. Rýchlo zavolať sanitku a medzitým ma rozviazal. Na otázky nebol čas.

Miriam sa – chvalabohu – podarilo zachrániť, no keď pri záchvate omdlela, pomerne silno si udrela hlavu o moju kúpeľňovú skrinku z borovicového masívu, v dôsledku čoho natrvalo stratila pamäť.

Neskôr sa mi jej stopa rozplynula. Na Facebooku sa už neobjavovala a v meste som na ňu odvtedy nikdy nenatrafil – a vlastne, aj tak by som sa ju asi hanbil osloviť. Čo s ňou je dnes, nemám šajnu. Od jedného nie úplne najdôveryhodnejšieho zdroja som započul, že robí go-go tanečnicu v ktorejsei zapadnutej štvrti Amsterdamu. Iný, o nič viac spoľahlivejší prameň, zasa tvrdí, že vstúpila do Rádu klarisiek, kde prijala rehoľné meno Egídia a odišla pomáhať migrantom na ostrov Lesbos. Neviem kde je pravda, ale asi niekde uprostred.

Môj život sa zakrátko vrátil do starých koľají. Akurát mama mi, vždy keď chce priniesť nejaké jedlo, volá dopredu.

Svokrovci

Odkedy som začala randiť, mala som akúsi nevysvetliteľnú úzkosť z potenciálnych svokrovcov. Vyhybala som sa návštevám frajerových rodičov silou mocou a veľakrát to bolo dôvodom hádok. Na pár výnimiek, akými boli náhodné stretnutia kdesi v meste, v reštaurácii na obede, v kine či pri venčení psa som sa s rodičmi skutočne vôbec nestretla. Takmer všetky moje vzťahy na tom stroskotali.

Prečo sa to milé dievča niekedy u nás neukáže?

Prečo odmietla už tretie pozvanie na obed? Je vážne taká chorľavá?

Myslí to s tebou vôbec vážne, keď nemá záujem spoznať tvoju rodinu?

Mojich rodičov som zo svojich vzťahov taktiež vynechávala. Chcela som im predstaviť iba jedného človeka. Toho pravého. Toho ktorého si vezmem. Napokon žila som od nich poriadne ďaleko a dvojtzáždňové známosti by som za nimi neľahala päťsto kilometrov na nedeľný obed. Neoplatilo sa to ani spomínať pri povinnom telefonáte v soboty poobede.

Sebecky som dúfala, že si nájdem partnera bez rodičov. Nieкого z domova. Možno nieкого, koho vychovala babka, pretože rodičia tragicky zahynuli pri autonehode.

Nestalo sa tak a ja som bola nútená rezignovať. Bola som tehotná.

Keď som Pavlovi ukázala test s dvomi čiarkami, na chvíľu zmeravel, potom sa pousmial, no vzápätí posmutnel.

Vraj ako sa postaráme o dieťa, keď on je väčšinu času v Nemecku.

Pracoval tam. Mne to vyhovovalo. Štyri týždne vonku, desať dní doma. Zarobil dosť peňazí, dieťa by uživil. Žili sme v jeho dvojizbovom byte. Skromný ale vlastný. Žiadny podnájom, žiadna hypotéka. S mojím platom predavačky vo večierke som si toho veľa dovoliť nemohla. Kým som nespoznala Pavla, žila som v neprerobenej starej garsónke, kde bol nájom síce lacný, no nie bezdôvodne. Bytový dom bol plný rôznych asociálov a na chodbách som sa musela vyhýbať zvratkám, občas kaluži moču, či rozbitým fľašiam od lacného piva.

Keď mi Pavol po asi polroku chodenia navrhol, aby som sa k nemu presťahovala, neváhala som ani sekundu. Vecí som veľa nemala, oblečenie som si zbalila do kufra a zvyšok do dvoch škatúl. Všetko sa to zmestilo do kufra jeho SUV-čka.

S Pavlom to nebola láska na prvý pohľad. Vlastne ani neviem, či to bola láska. Bola som vtedy nezadaná a on vyzeral ako fajn partia. Až kým ma nenabúchal. Na deti som sa ešte necítila. Nebola som však zúfalá, vedela som, že sa Pavol postará o mňa aj o dieťa. Keď už nie z lásky, tak minimálne zo zodpovednosti.

Jedna z vecí, ktorá mi imponovala bola práve zodpovednosť. Mohla som sa na neho spoľahnúť, so všetkým mi bol ochotný pomôcť. Samozrejme, ak práve nebol v práci. Neprekážalo mi, že ho štyri týždne nevidím. Bola som zvyknutá žiť sama. Bolo ale milé, keď som nemusela nakupovať, alebo po práci nevariť a vyložiť si nohy na stôl. Pavol zvykol objednať pizzu a zapnúť film, pri ktorom sme zvyčajne obaja zadriemali a ani neviem, či sme spoločne videli nejaký film od začiatku do konca. Pavol ma brával aj medzi svojich kamarátov, s ktorými sa stretával na pive. Ja som pivo nepila. A veľa som toho ani nenarozprávala, no cítila som sa v ich spoločnosti celkom príjemne.

-Nevadí Paľo, veď ty zarobiš, ja sa postarám a keď budeš doma, tak sa budeme starať spolu.

-Mohol by som si nájsť prácu doma.

-Neblázni, nevyžijeme z materskej a z platu, ktorý by si dostal tu.

-Pravda, peňazí teraz budeme potrebovať viac.

Mlčala som a tušila som, čo bude nasledovať. Nemýlila som sa.

-Veď moja mama ti určite rada pomôže. Pozajtra prídu na návštevu, môžeme im to rovno oznámiť.

-Počkaj, oni prídu sem?

Zrazu mi bolo nevoľno. Nie však z tehotenstva.

Ďalšia vec, ktorá sa mi na Pavlovi páčila, bola jeho nenalievavosť. Chodili sme spolu asi rok a hoci k rodičom zašiel vždy, keď bol doma, mňa nenútil ísť s ním. Myslela som si, že jeho rodičia o mne ani nevedia, preto ma prekvapilo jeho vyhlásenie.

-Áno, chcu ťa spoznať.

Naprázdnou som preglgla a snažila som sa usmiať.

-Zajtra teda poupratujem.

Pavol ma objal, pohladil mi vlasy a zašepkal, že jeho rodičia sú veľmi milí ľudia a nemusím byť z návštevy nervózna.

Bola som. Hoci to bola skôr úzkosť ako nervozita. Pre prílišného introverta, ktorý si navyše veľmi neverí je stretnutie s cudzími ľuďmi náročné. Obzvlášť, keď tí cudzí ľudia sú možno budúca rodina a je potrebné urobiť na nich dobrý dojem. Navyše Pavol bol jedináčik, čo mohol byť trochu problém. Mama na ňom určite lipne a určite si k nemu predstavuje nevestu trochu krajšiu, trochu spoločenskejšiu, trochu zhovorčivejšiu, trochu vzdelanejšiu, skrátka niekoho úplne iného, rozdielneho, niekoho, kým by som možno bola, keby som nebola taká ľahostajná a neschopná niečo meniť.

Pavlovi rodičia žili na dedine neďaleko. Boli to Rusíni. Takmer každý z týchto končín bol rusínskej národnosti. Môj otec tiež a ja po ňom. S našimi sme sa neskôr, keď som chodila na druhý stupeň základnej školy, presťahovali na druhý koniec Slovenska a ja som sa po skončení strednej z neznámeho dôvodu vrátila naspäť. Vlastne asi nie až z tak úplne neznámeho. Malé mestečko, v ktorom sa ľudia na nič nehrali, pretože sa nemali hrať pred kým a s ktorými netreba veľa rozprávať, lebo nie je čom, stačí iba prehodiť dve vety o počasí, postázaovať sa na boľavé kĺby a nízke platy - to bolo miesto pre mňa, nikam inam by som sa tak dokonale nehodila a nikde inde by som sa necítila viac ako doma.

-Povedal som rodičom, že tiež si Rusnáčka, prehodil Pavol akože iba tak pomimo, keď obrútený uterákom vychádzal z kúpeľne.

Na jeho rodičov to naisto urobilo dobrý dojem a bála som sa, že ho pokazím ešte skôr ako im Pavol stihne otvoriť dvere.

Sedela som na gauči s ovládačom v ruke, držala som si zatiaľ ploché brucho a neprítomne som hľadela na obrazovku televízora. Polonahý Pavol si ku mne prisadol, ruku mi položil na brucho vedľa tej mojej a usmial sa. Úsmev som mu opätovala a napadlo mi, či láska ako z filmu alebo z kníh, ktoré som čítala ako trinásťročná skutočne existuje. Nehľadala som ju a ani som nevedela, či vlastne na takú lásku verím, no verila som na rešpekt a úctu a to sme s Pavlom mali. A čo viac si dieťa môže želať. Teraz nás spájaj aj zhluk buniek, ktorý vo mne rástol a o ktorý sa Pavol dobre postará a čo viac si môže matka želať.

S Pavlom sme spoločne urobili nákup. Pred Tescom od nás bezdomovec pýtal desať centov, ale ja som mala vo vrecku iba žetón do košíka. Pavol žobrákmi pohrdal a nedal by im ani cent. Vraj nech si idú zarobiť, keď chcú normálne žiť. Ja by som mu do čiapky hodila tých desať centov, lebo mi ho bolo ľúto. Pavol vrazil, že ľútosť je to posledné, čo by som mala cítiť pri pohľade na „špinavého alkoholika“.

Nakúpili sme kuracie stehná, z ktorých som uvarila vývar. Pavol z Nemecka doniesol nejakú špeciálnu vegetu, ktorá vraj neobsahuje tie umeliny, je to vraj čistá zelenina. Keď sa neďal, hodila som do vývaru aj kocku bujónu. Tá zdravá akože vegeta polievku nedochutila. Vyklepala som bravčové mäso na rezne a chcela som urobiť aj zemiakový šalát, no Pavol povedal, aby som sa s obedom toľko nebabrala, že úplne stačí k rezňom iba uvariť zemiaky. Nakoniec som urobila

zemiakovú kašu a ešte uhorkový šalát. Uhorky sme mali od Pavlovej mamy zo záhrady. Niektoré boli horké, tie hrubé boli bez chuti. Keď som do rúry vkladala bublaninu s kompótvým ovocím, rodičia už klopali na dvere. Rýchlo som zo seba zobliekla kuchynskú zásteru a opláchla som si ruky.

Snažila som sa usmievať a pozdravila som ich po rusínsky. Podali sme si ruky, no moje boli ešte mokré, tak som ich len naráchlo otrela o spodok trička.

Budúca babka a budúci dedko mi opätovali úsmev a v očiach sa im zračila zmes očakávania s niečím ďalším, čo som nedokázala identifikovať.

Dúfala som, že po pozdrave v rusínskom jazyku, bude rozhovor pokračovať po slovensky, no nestalo sa tak. Samozrejme, rozumela som každému slovu, no plynule som odpovedať nevedela, za čo som sa hanbila. Moji rodičia ma totiž po rusínsky neučili. Nenútili ma opakovať slová a výrazy v jazyku národnostnej menšiny, možno si mysleli, že ho nebudem potrebovať, veď načo by mi vo veľkom svete bol taký jazyk.

Nevedela som plávať. Otec sa ma to ako malú snažil naučiť všemožnými spôsobmi. Skúšal to aj s asistenciou plavčíka, s rukávníkmi, plávacím kolesom, hodiť ma do bazéna a nechať ma napospas vode nemal srdce. Povedal mi však, že keď sa nenaučím plávať, tak sa potom o niekoľko rokov na dovolenke pri mori s priateľom budem pred ním hanbiť za tento môj nedostatok. Bude si chcieť so mnou zaplávať a ja mu budem musieť povedať, že to neviem. Nepomohlo to, plávať som sa nenaučila a pred Pavlom som sa za to, že som neplavec necítila vôbec trápne. Na dovolenke pri mori sme aj tak ešte neboli a na relax pri vode Pavol nemal čas. Nemala som dôvod hanbiť sa za to, že neviem plávať, ale za to, že neviem povedať súvislú vetu po rusínsky som sa hanbila. Nie iba pred priateľom, aj pred jeho rodičmi a neostalo mi nič iné iba sa usmievať a pri odpovediach na svokrine a svokrove otázky šetriť slovami.

Usadili sme potenciálnych svokrovcov za stôl v obývačke, pretože kuchynský sme síce mali, no bol maličký, tak akurát pre dvoch a teraz sme obedovali štyria. Naložila som polievku do čerstvo umytých tanierov a popriala som našim hosťom dobrú chuť. Po slovensky.

Pri fúkaní a pomalom srkaní horúceho vývaru som premýšľala, kedy Pavol rodičom chce oznámiť našu novinku a či by som s tým nemala začať ja.

-Ľudka je veľmi dobrá kuchárka, prerušil trápne ticho Pavol.

Odpoveďou bolo len súhlasné pokývanie hlavou.

-A chceme vám s Ľudkou niečo povedať, pokračoval a uškrnul sa.

-Chystáte svadbu?

-Aj to bude, Pavlov úškrn nemizol a rukou šmátral vo vrecku.

Vytiahol odtiaľ malú krabičku, presne takú, v akej býva snubný prsteň. Otvoril ju, kľakol si pred mňa a vyslovil TÚ otázku. Nedokázala som zakryť údiv a keď som sa pozrela na budúcich svokrovcov, boli prekvapení ešte viac ako ja. Žiadosť o ruku som síce neočakávala v Paríži s huslistom a kyticou zo 101 ruží, ani pri západe slnka pri mori, či v reštaurácii pred zrakmi ostatných hostí. No dúfala som, že budem pri tomto dôležitom okamihu vyzeráť dôstojnejšie, že nebudem v ruke držať lyžicu plnú slepačieho vývaru zo stehien z Tesca a že mi z úst nebude trčať kúsok rezanky a hlavne, že budem šťastím bez seba a to som nebola. Keď som sa spamätala zo šoku, zliezla som z stoličky, objala som ho a vyslovila TO slovo na tri písmená. Povedala som áno, lebo som čakala jeho dieťa. Lebo sa na nás pozerali ďalšie, pre mňa cudzie, štyri oči. Lepšie by som asi zniesla rozruch v reštaurácii, tam by nám možno aj zatlieskali. Budúci svokrovci sa zmohli len na tiché gratulujeme a nasledovalo niekoľko sekundové ticho.

-Nehorí tu niečo? Opýtal sa svokor.

Zacítila som pach spáleniny a keď mi došlo čo to spôsobilo, v duchu som zanadávala.

Vbehla som do kuchyne, otvorila som rúru, z ktorej sa vyvalil hustý čierny dym a chňapkou som vytiahla plech s totálne spálenou bublaninou. Pavlovi táto mini katastrofa pripadala smiešna a ja som od hanby mala celé červené uši.

-Nebudeme mať zákusok, so smiechom oznámil Pavol rodičom, ktorí pred chvíľou stratili chuť aj do druhého jedla.

-Nevadí, povedala mama a z igelitovej tašky vytiahla modrú dózu.

-Piekla som slivkový z kysnutého cesta a v taške máte aj zavárané uhorky a malinový džem. A aj ríbezľový, ale ten je z minulého roka.

-Ďakujeme, odvetil Pavol. Ja som iba klopila zrak a bála som sa čo príde ďalej. Dúfala som, že Pavol takisto cíti napätie zo stretnutia a nečakanej žiadosti o ruku a že mu nenapadne spomínať pozitívny tehotenský test. Bude vhodnejšia príležitosť. Alebo na to prídu aj sami, keď brucho už nebudem mať ako zakryť.

-A tvoji rodičia? Čím sa živia? Či už sú na dôchodku? Svokor presedlal na slovenčinu, keď pochopil, že tento jazyk mi je o čosi bližší.

-Sú učiteľia. Obaja.

-Pavol spomínal, že pracuješ tu vo večierke, pohľadavo vyslovila svokra. Bola to na prvý pohľad nevinná poznámka, no skrývalo sa za ňou toho omnoho viac. Ich milovaný jediný syn pred chvíľou požiadal o ruku obyčajnú predavačku z večierky. A je síce naša, no ani po našom nerozpráva.

-Ľudka je veľmi šikovná. Študovala na gymnáziu a vzali ju aj na vysokú školu, zastával sa ma Pavol a ja som mu za to bola vďačná, no bála som sa, že ho to časom omrzí, že dá rodičom za pravdu, že má si nájsť lepšiu nevestu.

-Prečo si teda nešla na tú vysokú školu? Vyzvedala svokra.

Najprv som chcela odvetiť, že neviem, čo vlastne bola pravda, no prsteň na ruke a dieťa v bruchu mi dodalo akýsi zvláštny druh odvahy a vyslovila som: Načo by mi vo večierke bola vysoká škola.

-A čo ste nám to ešte chceli povedať?

-Čakáme s Ľudkou bábätko, usmieval sa Pavol a ja som střípla. Dúfala som, že pochopil, že na dnes noviniek stačilo.

Nálada sa razom zmenila. Na moje prekvapenie sa svokrovci začali radovať. Som síce predavačka, no vnúča je vnúča. Prvé, vysnívané, vytúžené.

Obaja ma vystískali. Cítila som sa nesvoja. Taký blízky fyzický kontakt som s potencionálnymi svokrovcami ešte nemala. Dovtedy sme sa dostali maximálne po podanie ruky.

Keď svokra začala riešiť, či je vhodnejšie meno Jakubko alebo či by sa mal radšej volať Pavol, po ockovi, navrela mi žila na čele. Simonka alebo Natálka, ak to bude dievčatko. No veľmi dúfa, že to bude chlap ako jej Pavol. Musí sa predsa zachovať rod. Nechcela som túto radostnú atmosféru pokaziť mojimi námietkami, tak som iba zhlboka dýchala.

-Páči sa ti meno Simonka, že? Ja som vždy chcela mať Simonku, no po Paľkovi sa nám už nepošťastilo, smutne sa usmiala svokra a ja som jej úsmev opätovala, no môj bol silený a Simonku som určite nechcela.

-Mama, my o mene rozhodneme sami, zahriakol ju Pavol. Neviem, čím som si zaslúžila takého muža. Vedel sa postaviť za seba aj za mňa. Možno sa skutočne protiklady priťahujú.

-No veď hlavne aby to bolo zdravé, uzavrel svokor zmierlivo.

Zvyšok návštevy bol nudný. Aktívna svokra vyťahovala kadejaké témy, Paľo sa s ňou párkrát pochytil a svokor iba čakal kto mu do štamperlíka doleje domácej, ktorú si aj sám doniesol v taške hneď vedľa slivkového koláča. Ja som nesmelo pokukovala po všetkých troch a snažila som sa vyhnúť očnému kontaktu.

Myšlienkami som blúdila vo svojom detstve na záhrade u starých rodičov. Sedmokrásky, slimáky, maliny. Želala som si, aby moje dieťa prežilo čosi podobné. Na slnkom zaliatom dvore pri

vôni kosenej trávy zažiť zabíjačku kohúta, cítiť zápach pri šklbaní peria a mať ťažký žalúdok z mastného vývaru. V dedinskej večierke kúpiť pre deda pivo a sebe nanuky a mať z nich lepkavé ruky, čľapkať sa v nafukovacom bazéne a odháňať otravné osy. Kúpať sa v rieke a chytať žubrienky do dlaní. Zbierať lesné jahody a hriby a čistiť so starkou na cintoríne hroby. V nedeľu naháňať motýle okolo cirkvi a vzápätí dostať od starkej na zadok. U svokrovcov naše dieťa bude mať pekné detstvo. Cítila som, že prišiel čas prekonať bariéry.

Nakoniec sme sa rozlúčili, vymenili sme si zdvorilostné frázy, trochu silené úsmevy a svokre som musela sľúbiť, že svadobné šaty budeme vyberať spolu a že ju budem volať mama, ved' čakám jej vnuka, už sme rodina.

Presne o týždeň som potratila.

Andrej Hrabovecký

V preplnenej čakárni

Bol chladný nedeľný večer a ja som rozmýšľal iba nad tým, ako v pondelok nepôjdem do práce. Po chvíli som nadobudol takmer stopercentnú istotu, že ma doktor nikam nepustí.

„Už len týždeň a mám trojtýždňový pokoj,“ hovoril som si.

Dráždivo som zakašľal. Na hodinkách bolo 18:13. Pridal som do kroku, keďže MUDr. Paľko prestáva ordinovať o siedmej a navyše mal od pondelka vyhlásené trojdňové voľno.

„Keď bude dlhý rad, som v keli,“ trochu som začal panikáriť.

Už som skoro bežal, no od únavy som ledva unikol nepríjemnému pádu. Ďalší z príznakov susanilie. Ordinácia bola na dosah a nikoho pred ňou vidieť nebolo. Dost' sa mi uľavilo.

„Aspoň to bude rýchlejšie za mnou.“

Odštikol som si lístok s číslom 27.

„Zvláštne,“ pomyslel som si, „asi to dnes ešte neresetovali.“

Po vstupe do čakárne som sa začal ihneď nadmerne potiť. Voľné bolo jediné miesto! Nejakí ľudia navyše stáli.

„Hapčí! Hapčí!“ vydal som zo seba.

Všetci na mňa upreli zrak.

„Čo si o mne myslia? Určite sa so mnou niekto bude chcieť rozprávať!“

Horko-ťažko som si sadol na modro-biele lekárenské sedadlo. Už som zistil, prečo som dostal číslo 27.

„Takýmto tempom to istotne nestihnem!“

Niežeby záležalo na tom, že nakazím iných ľudí. Bola by to doktorova chyba. Ale do práce sa mi vôbec nechcelo. Nádej mi dodal pacient (vyzeral na ovčie kiahne), ktorý práve opustil ošetrovňu.

„Štrnásť!“ ozvala sa unaveným hlasom zdravotná sestra. Číslo patrilo mladíkovi vedľa mňa, ale bol príliš zaujatý hrou na mobile.

„Hej, chlapče,“ milo som sa mu prihovril, „nepočuješ, že ťa volajú?“

Chcel som dodať niečo o novšej generácii a mobiloch, aby som mu aspoň trochu skazil náladu (zaslúžil si to), ale už bol preč. Vystriedala ho nejaká stará babka. Dúfajúc, že sa mi neprihovorí, som sa na ňu nepozeral, ale nefungovalo to.

„Je tu toľko veľa ľudí, však?“

Iba som pokrútil hlavou. Zase som sa začať potiť, navyše uvažovať o odchode. Mladík číslo 14 moje úvahy prerušil a babka vedľa mňa už prudko mávala číslom 15.

„Zaujímavé!“

Babku vystriedal potetovaný, energetický tridsiatnik.

„No super! Určite niekde v Malackách nakúpil heroín a teraz nevie čo so sebou,“ neprimerane som sa uškrnul.

Mal číslo 16.

„Aká koincidencia!“

Prešlo 5 minút a pán to viditeľne nezvládal. Očervenel, ťažko sa mu dýchalo a vyzeral na odpadnutie. Zrazu zaspal. Aspoň to som si myslel. V čakárni bolo ticho a bol by počuť aj bzukot muchy, ale jeho dych som nepočul. Vôbec sa nehýbal. Overil som si to kontrolou muža naľavo odo mňa. Aj on spal, ale hrud' sa mu dvíhala. Netušil som, čo mám robiť. Zase som sa spotil. Na interakcie medzi ľuďmi nie som stvorený.

„Šestnásť!“

Žiadna odpoveď.

„Šestnásť, je tu Šestnásť?“

„Tu je!“ povedala mladšia žena vedľa šestnástky.

„Dýcha?“ spýtala sa ma sestra.

„Asi áno.“

Nechcelo sa mi nič riešiť. Keď poň prišla sanitka, necítil som žiadnu vinu. Vystriedalo ho číslo 20. Normálne vyzerajúci človek s kufrom a pekným oblekom. Vyzeral vyčerpane, odhadol som, že aj on má susaniliu. Ten našťastie nebol zhovorčivý. Medzitým to veľa ľudí vzdalo a odišlo.

„Možno to napokon stihnem.“

Do ordinácie vošiel mysteriózne vyzerajúci muž. Na tvári mal šatku kvôli vírusom vo vzduchu a pripadal mi komicky. Rozhliadol sa, no keď zistil, že si nemá kde sadnúť, zamieril k dverám. Pri odchode jeho zrak zastavil pri mužovi s kufrom. Obzrel sa a vybral z vrecka pištoľ.

Namieril ju rovno na neho a nepokojne šeptom povedal: „Daj ho sem, inak je to posledná vec, ktorú uvidíš.“

Tváril som sa, že spím ako všetci ostatní. Ale nie som dobrý klamár.

„Dobre, nedáš mi ho a ja pripravím o život jeho,“ ukázal na mňa, a to bude posledná vec, ktorú uvidíš.“

Pozrel som na muža. Úplne bledý v tvári mu kufor dal. Zloděj ho hneď zobral a chcel utiecť von, no do čakárne vtrhli traja policajti. Jeden ma zhodil na zem, druhý zhodil na zem pána s kufrom (teraz už bez neho) a tretí skočil na pána zlodēja. Nevládal som rozmýšľať, a tak som iba dúfal, že nebudem kašľať v ten nesprávny moment (a že nezomriem). Rozhostil sa chaos, bolo počuť výstrely a ja som stále ležal na tej prekliatej zemi. Susanilii chladná podlaha nepomáhala. Potom na mňa spadol pán zloděj a spolu s ním aj pán policajt. Nejakým zázrakom som prežil a polomŕtveho zlodēja odviekli preč.

„Ste v poriadku?“ opýtal sa ma policajt.

Na všetky jeho otázky som prikyvoval.

„Kedy už odídeš?“ nervózne som sa pýtal v mysli.

Napokon odišli a napriek odporúčaniam policajtov, aby som odišiel domov a upokojil sa, som bol odhodlaný zajtra nejst' do práce. Chlapíka vedľa mňa vystriedal niekto iný. Bolo 18:42. Väčšina ľudí sa zľakla a odišla, ale na moje prekvapenie, iní prichádzali. Dúfal som, že odišli všetky čísla predomnou. Mal som ale veľkú smolu. Tí, čo prišli, neboli seniori, ktorí majú problém so zapnutím počítača, mali e-časenky.

„Nech žije slovenské zdravotníctvo,“ pomyslel som si.

Vlastne som to omylom povedal nahlas.

„Máš pravdu,“ ozval sa muž v sivom plášti a klobúku, čo pred divadielkom so zlodějom spal, „neuveriteľné, my tu sedíme celý deň a oni na nás kašľú. Dnes je pekné počasie však? Ráno nebolo ani mráčika na oblohe.“

Išlo ma roztrhnúť. Nechcelo sa mi s ním rozprávať, tak som sa iba pozrel preč.

Z laboratória bolo cítiť silný pach. Zrazu sa spustil alarm a rozhostil sa chaos. Pacient vedľa mňa odpadol. Sestra odpadla. Ja skoro tiež.

„Pod', unikajú chemikálie! Musíme sa evakuovať,“ kričal pán v sivom, keď ma nemotorne vliekol smerom k východu.

Vo vzduchu bolo niečo divné, ale ja som čakal dosť dlho, aby som to zahodil. Vytrhol som za jeho dlani a sadol na svoju stoličku. Nasadil som si rúško a zazrel som, ako pán v sivom so začudovaným výrazom omdlel. Všetci, čo sa z čakárne nestihli dostať, omdleli. Na zemi ich bolo minimálne desať.

„Áno!“ zvolal som víťazoslávne, „konečne som na rade.“

Dýchalo sa mi ešte ťažšie ako so susaniliou.

„Stále neviem, či ju mám alebo nie,“ pomyslel som si.

Okolo mňa boli rôzne nemocničné prístroje napojené na mňa. Zdravotná sestra si všimla, že som sa zobudil.

„Asi máte mnoho otázok,“ vyčerpane sa mi prihovorila, „sľubujem, že vám ich všetky zodpoviem o dve minúty. Viem vám len s istotou povedať, že tu budete ležať minimálne dva týždne. Vdýchli ste nadmerné množstvo amoniaku pri úniku z laboratória. Ak ste mali plány, je mi ľúto. O chvíľu prídem.“

Necítil som nič okrem rozhorčenia. Nielenže som musel zrušiť let do Turecka, čím sa mi môj odpočinkový plán skrátil o polovicu, ale stále som nevedel, či mám tu prekliatu susaniliu! Otočil som sa na druhý bok.

„Možno som izolovaný od reality, ale jedno viem: Doktora Paľka už nikdy nenavštívim.“

Zachariáš Drobňák

List úsmevu,

milý úsmev, ako sa máš? Píšem ti tento list, lebo sme sa už dlho nevideli. Prešli dni a mesiace a veľmi mi chýbaš. Neschovávame ťa už za rúskom.. tajomstva.. zdravia, ani nákazy.

Všetko je preč, ale ozaj všetko.

Kam si sa stratil? V akej rodine? Je ti tam dobre?

Vieš, ja som už dlho smutný. Hoci som iba malým školákom, vidím to všade okolo. Tých uponáhľaných ľudí čo sa ponáhľajú ako na pretekoch, kde chce každý dobehnúť ako prvý, len nerozumiem prečo, keď sa nič nevyhráva.

Vidím kamarátov čo hľadia nemo hľadia do mobilu a hrajú hru namiesto toho, aby sme sa hrali spolu na ihrisku.

Malá krabička sa nám stala veľkým ihriskom kde si vystačím sám.

Prestali sme vnímať samotu ako problém, ale vnímame ju ako štandard. Ako deti nechceme či nepotrebujeme zdieľať čas s inými inak ako v on-line a starí ľudia si želajú skupinu. Potrebujú nás vedľa seba a nie pred sebou.

Chýbaš mi v tvári mojej spolužiačky, keď sa usmiala lesk jej strojčeka na zuby prejasnil celú triedu.

Rehotali sme sa všetci ako blázni až nás bruchá boleli.

Alebo, keď sme naliali vodu na stoličku učiteľke, jaaaj to bolo úškrnov a chichotu. Ani ona sa nemračila dlho po chvíľke sa usmiala aaa dala nám písomku...

Alebo najkrajší úsmev aký poznám, úsmev mojej mami. Keď som sa učil chodiť a kýval sa so strany na stranu ako zvonček v letnom vánku, vedel som, že tam kam idem a musím dôjsť tam je MAMA.

Usmievala sa na mňa ako reklama na tu najskvelejšiu zubnú pastu, v očiach mala pohľad nedočkavého dieťaťa keď otvára vianočný darček a náruč mala otvorenú len pre mňa hoci by do nej vošiel celý svet bola len pre mňa.

A čo DNES?

Dnes v tej náručí nesie nákup, poštu, kľúče od auta a voľnými prstami ešte pootvorí dvere. Spoza tej veľkej kopy na mňa hľadia unavené oči a úsmevu už niet. Tak kde si? Vráť sa prosím!

Chcem, aby školy hučali smiechom, aby mi predavačka podala malinovku s úsmevom, chcem v triede jasot zubných strojčekov, ihriská plné detí a nie virtuálne šťastie.

Mamu, čo má náruč iba pre mňa a úsmev, úsmev pri ktorom viem, že som jej všetko.

Možno sa hneváš, že sme si ťa nevážili, brali ako samozrejmosť a vymenili ťa za displej...už to tak nebude. Vráť sa prosím!

Všetci sa na teba tešíme, budeme si ťa vzájomne zdieľať, aby si nikdy neostal sám, vždy budeš mať kamaráta na tvári toho druhého...

A.P. Zacharová (pseudonym)

Quizás, quizás, quizás

Keď ležíš na stole, pokožka jemne sivá, bruška prstov namodralé, zdá sa, akoby si mi bol zrazu bližší. Tvoje mlčanie ma zvláštne upokojuje, ticho v miestnosti občas preruší iba šuchot papierových krabíc a plastových obalov, z ktorých vyťahujem tvoje oblečenie. Vybral si ho sám, povedal si: „Ten oblek ze svadby, čo som mal, ten v skrini, viš kerý, bude dobrý aj do hrobu.“ Nemal som silu ti vysvetľovať, že ti istotne bude malý, že už vtedy na ňom švy na ramenách jemne popraskali a rozťahli sa. Odkýval som ti to. Možno som povedal: „Dobre.“ Možno som ešte predtým naznačil trhnutím hlavy a jemným povzdychom, že nechcem, aby si o podobných veciach hovoril.

Vybalím z krabice najprv sako, potom nohavice, bledomodrú košeľu, topánky a ponožky. Na dne zostane ležať tvoje vyblednuté tielko, ktorému si zabúdal odstrihnúť ceduľku a ona ťa potom škriabala na chrbte a trenírky s pásikmi. Chvíľu ich sledujem, rozhodujem sa. Nakoniec vyberiem z krabice aj bielizeň a položím ti ju jemne na hrudník. Pásiky na trenírkach ladia s farbou tvojej pokožky, akoby už dávno pred tým všetko predpovedali. Začnem rozkladať papierovú krabicu. Najprv jemne nechtom podvihnem okraj pásky, potom ho uchopím palcom a ukazovákom a ťahám. Páska je klzká a prsty sa mi potia, podarí sa mi to až na tretíkrát. Prudkým ťahom strhnem pásku z dna krabice, priestorom sa ozve prenikavý zvuk trhnutia. Prekvapí ma a ja sa obzriem. Ležíš presne tak ako predtým, neprebudil som ťa. Skladám krabicu do malého úhľadného tvaru, to, čo z nej zostalo vkladám do tašky na odpad, ktorú som priniesol. Pristupujem k stolu, beriem ťa za pravú ruku. Naše ruky vyzerajú podobne, mohutné dlane s krátkymi mäsitými prstami, zdá sa, že som po tebe zdedil všetko. I oči máme rovnaké, modré, ale okolo dúhovky s rozmazaným tmavším okrajom, niekto raz povedal, že sú to smutné hmlisté oči.

Prstom ti podvihnem očné viečko, zjaví sa nažltlé bielko. Je to ako v tie letné rána, ležíme spolu v posteli, ty ešte spíš, črty tváre máš povolené, vyzeráš inak ako cez deň, keď kričíš, že ťa už všetko sere a život ťa zadusí. V posteli, s rukou podloženou pod hlavou pôsobíš pokojne, i vrásky okolo očí sa ti vyhladia, vyzeráš mladší. Vždy sa budím skôr a pozorujem ťa, ranné svetlo prenikajúce skrz rolety ti na tvári vytvára slnečné obrazce, deň kontrastuje s nocou. Vtedy, keď ešte spíš ti zdvíham malým prstom očné viečko a pozorujem nezaostrenú zrenicu a bielko, ktoré spod neho vykukne. Vždy ťa tým prebudím a ak je dobrý deň, zasmieješ sa a s úškrnom na tvári mi odstrčíš ruku, ja ti chytím oboma rukami zápästie a ty sa tváriš, že som silný a nedokážeš sa z môjho zovretia vytrhnúť. Ja sa smejem a potom už nie je ráno. Ak nie je dobrý deň, tak sa smejem menej a neťahám ťa za zápästie. Viem to už vtedy, keď sa prevalíš na chrbát, otvoríš oči a prekryješ si ich predlaktím, vtedy len vzdychneš a už nie je ráno.

Pred štyrmi dňami vyrúbali ten starý svah za domom, kmene niektorých stromov spílili niekoľko desiatok centimetrov nad zemou a oni teraz trčia zo zeme ako pomníky. Keby si to videl, určite by si povedal: „Pekne od zeme sa to má robiť, ja keď som také voľačo robil, ani nebolo vidieť, že tam predtým ten strom róstól.“ Možno by si sa tam šiel pozrieť, prechádzal dľaňami po odpílených pňoch a vysvetľoval, že toto je lipa, to je dobré drevo na vyrezávanie, lebo je mäkké a dobre schne a možno by si si na jeden z nich sadol, ak by ťa neboleli nohy, a potom by sme chvíľu mlčali a pozerali do diaľky, ty by si sa opieral o vychádzkovú palicu, možno ňou rozhrňal trávu okolo seba. A ja by som vedel, že tamto je satirejka a to, pre čo si sa zohol a odtrhol je hluchavka, ale nechal by som ťa, aby si rozprával, že toto si poznal, ale už nevieš, čo to je a nehovoril by som nič, len kýval hlavou, že chápem, lebo ma vždy zovrelo na hrudi, keď si váhal, nevedel a pritom ja by som o tom na počkanie všetko odrecitoval tak, akoby som sa na túto chvíľu pripravoval celý život. Možno by som ti predsa

len popísal bylinku, na ktorú by si sa spýtal, nezabudol zdôrazniť, že poznám čel'ad', do ktorej patrí, že si pamätám zaujímavosti, ktoré ostatní už dávno zabudli, ktoré si ty už dávno zabudol. A ty by si chvíľu mlčal, zdvihol hlavu, pozrel mi do očí svojimi privretými očami, akoby si pozeral do slnka, nadýchol sa, no potom odvrátil tvár do diaľky a pomaly vyslovil: „Asi. Asi je to ono.“ A už by bolo jedno, kto má pravdu a kto nie. Že tá hluchavka tu rástla mesiace a teraz už nebude, že by sme potom zase boli ticho a ja by som si nechtom na ukazováku do krvi rozškrabal kožu na palci. Už by na tom nezáležalo.

Jemne ťa prevrátim na pravý bok a rozviažem ti šnúрку mundúru na chrbte. Ľavou rukou ťa držím okolo pliec, pravou vyzliekam. Hlava sa ti pri tom nakloní neprirodzene na bok, a tak jej polohu zmením, položím si ju na hrud' a pridržím za zátylok. Chvíľu tak zostaneme, v izbe počuť iba statický praskot neónovej žiarovky z lustru nad nami a moje hlboké dýchanie. Nechcem ťa pustiť, a tak si ťa polonahého silnejšie pritisknem na hrud', sledujem vlastnú pokožku na rukách, bronzová farba ostro kontrastuje s farbou tvojho chrbta. Všimnem si veľké materské znamienko, ktoré ti svieti na bedrách, vyzerá ako rozmazaná machuľa hnedého atramentu. Prejdem po ňom prstom, kúsok z neho sa odlupuje. Mal som ti ho lepšie natierať masťou od dermatológa, vravel dvakrát denne jemnou vrstvou, masť úplne vtrieť do pokožky. V poslednom čase som asi zabudol, prestal si spomínať, že ťa svrbí a tlačí, ak som sa ťa opýtal, hovoril si: „Teraz ma nebolí, ale v noci som si to škrabal.“ Keď som ti umýval chrbát, celá machuľa bola rozškrabaná do krvi, zahmlené hnedé neohraničené línie sa prepojili s červenými linkami. Asi som ti povedal, že to nesmieš robiť, že je to nebezpečné, že doktor povedal, že je to nebezpečné, pretože potom si bol vždy pokojnejší. Ak niečo ako prvý povedal doktor. Možno som kričal, že ma máš zobudiť, že na to som tu, že sa inak môžem aj zbalit' a odísť, a ty si hovoril, že nie si malé decko, že nemusíš každému všetko oznámiť, ale možno si to povedal inak. „Nerob zo mňa idiota, ja si spravím čo chcem sám, ty tu ani nemusíš byť. A prestan za mňa furt chodiť jak tieň, furt mi dýcháš na krk, vypadni preč.“ A možno si sa potom zapotáčal vo vani, gumená podložka na dne sa ti šmykla a ja som ťa preniesol do postele na rukách, nohy sa ti hompáľali vo vzduchu ako dieťaťu. Keď som priniesol masť a pretočil ťa na bok, nechal si ma, aby som ťa ošetril, nevravel si nič, ani keď škrabance museli od masti štípať a na boku sa ti vždy najťažšie dýchalo. V ten deň sme už hovorili málo, v dome sa ozýval iba zvuk z televízie a biely šum zapnutého ventilátora.

Chytím odlupujúci sa kúsok znamienka medzi prsty a potiahnem, kus z neho mi zostane medzi prstami. Zvyšné tkanivo zatlačím späť, ako hubár zatlačá podhubie hříbu, ktorý vytrhne, potom ti položím dľaň na zátylok. Formujú sa na ňom dva mäsité faldy, koža cez seba prevísa. Položím ťa späť na stôl a zhrniem z teba zvyšok mundúru, odhalia sa vápenaté stehná, cez pokožku presvitajú šedé žily. Celá scéna pôsobí komicky, určite by si povedal, že je to dehonestujúce, alebo nie, zoštylizoval by si inú vetu s inými slovami, možno by si sa iba pozrel do mojich očí tým svojím zakaleným pohľadom a všetko by bolo jasné. Možno by si len vzdychol a poškriabal sa ukazovákom na brade a ja by som pochopil, že ťa celá táto situácia privádza do rozpakov, že ťa znechutila moja neschopnosť, že som dnes zase zle navaril, zle ustal posteľ, príliš pomaly a nedbalo ti podal príbor, všetko by obsiahol jeden povzdych. Rozložím trenírky a pokúsím sa ti ich navliecť. Si však nepohyblivý, natiahnuť ti ich po stehná je jednoduché, vyššie však zápasím s gumou, nedá sa roztiahnuť. Postavím sa k dlhšej hrane stola, za teba a pokúšam sa nasadiť ti ich na boky, no prudko potiahnem, guma sa mi vyšmykne a lakt'om pravej ruky ťa udriem do brady. Priestorom sa ozve zvučné klapnutie, aby si zacvakol zubami. Zadívam sa ti do tváre, hmlistý pohľad ale neprichádza.

S tielkom je práca o poznanie ľahšia, prevliecť ti ho cez hlavu nie je tak náročné, i keď ťa znova musím prevrátiť na bok. Úhl'adne ti ho zapravím do trenírok, prstami vyrovnám hrboly, ktoré by mohli tlačit', potom ti navlečiem čierne ponožky. Majú ustrihnuté gumičky, vždy si sa sťažoval, že ťa tlačia a potom ti do nôh nejde krv. Ukazoval si vyryté fialové brázdy do kože, ktoré ti gumičky na ponožkách urobili, a potom si mi prikázal priniesť nožnice a ustrihnúť gumičky preč. Ponožky už

potom držali horšie, neustále sa ti zosúvali na päty a ja som ti ich musel vyhrňať späť na lýtka, no tebe to nevadilo. Hovoril si: „Konečne netlačia, tie špiny,“ a usmieval si sa pri tom tak, až ti bolo vidno vrchné d'asná. Môj najobľúbenejší úsmev. Pôsobil úprimne, akoby bol venovaný len mne, za to, že robím správnu vec. A ja som chcel robiť správne veci. Ponožky, ktoré ti navliekam nie sú staré, našiel som ich zabalené v spodnom šuflíku skrine, v tom s utrnutým držadlom, v ktorom boli vždy odložené aj rukavice a zimné čapice, no aj tak som im po odbalení nožnicami odstrihol vrchné gumičky a ustrihnutú gumu som si nachvíľu navliekol na zápästie. Tak som to robil vždy a ty si chválil, aké dobré potítka si mi vyrobil a ako dobre vyzerá. Ja som sa vždy smial, otáčal zápästím a obzeral si ho, fúrajúce nite trčiace z gumy ma štekľili a až keď si odišiel, utekal som ku košu a vyhodil ho. Trápnosť celej situácie na mňa doľahla až vtedy, keď už si tam nebol. Pretože aj tie trápne situácie dávali zmysel, väčší zmysel, keď si tam bol.

Na košeli chýba jeden gombík, posledný, pri krku. Presne ten, ktorý si si nikdy nezapínal, lebo ťa vraj dusil. Pamätám si, že nedávno tam ešte bol, no teraz na jeho mieste iba trčí kus bielej nite. Možno odpadol, keď som ťa prezliekal. Obhliadnem stôl a jeho okolie, v predklone obchádzam priestor, sledujem škáry v drevenej podlahe. Potom si uvedomím, že aj keby som gombík našiel, nemal by som ho čím prišit' späť, a tak prestanem hľadať. Rozložím čierne sako a nohavice, už na prvý pohľad je však jasné, že ti sako bude malé, ledva ho napnem v oboch rukách, no chvíľu dúfam, že sa mi ho podarí rozťahnuť. Mám chuť ti vynadať, nakričať na teba, ako si mohol byť tak hlúpy a myslieť si, že sa do niečoho podobného vojdeš, po všetkých tých rokoch. Ako si mohol byť tak nezodpovedný? Sako je predsa malé, nemôže za to, že ty máš sny, predstavy, že ty si myslíš, že vieš, čo preň bude dobré. Sako by ťa možno chcelo presvedčiť, že ono najlepšie vie, že už dávno nie je dosť dobré, že rátať s ním je len strata času, ale ty by si aj tak nepočúval.

Nohavice na teba navlečiem presne vtedy, keď nad stolom zapraská žiarovka a v izbe sa rozhostí tma, iba skrz presklené dvere do nej preniká trochu svetla z chodby. Zastavím sa, vidím iba tvoju matnú siluetu, snažím sa dešifrovať, ako sa asi teraz tváriš. V tme sa mi určite vysmievaš, tvár sa ti pokrčila to nepekného úškrnku, hovoríš si, že ani udalosť ako túto nedokážem dotiahnuť do konca bez toho, aby sa niečo neposralo. I tej prasknutej žiarovke sa smeješ. Koľkokrát u nás v kuchyni praskla žiarovka a ty si ju vymenil? Koľkokrát u nás vypadli poistky a ty si ich nahodil? Vždy si pri tom hovoril, že je to absolútne ľahká vec, že to nie je žiadna veda, ale že sa človek nesmie dotknúť ničoho železného okolo poistky, lebo inak ho elektrika hneď zabije. A potom si zakrútenú poistku stále ešte jemne držal prstami a kázal mi, aby som skúsil zasvietiť, no mne kvôli strachu zdreveneli nohy a nemohol som sa pohnúť, až pokým si nekričal, či som ohluchol. Pohol som prstami, vypínač precvakol, zatvoril som oči. Aj cez zavreté viečka som videl, ako sa izba rozžiarila, ako v masívnom starom lustri svietia všetky žiarovky. Spotené ruky som si utrel do nohavíc, určite mi na stehnách zostali fľaky od potu. Všetko dopadlo dobre, moja detská spokojnosť mi náhle intenzívne pohltila zmysly, bol som šťastný, že ešte tak málo dokážem odhadnúť, čo sa v živote stane. Ty si bol hrdina, ktorému sa nemôže nič stať, ktorý vie, čo je správne, ktorý nemá patetické obavy z každodennosti. Kufrík s náradím si zanesol na poličku do špajze, rebrík zložil a skryl do kôlne. Vrátil si sa, sadli sme si v izbe na gauč. Povedal si: „Dobre si mi dneska pomahal, aj čo som potreboval si mi donísol.“ A mňa prestúpilo absolútne nové, iné šťastie, hrejivý pocit stúpil od prstov na nohách až ku krku, vedel som, že sa blížim. Že môžem byť podobný. Dostačujúci. Že chápeš, ako veľmi sa snažím, ukázať ti, že som dosť. Že raz budem dosť.

Gombík na nohaviciach nezapnem, i keď dva kusy látky k sebe ťahám z celej sily. Vzdám to, ak ti oblečiem sako, jeho cípy snád' prekryjú zapínanie nohavíc. Kvôli žiarovke však musím niekoho zavolať. Keď vyjdem z miestnosti, chodba je prázdna, no miestnosť na druhej strane je pootvorená. Za počítačom v nej sedí nízka postaršia žena, starostova sekretárka. Zaklopem dvoma prstami, ona okamžite zdvihne zrak od monitora. „Stalo sa niečo?“ pýta sa, na čo jej vysvetlím, že sa v prípravnej

miestnosti vypálila žiarovka v lustri. Pýtam sa, či sa s tým dá niečo urobiť, potrebujem ťa predsa kompletne obliecť a pripraviť. Zdá sa, že pozorne počúva, skoro po každom mojom slove pokýve hlavou, no potom našpúli suché pery. „Údržbár má dnes už voľno, je poobede, čiže ten vám nepomôže. Príde zajtra, nanajvýš vtedy by to mohol opraviť. Je to nemilá vec, čo sa stala, ale momentálne neviem, ako vám pomôcť.“ Pýtam sa, ako ťa mám obliecť v skoro úplnej tme, pani znova kýve hlavou, možno o niečo energickejšie. „Chápem vás, veľmi nemilé... v tejto situácii, v tomto rozpoložení... veľmi nemilá záležitosť. Snáď len, ak by som vám mohla pomôcť...“ Pokrúti hlavou a nahne sa k šuplíku pod počítačom. „Žiarovku, samozrejme, vymeniť neviem, ale niekde tu by mala byť baterka, viete, pre prípad núdze.“ Rukou sa prehrabáva v šuplíku, pokiaľ nevytiahne menšiu, skoro vreckovú baterku so šnúrkou na zavesenie. Vysvetlí mi, že sa posnaží posvietiť mi na teba, pokiaľ ťa kompletne neoblečiem. Nie som nadšený, nechcem, aby pri nás dvoch bol aj niekto cudzí. Nie dnes. Nevieť však, ako ju odbiť, ako jej vysvetliť, že jej prítomnosť je nadbytočná, že nechcem, aby hľadela na tvoju šedastú tvár a mäsité prsty, že dnes spolu znova mlčíme, ja pretože chcem a ty pretože musíš. Nepoviem jej však nič z toho, iba jej poďakujem za pomoc. Cestou po chodbe mi napadne, že ma možno budeš chcieť prekvapiť, nebudeš ležať na stole, ale sedieť na stoličke, vôbec nebudeš v izbe, možno si už dávno odišiel. Možno si tú žiarovku opravil sám. Mal som na to myslieť skôr. Ale spanikáril som a hľadal pomoc inde. Ako vždy. Beriem za kľučku, napätie vo mne narastá. Čo ak neležíš na stole? Čo ak ťa trápi, že gombík na nohaviciach sa nedá zapnúť? Budeš na mňa kričať, alebo to celé prejdeš s okázalým humorom, keď zistíš, že nie sme sami?

Prvé svetlo dopadne do miestnosti, no ty stále ležiš, presne tak, ako som ťa tu pred časom nechal. Ruky máš spustené pozdĺž tela, sako je stále prehodené skrz okraj stola a gombík na nohaviciach stále nie je zapnutý. Sekretárka posvieti na tvoje sako, potom trocha ustúpi, aby baterkou osvetlila čo najväčší možný priestor, v kuželi svetla sa trblieta zvrátený prach ako malá púštna búrka. „Vy ste nechceli, aby to urobila pohrebná služba,“ spýta sa prekvapujúco ostro a hlasno, keď beriem sako do rúk a ešte raz si vo svetle baterky premeriavam, aké je veľké. „Nechcel som,“ odpovedám šeptom, akoby som ťa nechcel zobudiť. Vadí mi, že hovorí tak nahlas, vadí mi, že baterkou mieri na tvoje sako a premeriava si ho pohľadom. „Viete, kto všetko zajtra príde?“ spýta sa po chvíli. Nadýchnem sa. „Kto príde, príde,“ odpoviem bez toho, aby som k nej otočil tvár. Možno pokýve hlavou, ale neodpovie. Vydá iba zvláštny zvuk, počuť v ňom mix akéhosi smutného pochopenia i údivu. Potom už nehovorí nič, iba na teba mieri baterkou, kým sa ti snažím obliecť sako. Podarí sa mi ti ho navliecť na obe ruky, no v tom momente je jasné, že ti ho nezapnem ani na jeden gombík. Poukáže na to. Povie: „Nie je vášmu otcovi to sako malé? Obávam sa, že je.“ Nahne sa nad teba a baterkou ti svieti na hrudník, premeriava si ťa ako kus nábytku, ako mrazené mäso pod pultom. Rozhostí sa ticho, na jej poznámku nereagujem. Uhladím ti golier košele, spod stola vyberiem tvoje topánky a nazujem ti ich. Najprv skúsím, či je ponožka pevne natiahnutá, potom povolím šnúrovanie na topánke a snažím sa nasadiť ti ju, no neúspešne, a tak šnúrovanie povolím ešte viac, až už je úplne rozviazané. Vtedy ti noha vkĺzne dnu a ja to isté zopakujem pri druhej. Keď topánky zašnúrovávam, nezaťahujem ich pevne, ale len tak, aby ťa netlačili, na oboch urobím zo šnúrok malú súmernú mašličku. Je mi jedno, čo si bude myslieť, nesledujem vráskavú dámu za kuželom svetla, snažím sa predstierať, že sme tu sami.

A potom je zrazu hotovo – si úplne oblečený, prichystaný na všetko, čo sa má stať. Požiadam starostovu sekretárku, aby mi požičala baterku, vezmem ju do ruky a prechádzam ti jej svetlom po tele, hľadám chyby, nedostatky, no ja svetlom neprechádzam po kuse mäsa, po vystavenom exponáte, ktorý môžem hodnotiť a súdiť. Kužel svetla ti namierim na tvár, spadnuté viečka a sinavá tvár ma upokoja. Spával si vždy pokojne.

Vyjdeme von z budovy, sekretárka zamyká vstupné dvere, zväzok kľúčov hodí do kabelky zavesenej na pleci. Podáva mi ruku. Podám jej svoju, do očí sa jej dívať nechcem, hlavu mám jemne

sklonenú. „Prineste otcovi zajtra ešte nejaké nové sako. Toto, ktoré ste mu obliekli mu je malé, veď ho nemôžete zapnúť. To vidíte aj sám, nie? Skúste doma pohľadať nejaké iné a zajtra ráno mu ho vymeňte, nechcete predsa, aby váš otec vyzeral tak...“ Vetu nedokončí, chce, aby som si domyslel vhodnú príslovku. Nepúšťa mi ruku, a tak pokývavam hlavou, snažím sa pôsobiť, že viem, čo robím, že toto všetko už dávno chápem, že sa dokážem zasmiať a uvažovať, ako by si mal vyzerat' a čo by ti zajtra urobilo radosť. Ruku mi pustí, poďakuje mi a rozlúči sa so mnou. K autu kráčam pomaly, v jednej ruke nesiem tašku s pokrčenou starou krabicou od tvojho oblečenia, druhou si z vrečka vyberiem kľúče. Odomknem, nasadnem do auta, no nenašartujem, iba v ňom sedím, potia sa mi ruky, utieram si ich o nohavice. Zase mám na stehnách fl'aky od potu. Zase mi píska v ušiach. Volant predomnou ma znervózňuje, a tak vystúpim, obídem auto a nasadnem zo strany spolujazdca. Sledujem budovu a snažím sa odhadnúť, kde sa nachádza miestnosť, v ktorej ležíš. Omiетка je stará a na mnohých miestach sa lúpe. Mrzí ma, ako vyzerá. Zajtra ti možno prinesiem iné sako, možno v skrini nájdem také, ktoré ti bude sedieť. Možno by som mal jedno kúpiť. Čistučké, také, ktoré si ešte nevidel. Možno by som mohol ísť do obchodu a požiadať predavačku, aby mi priniesla sako z kvalitného materiálu, pevné na dotyk, no s hebkou podšívkou, také, ktorého švy netlačia na ramenách ani neškriabu. Možno by som mohol vybrať sako s moderným strihom, ktorý by sa ti hodil, takým, o ktorom by som myslel, že by zaujal aj teba. Možno nie čierne, možno radšej modré, modré ako zakalené hmlisté oči. Premýšľam. Zapnem rádio a po chvíli preladím na tvoju obľúbenú stanicu. Našartujem a odidem až po štyridsiatich ôsmich minútach.

Barbora Capeková

Prázdne vrecko plné snov

Hodina skončila a nasledovala desiatová prestávka. Deti si z tašiek vybrali svoje vrecká s desiatami a radostne skúmali, čo v nich majú. V každom jednom sa nachádzali rôzne pochúťky. Peter mal chlieb s maslom a šunkou, Zuzana šťavnaté jablko, Oliver sladké pečivo. No jedno vrecko na desiatu vo 8.B bolo prázdne. Tomášovi mama nič neprichystala. Nemala čo. Tomáš bol v škole nováčik. Aj keď ubehli ešte len dva týždne, odkedy začal školský rok, nevládal sa už prizerat', ako si jeho spolužiaci s radosťou pochutnávajú na rôznych maškrtách a on mohol byť rád, že vôbec chodí do školy. Doma vždy pomáhal mame, ktorá bola na neho a jeho mladšieho brata sama. Domček, v ktorom bývali, mal iba jednu izbu s malou posteľou a starou pieckou. Tomáš chudobu nepociťoval zle, síce závidel spolužiakom veľa vecí, ale nikdy sa nesťažoval. Pred tvármi spolužiakov však skrýval, že nemá čo jesť, lebo sú chudobní. Častokrát sa stalo, že už ani na hodine nevládal počúvať pani učiteľku, pretože sa nevedel sústrediť na nič iné než na hlad. „Tomáš, čo som sa ťa pýtala?! Už druhýkrát som ťa vyvolala a stále neodpovedáš. Čo si zaľúbený?“ spýtala sa pani učiteľka matematiky a vypleštila na Tomáša veľké oči. Spolužiaci sa uškrnuli, bolo počuť chichot. „J-ja.. prepáčte...“ Tomáš sklopil zrak a začervenal sa. „Tomi, priznaj, že sa ti páči Hana z 8.A!“ vykrikla spolužiačka Tamara. Triedu zaplnil rehot. „Prepáčte, musím ísť na toaletu,“ povedal Tomáš a utekal von z triedy. O minútu na to zazvonilo. Desiatová prestávka. Ako ju Tomáš z duše nenávidel! Vždy sa v tom čase najradšej zdržiaval mimo triedy. „Nikto nemôže zistiť, že nemám desiatu. Prepadol by som sa od hanby...“ rozmýšľal v duchu. Sadol si na toaletu a tíško plakal.

Tomášovi sa zdali byť dni v škole zdĺhavé a smutné, čo sa odrážalo aj na jeho tvári. Ktovie, ako by sa tento príbeh skončil, keby... Keby sa v triede neobjavil strážny anjel - Simona. Všimla si, že Tomáš takmer nikdy nedesiatuje. Triedna pani učiteľka im raz povedala, aby pomáhali druhým, lebo človek nikdy nevie, či raz nebude potrebovať pomoc práve on sám. A tak sa raz stalo, že...

Zvoní. Desiatová prestávka. Tomáš vstáva zo stoličky a uberá sa smerom na toaletu. Vracia sa tesne pred začiatkom ďalšej hodiny. Zrazu ho chytí niečia ruka. Simonina ruka. Jemným pohybom mu naznačí, aby si sadol a podáva mu vrecko, ktoré bolo doteraz vždy prázdne. Prázdne vrecko plné snov. Teraz je však plné. Plné dobrôt od spolužiakov. Plné lásky. Plné nádeje, že dobrí ľudia – anjeli – sú všade vôkol nás. Len sa treba dívať srdcom

Kristína Tenkelová

Malé dievčatko

“Idem ku kamarátke,” povedala Kamilka a vybehla z domu. Na sebe mala zelený ošúchaný kabát, modré gaty a červené gumáky, ktoré mali na boku lienočky.

Vonku bolo jasno. Hneď, keď vyšla z domu, oslepil ju lúč slnka. Páčilo sa jej, ako ju preberalo z jej dlhých myšlienok. Dala si ruku pred tvár, aby ju viac nedráždilo a kráčala. Bývali na konci dediny, tak to nemala ďaleko do cieľa.

Sem tam vietor zafúkol a nahnal jej blondávané vlasy do tváre. Mala rada, keď sa jej hrával s vlasmi.

Všimla si svet okolo. Milovala jeho farby. Zaujímalo ju, že či ich bude zbožňovať, i keď bude raz veľká, pretože veľkí ľudia väčšinou neoblubujú farby. Ale dlho sa s tým netrápila, lebo ešte dlho nebude veľká. Zatiaľ je len malým dievčatkom v tomto veľkom svete.

A bola tam. Na mieste, kde jej myšlienky zastali a všetky zmysly sa prebudili. Cítila, počula, videla krásy tohto malebného miesta. Les, jej liek. Končekmi prstov prešla po obrastenej kôre stromu a vdychovala vôňu. Všetko tu bolo ako zo sna a pri tom to bola realita.

Kráčala po kľukatej, tenkej cestičke, ktorá sa tiahla po kope malých kopčekoch. Stromy tu sú tenké a vysoké ihličnany. Kamilke prisadol na noštek motýľ. Opatrne podberie motýľa na prsteň a ruku natiahne k oblohe a motýľ odletí. Usmeje sa, pozerajúc na vzd'ľujúceho motýľa. Nejde ku kamarátke, ide do bunkra. Stavia si ho potajme. Vie, že by ju mamička samú do lesa nepustila. Má výčitky, pretože oklamala mamičku.

Hlboko sa nadýchla a vydýchla. Kráča ďalej. Vdychuje vôňu ihličia. Táto vôňa jej dlho chýbala.

A tu, potôčik tečie. Zastaví sa, ruku vopchá do jeho toku, cíti studenosť vody. Usmeje sa. Páči sa jej, keď jej voda preteká pomedzi prsty. Potôčik je plytký, gumákmi do neho vkročí. Hopká v ňom. Pozerá sa, ako voda špliecha všade naokolo. Hádže žabky, točí sa, smeje.

Toto je jej miesto. Nazýva to tu rieka šťastia. Malé dievčatko ešte nevie rozdiel medzi potokom a riekou. Ale nie je podstatné, či je to potok alebo rieka. Podstatné je, že pre ňu je to rieka. Pre ňu tu kedysi premávali lode, žijú tu veľké ryby, iba vždy keď tu príde sa ukryjú. Častokrát sa snažila byť čo najtichšie, ale nikdy sa jej neukázali. Nevadí, raz sa jej ukážu.

Občas so sebou nosí pečivo. Natrhá ho na malé kúsky a kŕmi ním veľké ryby. Nikdy ich nevidela, ale myslí si, že keď odíde, prídu. Pretože na druhý deň už nič z pečiva neostane. Verí na veľa vecí, ako iné deti. Ešte jej to nik nevyvrátil. Niekedy by bolo lepšie pre mnohých dospelých, aby nikdy nevyrástli.

Pár metrov od potôčika je jej bunker. Je zložený z popadaných konárov, ktoré sú opreté o seba. Pre ňu je to ako kráľovstvo. Rozmýšľa, prečo sa nestavajú domy takto. Cez leto bude príjemne prefukovať a chladieť a cez zimu stačí cez prístrešok prehodiť tatkovu bundu a bude teplo. V bunkri ukrýva starého roztrhnutého šarkana, jej kresbičky, farbičky a papier a veľa malých paličiek. Raz, keď bude veľká, si z nich plánuje postaviť nový, väčší bunker. Ale to je ešte ďaleko a na to bude musieť potrebovať viacej paličiek.

Zoberie papier a farbičky. Papier si položí na kameň. Čiernou farbičkou robí hrbolaté veľké písmená. V škole sa práve naučili písať. Píše o tom aký bol jej deň. Niekedy napíše iba jedno slovo, ktoré ho vystihuje. Napríklad “dobrý” alebo “super.” Niekedy píše dve-tri vety, ale to jej trvá už dlhšie. Potom ostatnými pastelkami nakreslí obrázok o tom, čo sa stalo, inokedy výhľad na potôčik.

Keď dopíše tajnú stránku denníka, uloží papier k ostatným papierom, ktoré tvoria jej denník.

Keďže prvé stránky denníka jej zmokli, ukladá si ich do plastového obalu. Tu v lese má denník bezpečné miesto.

V bunkri pobudne ešte hodnú chvíľu. Keď vyzrie von, poprcha. Dážď pomaly pridáva na intenzite. Rozhodne sa ostať v bunkri, aby nezmokla. Keby mala pršiplášť, tak by vyšla a užívala si atmosféru dažďa. Ale nemôže, lebo doma by sa hnevali, keby prišla mokrá ako myš.

Má rada dažď, ale nie búrku. Búrky sa bála. Dúfala, že to utíchne. Cez medzery medzi konármi tiekla voda. Na hlavu si dá kapucňu kabátika. Dážď zosilňoval. Začali blesky. Teraz sa už naozaj bojí. Schúli sa na kameň do kľbka. Rukami si objíma nohy a tvár ma schovanú v nich. Dážď je teraz už naozaj silný a hlučný, že cez neho nejde počuť ani vlastné myšlienky. Všade bijú blesky. Bunker sa pomaly zosúva. Klesol, ale ešte sa nezrútil.

Malé dievčatko sa bojí. Snažila sa byť statočná, ale už to nedokáže vydržať. Nemá nikoho po ruke, všetci sú tak ďaleko. Cez slzy sotva vidí. "Mama...mama.." lenže mama nie je na blízku. Je sama, čo ju desí. Nikdy nebola sama v búrke. Vždy len s niekým.

Chytí si uši, aby nič nepočula. Nepomáha to. Nechce už počuť nič, chce aby sa to už skončilo. "Mamička!" zúfalo volá. Lenže nikto neprichádza. Pozrie sa cez štrbinu bunkru a vidí niečo žiarivé. Utrie si slzy.

Zaostrí očami na neznámy objekt. Je toho viac a hýbe sa to. Postavy v daždi. Držia sa za ruky a točia sa v kruhu. Je ich niekoľko. Toto ju utíši. Sleduje, ako sa točia. Ich nohy sa sotva dotýkajú zeme.

Bunker sa jej zrúti na hlavu a už ju nič nechráni pred búrkou.

Postavy si to všimli. Prestali tancovať a otočili sa k nej. Jedna z postáv začne pristupovať k dievčatku. Je to žena. Buchne blesk. Dievčatko vbehne žene pod dlhú sukňu a objíma jej nohu. Rýchlo sa odtiahne. Otočí sa pozrieť na svoj bunker. Je zničený. Ide k nemu a ponadvihuje vetvy. Vyberie svoj denník, pritlačí si ho k hrudi a oči ma sklopené dole. Zacíti ruku na ramene. Pozrie sa hore a jedna z duší lesa jej ponúka ruku. Prijme ju. Duše lesa pokračujú v tanci, tentoraz i s dievčatkom. Dievčatko sa už nebojí, pretože už nie je sama. Už len tancuje. Tanečné koleso sa oddelí a vytvorí hadíka. Prvá beží pomedzi stromy, niekam ich ťahá. Dievčatko sa smeje, zabudlo na búrku a strach.

Potom sa všetky popúšťajú a točia sa. Už sú mimo hustých stromov, tu dievčatko mokne. Tá najvyššia s najväčším závojom si ho dá dole a ovinie ho okolo dievčatka tak, aby mohla stále tancovať. Potom zatočí s dievčatkom a nadvihne ju k oblohe. Dievčatko sa díva do očí búrky. Vidí jej hrôzu, ale už sa jej nebojí.

Potom dievčatko položí na zem. Duše lesa sa navzájom dajú do dvojíc a spolu sa točia pri tom, ako sa posúvajú. Keď zastanú, všimne si, že už len poprcha. Stoja na začiatku lesa a žena, s ktorou sa drží za ruky, jej hlavou naznačí, aby šla domov. Dievčatko prikývne. Z hlavy jej strhnú závoj a bežia preč. Dievčatko sa otočí, aby mohlo poďakovať, ale nemá komu. Ušli.

Dievčatko kráča s denníkom opretým o hrud' domov. Postaví si nový a tentoraz pevnejší bunker.

Život, gramofón a bludisko

Budík položený na nočnom stolíku len pár metrov od mojej hlavy rytmicky vytŕukával posledné sekundy do dovŕšenia šiestej hodiny. Slnčné lúče presakovali cez medzery v žalúziách a na stene vytvárali pásikavý gobelín. Chvíľu som nasávala teplo ranného slnka a počúvala budiacu sa ulicu. Každých pár sekúnd prešlo pod oknom auto, zvuky motorov sa miešali so zvukmi krokov svižne našľapujúcich na autobusovú zastávku a začínajúci hurhaj miernilo čvirikanie vtákov. Povedala by som, že dnešný deň sa nezačína prinajmenšom výnimočne a môžem predpokladať, že sa bude na základe všetkých okolností vyvíjať v môj prospech. Napriek tomu som mala pocit, že nie všetko beží podľa zabehnutého poriadku každodennosti. Niečo vo mne vyvolávalo pocit nesúlady, úzkosti a strachu. Možno preto som sa dnes zobudila bez naliehajúcej pomoci budíka, čo bežne nezvyknem. Aura nepokoja sa vznášala všade naokolo, hustá ako ranná hmla, brániaca mi v spánku a narúšajúca akýkoľvek pokus o bezstarostný nádych.

Pozornosť mi odviezol budík, teraz už hlučný a netrzeplivý. Vstala som skôr o celú polhodinu. Ľavou rukou som sa za ním natiahla a vypla ho, pravou som si medzitým pretierala oči. V ten moment som zistila, čo nie je v poriadku. Chýbal mi ukazovák. Namiesto prsta som pohľadom vpíjala čiernu diery, alebo skôr ona mňa a nepokoj prerástol v paniku. Striaslo ma. Mravčenie v rukách som cítila už pár dní, ale neprikladala som mu veľkú dôležitosť. Je možné, že mám nejakú vzácnu chorobu, ktorá by nebola prerástla do týchto rozmerov, keby som mravčenie riešila? Alebo mi niečo ušlo a náhla strata končatín je v pubertálnom veku normálna? Učítelia často hovoria, že mám problém so sústredením sa, možno som to skrátka prepočula a je to úplne normálne. Je to v celku zapeklité. Nie sporadicky počúvam od okolia o svojich problémoch, ktorých si je paradoxne vedomý každý okrem mňa, no akonáhle prevezmem štafetu a neprijemnosť odhalím aj sama, každý sa rozhodne preladiť na stanicu optimizmu. Ako je to v tomto prípade? Poobzerala som sa dôkladne okolo seba, no nikde ani stopa po krvi. Ukazovák som našla medzi perinami a vankúšom. Vzala som ho opatrne do ruky a presunula sa do kuchyne, z ktorej už rozvonievala káva spolu s pražiacou sa omeletou. Za stolom sedel otec a usrkával si z pariaceho sa hrnčeka.

„Oci?“ oslovila som ho. „Hmm?“ ozval sa, hoci nezdvihol pohľad od čerstvého vydania novín. „Odpadol mi prst, ukazovák,“ spresnila som a zároveň demonštrovala zdvihnutím dlane s nápadnou medzerou, „a mám z toho obavy. Necítim sa dobre. Mohla by som dnes ostať doma? Alebo by som možno mala za niekým zájsť.“ Tentokrát som jeho pozornosť zaujala, no len natoľko, aby mi venoval krátky pohľad prezrádzajúci otrávenú zaneprázdnenosť. „Keď som bol ja v tvojom veku, prsty nám odpadávali každú chvíľu, dokonca ruky a niekedy aj nohy. Môjmu kamarátovi sa raz oddelila hlava od zvyšku tela a niekoľko mesiacov ju nosil so sebou v školskej taške. Mali sme poriadne aktovky, ako sa na žiaka patrí, a nie tieto vaše kabelky, len si tým ničíte chrbát a čo z toho...Doparoma!“ obliel sa dúškom kávy a v ďalšej chvíli som ho počula v spálni ako sa hekticky prehrabáva medzi úhľadne zavesenými košeľami, všetkými snehobielymi, a hľadá tú pravú.

Naliala som si do pohára čaj a sadla si za stôl, na ktorom už bola položená krabica s cereáliami, mojimi obľúbenými, spolu s mliekom. Do misky som si pripravila bohatú porciu a lyžicou vložila do úst prvé sústo. Možno nič nie je až také zlé, ako sa zdá. Dobré raňajky dokážu dodať nie len energiu do začiatku dňa, ale aj štipku pokoja a nutného optimizmu, ktorý vie nadobudnutú energiu zamerať správnym smerom. „Nemala by si jesť toľko cukru, nebude to dlho trvať a začneš rásť rýchlejšie do šírky než do dĺžky. Kúpila som včera kopolu ovocia, daj si radšej to a pokojne si vezmi aj do školy.“ vrátila sa do miestnosti mama, ktorá očividne nezdieľala moju idylku a napriek tomu, že

cereálie mi sama prichystala, si nenechala ujsť medzi prsty príležitosť predat' mi svoje cenné rady o ešte cennejšom zovňajšku. „Mami, odpadol mi prst,“ prešla som tentokrát rovno na vec. „Zlatko, to máš z toho čo ješ, stále ti to hovorím. A ešte sa aj hrbíš. Poobede ťa odveziem k doktorke, ale možno sa zdržím v práci, dnes máme nejakú poradu. Zase som ti zabudla kúpiť tie perá čo si chcela, tak si požičaj od brata ak nutne potrebuješ,“ povedala a zároveň panvicou vyhodila omeletu do vzduchu, ktorá sa s ladným dopadnutím začala opekať z druhej strany. „Dobre, tak teda poobede, ahaj mami!“ rozlúčila som sa s núteným úsmevom. Asi mi nič nie je, zase prehánam.

Každé jedno ráno, síce rovnaké ako to predošlé, pre mňa poslednú dobu predstavovalo jedinečnú skúsenosť. Sledovať otca, večne zachmúreného a sústredeného. Mamu, rozlietanú a chaotickú. Spolu, v jednom dome, v jednej miestnosti, v jednom revíre rodinného šťastia. A predsa každý sám, hlboko disociovaný, žijúci v celkom inom časopriestore. Nikdy nenamaľovaný dokonalý obraz Edwarda Hoppera. Alica si jasne uvedomovala, že aj táto ilúzia pohody sa onedlho rozpadne ako dom z karát. Horiacich. Alici a bratovi, Lukášovi, to rodičia povedali veľmi citlivo a náležite ozbrojením argumentmi a prísľubmi krajších zajtrajškov očakávali búrlivé emócie hodné vrtochov aristokrata. Tie však neprišli (Žeby tie deti boli naozaj vnímavejšie ako sme si mysleli?). Jediné, čo obom deťom chodilo po rozume, bola otázka stará ako svet – Prečo? Prečo teraz? Aká zázračná príhoda predstavovala pre rodičov odrazový mostík na začatie nového života po toľkých rokoch strávených v komforte monotónnosti? To sa však nedozvedeli.

Alica sa už s pomocou magazínov a filmov orientovala v terminológii vzťahovej problematiky a vedela, že dôvodom je nezriedka tretia osoba. Manžela postihne náhla diagnóza krízy stredného veku, milenka túži po vzrušení a obdive staršieho muža, manželka o ničom nevie. Milenka ho chce pre seba. Manželka naberá podozrenie. Je na rázcestí. Kam sa vydá? Do mládežníckeho sveta plného neznámych inovácií morálnych hodnôt, alebo pokoja rodinného krbu, kde vždy zaujme právoplatné miesto hlavy rodiny? Alicu striaslo. Nechcela by som byť žena, ku ktorej sa vždy vrátiš po spáchaní akejkoľvek výstrednosti. Ktorá ťa trpezlivo čaká, privinie, odpustí. A na ďalší deň znova. Je nikto, len tieň, ktorý vyhľadávaš, keď si príliš oslepený žiarou mladej a rozkvitnutej tváre milenky. Jej sviežou vôňou prebívajúcou všetky ostatné, červenými perami, ktoré si pravidelne upravuje v cestovnom zrkadielku a smejúcimi sa očami, ktoré ešte nestihli pohasnúť. Tvoja vládkyňa podsvetia. Temperamentná, dekadentná, krásna. Kto by sa na chvíľu neponoril do pokojných rúk pokojnej manželky, s očami prázdnyimi a vôňou raziacou domovom a saponátom. A kto by sa nevrátil k Persefone. Čo je romantickejšie ako keď kvôli nej obetuješ jasný smer svojho života, usporiadanosť, poriadok, rodinu, česť, povest'... Cez deň si užívaš život slobodnej mladej študentky, večer sa meníš na dokonalé tajomstvo. Ani trochu nudné. Je toto príbeh mojich rodičov? Je každý taký nahraditeľný?

Po ceste som sa ešte stavila do bratovej izby. „Ahaj Lukáš, nemáš prosím nejaké pero navyše? To gumovacie,“ opýtala som sa. „No hej, zober si. Tretia zásuvka zhora... Vyzeráš nejako čudne,“ podozrievavo sa na mňa uprel pohľadom. „Nemám ukazovák,“ oznámila som už nevzrušene ale celkom rozvážne a nadvihla dľaň pred jeho tvár. Urobil to isté a zrazu sme sa dotýkali dľaňami, prázdnyimi a zohavenými. Nikdy som si nevšimla, že by Lukášovi čokoľvek chýbalo, predstavoval pre mňa dokonalý archetyp staršieho brata, ku ktorému som vzhliadala a ktorý vzbudzoval uznanie v každom a všetkom. Teraz však na mňa civela dľaň, na ktorej sa hompáľali 3 prísité prsty- ukazovák, palec a prostredník. Na druhú stranu, aj keď sa to ťažko priznáva, ma spolupatričnosť v mojom probléme potešila. Asi nejaká dedičná vada. „Neboj sa, ono sa to časom zlepší. Skús sa sústrediť na iné veci, pekné veci a nepodľahni tomu, aj keď to často zvädza. Ja sa sústredím na školu a povinnosti, a potom na to ani nemyslím,“ snažil sa ma utešiť. „Otec vravel, že jemu a jeho kamarátom odpadávali končatiny a hlava bežne, ale nikto z nich to neriešil,“ namietla som.

„Neodpadla hlava náhodou jemu? Aj keď by si to zrejme ani nevšimol, kým by sme pred ňou držali noviny,“ zasmial sa, „mala by si už ísť, lebo zase nestihnesh autobus a niečo mi hovorí, že by extra zastávka dnes mamu veľmi nepotešila.“

Rozlúčili sme sa a vybehla som z domu. Predtým som ešte narýchlo hodila do tašky spolu s perom aj ihlu a niť. Počas jazdy autobusom som si prst prišila naspäť a spokojne si prácu obzerala. Teraz už so svojimi hlúposťami nemusím nikoho obťažovať. Kiežby som bola taká samostatná ako Lukáš, zodpovedná a schopná vyriešiť svoje problémy bez obťažovania okolia. Som si istá, že nikomu nič nepovedal a to môj obdiv ešte zintenzívnilo. Už nie som malé dieťa, musím sa vzchopiť. Nebudem mame pridávať prácu s vozením za doktormi, zájdem ku školskej sestričke. Áno, presne to urobím. O pár minút som za sebou nechala autobus aj doznievajúce obavy a s novonadobudnutou motiváciou som vkročila do chaosu pobežujúcich žiakov a svojich myšlienok, v oboch sa stratila.

Krátko po štrnástej hodine triedna vyslovila ešte zopár finálnych pokynov a žoviálnych fráz, čím oficiálne zaklincovala vyučovanie a vypustila von nedečkavé stádo. Prvýkrát som nezamierila priamo na zastávku spolu so skupinkou smejúcich sa spolužiakov, ale sama odkračala do skromnej školskej ošetrovne. Zaklopala som a na nevrlo znejúci pokyn vstúpila. Hneď som pochopila, čo stálo za rozrušením v sestričkinom hlase. Na stoličke a ležadle sedeli traja chlapci s rozbitými kolenami, uplakani a pištiaci pri pohľade na dezinfekciu, ktorú sa im chystala naniesť. „Telocvikári raz nevedia dať pozor na svojich žiakov, hodia medzi nich loptu a myslia si že vybavené,“ vzdychla si. Chápavo som kývla hlavou. „Prepáčte, ale mám malý problém. Odpadol mi dnes v noci ukazovák a podarilo sa mi ho síce prišit' späť, ale myslím si, že by sa mal na to niekto pozrieť.“ „Dievčatko pozriem sa ti na to, ale ak je to, ako hovoríš, malý problém a dokážeš ešte vydržať, tak počkaj prosím na chodbe alebo príď zajtra. Musím najprv vybaviť týchto troch a odovzdať ich besnejúcim rodičom,“ náhlivo vysvetľovala, kým sa snažila spacificovať kvôliaceho pacienta. Prikývla som a sadla si na lavičku pred ošetrovňu. Chvíľu som len tak sedela a vykopávala nohy do vzduchu, no napokon som vstala a pobrala sa domov. Musím sa aj tak učiť na test. Ak nezačnem s predstihom, nestihnem si prečítať kapitoly navyše. A keď tá žiačka, ktorá vždy číta kapitoly navyše, ich zrazu vynechá, prestane to vyzeráť dobre. Aj keď zvyčajnú energiu nachádzam ťažko a čerpám len z rokov disciplíny. Rovnako sa môžem o svoje problémy postarať aj sama. A možno ani nemám problémy, len si namýšľam veci a potom sa otravne sťažujem. Vzdychla som si. Budem myslieť na iné veci, pekné veci.

Večera prebehla ako každá iná a veľmi podobne ako raňajky. Fyzicky spoločne, duchom každý vo svojej vlastnej mentálnej reprezentácii kuchyne. Otec sem tam niečo zamrmlal o burze, mama o práci, ja s Lukášom sme na seba hádzali sprisahanecké pohľady. Sem tam padla aj otázka. Áno mami, dostala som jednotku, áno oci, esej sa páčila. Obed bol dobrý, desiatu som zjedla. Lukášove odpovede sa nelíšili. Museli sme znieť ako dve zaseknuté gramofónové dosky. Naši pôsobili spokojne. Musím povedať, že ich hudobný vkus je celkom zvláštny. Ešte dodal, že zabehol nový školský rekord, čím si od rodičov vyslúžil uznanlivé pokývanie hlavou.

Zobudila som sa opäť bez pomoci budíka, pretrela si oči, s pokožkou zahriatou od ranného slnka som upierala zrak na pásikavý gobelín na stene a obdivovala prvý umelecký opus dňa. Niečo však dokonalej harmónii chýbalo, opäť. Hneď som zistila, o čo ide. Necítila som vôňu kávy ani praženice. Žeby všetci zaspali? Vedela som si predstaviť, aké komplikácie by tým mohli všetkým hroziť a tak som vybehla von z izby, rovno do spálne. Ktorá bola prázdna. V zrkadle oproti som zistila, že prázdny je aj priestor na mojej tvári, kde som ešte včera líhajúc do postele mala nos. Dotýkala som sa zbytkov pokožky roztrasenými prstami, akoby som sa chcela presvedčiť o tom, že môj nos nezmizol, len sa hádam zneviditeľnil. Pohľad mi padol na prišitý prst a vedela som, čo bude nasledovať. V ďalšej chvíli som už pred zrkadlom ohmatávala skutočný, trojrozmerný nos. Chvíľu som si želala, aby komická karikatúra môjho ja prevzala pôvodnú podobu a problémy sebecky

venovala svojmu odrazu, no tento príbeh nemal dobrý koniec. Vedela som, že aj pokiaľ oklamem okolie, seba nikdy.

Stehy ani nie je vidno, som na seba pyšná. Jediná škoda, že ihla a niť nenahradia fyziologicky funkčný nos. Stále nič necítim. Raňajky chutili trochu zvláštne, ako keď má človek nádchu a zrazu je každé jedlo mdlé. Toto ráno som už teda z cereálií taký pôžitok nemala, ale aspoň som cítila ich sladký podtón. Podobne by som opísala aj celý dnešný deň. Áno mami, vezmem si ovocie. Nie, v pohode, príď z práce kedy môžeš. Ahoj oci. A vydala som sa, ako každé ráno, na zastávku. Po škole som sa ponáhľala na krúžok, živiť svoj tajný detský sen o neviazanom živote hudobného bohéma, inými slovami hra na gitare. Príšitý ukazovák nehodlal spolupracovať, vylúdila som akurát zopár žalostných paródii, ktoré učiteľ počúval s miernym šklbaním v oku. Naše úlohy sa vymenili a vzápätí som otrávene počúvala ja o tom, ako je talent bez práce len ohňostroj, ktorý na chvíľu oslepí ale nič po ňom nezostane a podobné truizmy.

Hneď ako som vkročila do svojej izby, tresla som dverami a gitaru hodila do kúta. Nemá to význam. Hádam je to znamenie, že by som sa mala začať venovať serióznejším veciam. Nestrávim svoj život na krídlach slobody a svetle reflektorov, ale s poriadnou kariérou vzbudzujúcou rešpekt, celkom ako...moji rodičia?

Dnes sme večerali s rodinou, starými rodičmi, tetami a strýkami. Lukáš slávil meniny. Aj keď ťažko povedať či dobrovoľne. Bez ohľadu na to sme obaja museli pomáhať s rozsiahlymi prípravami, aby sme si vhodne uctili hostí, ktorí by koniec koncov asi radšej získali zámienku na šťavnaté rozhovory pri spätnom analyzovaní spoločenskej akcie.

Áno, v škole dobre, ďakujem, známky dobré aj pochvaly, ďakujem, hrám na gitaru ešte stále, áno, dobre sa mám, a vy .....? Nevieť či odpoveď niekoho skutočne zaujímala. Lukáš sa podobným otázkam tiež nevyhol, dokonca neostal ukrátený ani o tenzný záujem o jeho potenciálne existujúci vzťah, načo tete odpovedal otázkou, či už dokončila magisterské štúdium. Vždy chcela, no nikdy ho nezačala. To zabezpečilo vcelku tichý priebeh večere. Lukáš vyzeral, že sa zo všetkých síl snaží nesmiať a ja by som sa tiež, keby mi neustále neskĺzal ukazovák a jedlo pred sebou som cítila.

Vstala som skoro. Pretrela som si oči, na koži cítila príjemné teplo slnečných lúčov. Ako každé ráno som meditovala nad svetelným obrazcom na stene. Raňajky som necítila a nie len to. Všade sa rozliehalo hrobové ticho. Tentokrát som sa nezľakla, pretože som vedela, že odpoveď (alebo skôr odpovede) bude apaticky ležať zamotaná v perinách. Hrdá na svoju pokojnú rozvážnosť som si uši prišila späť. Prešla som ku kuchynskému stolu, pustila sa do mdlých sladkastých cereálií a prizerala sa nemým, otvárajúcim sa ústam všade naokolo. „Áno mami, vezmem si desiatu, nezabudnem,“ odpovedala som bez toho, že by som počula otázku. Trafila som sa do čierneho, ako inak, keďže som dostala odpoveď v podobe letného úsmevu na znak súhlasu. V škole to bolo ťažšie. Naozaj som sa snažila počúvať, prisahám, ale nešlo to. Moje záplaty opäť neboli schopné nahradiť to, čo odumrelo. Niektorí učitelia sa tvárili znepokojene, iní si nič nevšimli. A mne to bolo tak či tak jedno. Víť všedných dní života sa bude točiť a točiť a točiť bez ohľadu na to, či som schopná vnímať monotónny výklad o neznámych v rovniciach alebo nie. A známky, komu už len na nich záleží? Priala som si, aby som bola tým vhodne tvarovaným kameňom, ktorý vír vyplňuje.

Sedela som nad úlohami, alebo skôr odovzdane ležala v náručí stoličky a snažila sa premietť o všetkom, od atómov po planéty, no aj tak som napokon skončila pri čiernej diere a hypnotizovala omietku na stene. To, že Lukáš medzitým vošiel do izby, mi prezradil až mierny dotyk na pleci. Otočila som sa a videla som Lukáša znepokojeného tak, ako sa len stelesnenie pokoja a rozvahy dokáže znepokojiť. V ruke držal list podpísaný triednou a ústa sa mu otvárali a zatvárali ako rybe. Letmo som ho prebehla a stoickým pokojom nasávala obavy triednej učiteľky ohľadom môjho správania v poslednej dobe, pričom sa snažila našim dovolať aj skôr, ale odpovedala jej hlasová

schránka. Ako keby na tom záležalo. Lukáš list schová, viem, že ma nebonzne. Musím si len trochu oddýchnuť a budem znova vo forme. „Musím sa učiť, potom sa porozprávame,“ nástojčivo som prerušila jeho monológ. Nechcela som ho odbiť, naozaj, ale nemám vôbec chuť teraz niečo riešiť a vonkoncom ani rozmýšľať. Chvíľu ešte stál vedľa mňa a napokon odkráčal. Do postele som sa uložila o niečo skôr, aj keď sa mi vôbec spať nechcelo. Ale nechcelo sa mi ani sedieť alebo čokoľvek. Tak som ležala a nakoniec zaspala.

Ďalšie ráno. Bežný človek, žiak, študent, pracujúci, senior, sa prebudil zo spánku, otrávene ťapol po budíku, no o pár sekúnd už o ňom nevedel. Užival si zvyšky tepla jesenného zubatého slnka, alebo hneď vyštartoval k raňajkám, alebo opäť neplánovane zaspal. Ale dnes som to nevidela na nič zo spomínaného. A tým myslím celkom doslova, so všetkou brutalitou a surovosťou- nevidela. Oči som mala iste niekde v perinách, ale nepovažovala som za nutné vyčerpávať sa s našívaním a prežívaním. Len som ležala. Nikdy predtým mi nenapadlo, aké je bdenie náročné. Všetko vnímať a prežívať. A ležať. Pomaly vyprázdňovať nádrž energie. A čo príde potom, ktovie.

Zacítila som závan slov a započúvala sa do tieňa krčiaceho sa nado mnou, rušiaceho moju hibernáciu. Lukáš. Tušila som, čo sa ma pýta, ani som ho nemusela počuť. Ako obvykle. Kolovrátok tých istých slov, plynúcich a večne sa vracajúcich. Gestami a nespokojným mrmlaním som dala najavo, že si neželám meniť polohu ani sa dorozumievať. Začalo krátke obdobie jesenných prázdnin a tak som nečelila každodennému školskému rituálu, ktorý bol v momentálnom rozpoložení nad moje sily. Lukáš to vzdal. Pri odchode si všimol gitaru, ktorá ležala po mojom temperamentnom výstupe odretá v kúte. Taký nástroj, pomyslel si Lukáš, nie je stvorený na ticho, ktoré túto izbu pretkáva do najtenšej škáry. Videl, aká je nesvoja, ako komicky a nepatrične sa cíti. Takmer tak, ako jej majiteľka v rovnakej chvíli. Ani nevedel, čo presne zamýšľa, keď sa zľutoval nad stelesnením beznádeje a uchopil krk gitary.

Alica ani nevnímala plynúce dni. Čas sa zamotal do komplikovaného kľbka a mesačný svit, ktorý jej zvykol tak učarovať spolu so slnečnými dňami, počas ktorých dávala fantáziou život beztvarym oblakom, viac nič nesymbolizovali, nič neznamenalí. Istým spôsobom to bolo upokojujúce, tá absencia čohokoľvek, totálna ničota, prázdnota. Viac sa netrápila nad školou, nad budúcnosťou, neosamelou osamelosťou. Ale ani sa viac netešila z hudby, nenadchýnali ju skoré chladné večery a nepreskakovala po chodníku každú druhú dlaždicu. A tak sa postupne hlbšie a hlbšie ponárala do absurdnosti všetkého, čo kedy považovala za dôležité.

Niečo zachytila. Už dlho sa nestalo, že by čokoľvek tak upútalo jej pozornosť a prerušilo reťazec nejasných myšlienok. Oči si predsa len nasadila späť. Nejaký šum, vibrácie, existencia. Nasledovala ho a z nezreteľných tieňov rozoznala Lukáša s jej gitarou na kolene. Neúnavne sa snažil o to, aby každý tón nadobudol presnejšie kontúry. Lukáš je predsa športovec, nikdy nejavil záujem o rozvíjanie umeleckej stránky. A nebolo to ťažké spozorovať. Lukáš mal na čele kvapky potu a zvädzal súboj s vlastnou nemotornosťou. Celá scéna bola taká komická, až som sa takmer rozosmiala. Kľbko povolilo. Veľmi pomaly a veľmi mierne, ale cítila som, že tiene sú o niečo jasnejšie, zvuky o niečo hlasnejšie a jedlo už nepripomínalo nestráviteľnú šedú hmotu. Počúvala som Lukášove lekcie samouka každý deň a cítila sa čoraz viac hrdá. Nie na progres, ktorý tam samozrejme bol, aj keď nie taký výrazný. Z jeho cvičenia sálala radosť, čistá a úprimná, vášeň, nadšenie. Niečo, čo som sama stratila už pomerne dávno snahou o neustály progres a niečo, kvôli čomu som začala. Robiť niečo bez zjavného dôvodu a túžbe po úspechu, uznaní, len tak, z nefalšovaného potešenia. Ostatné príde samo.

Raz som za Lukášom prišla a odvtedy sme cvičili spolu. Keď ma zbadal stáť na prahu dverí, v pohľade sa mu zračila úľava. Vo všetkom zlom hľadá to dobré a vo všetkom dobrom zasa to zlé. A to je jeho prekliatie. Odľahlo mi, že sa kvôli mne trápi už menej, ale aj táto zmena zasiala semienko podozrievavosti. „Vieš, mal som veľké obavy. Ale nevedel som, čo mám robiť. Ako ti pomôcť. Snažil

som sa s tebou o všetkom porozprávať, ale akoby si ma nepočula. Chodil som za tebou, ale akoby si ma ani nevidela. Myslel som, že poviem niečo našim, ale problém by hľadali na úplne inom mieste. Nemyslia to zle, ja viem, ale isté veci nechápu. A hovoriť im o tom, to je ako opisovať farby niekomu, kto vidí čiernobielo. Len cítim obavy, že stále k sebe nie si celkom úprimná.“ Vedela som čo myslí. Vek je zvláštna vec. Čím vyššie jeho hladina stúpa, tým viac je dieťa naklonené k nemu vzhliadať. Automatické povýšenie v manažérstve života, múdrosť odomykajúca všetky trináste komnaty odpovedí a bezchybná selekcia citových prejavov. Klamstvá, závisť, zmätenie, hnev, to je všetko doména detí, no vplyvom múdrosti šedín sa vyplaví do éteru a zanechá po sebe len vznešenú racionalitu. Ale ja som už neverila na archetyp múdrych starcov. Verila som, že dospelí vedia to, čo organizmus zvláda najlepšie, a to prispôbiť sa okoliu. Zaobaliť svoje infantilné pohnútky do najprecíznejšej mimikry, okresať všetky výrazné črty na hladký kamienok a kĺzať životom. Ale ja som vedela, že všetci do jedného sú v ňom stratení. Niekedy trochu trápni, niekedy trochu nemožní, dosť často zmätení. Ale niečo predsa v tom detstve nechali. Chytanie snehovej vločky jazykom, túžbu adoptovať každé potulné zviera a potrebu vymaľovať strom na ružovo. Dobre som si uvedomovala, že to nie je vôbec jednoduché a že ma čaká dlhá cesta. Ale vedela som aj, ako mám nasledovať rozmotané kľbko v labyrinte sebapoznania a na jeho konci čeliť rozhodujúcemu súboju s mojím úhlavným nepriateľom - sebou samou.

Rebeka Romana Beňová

Plavba za Orionom

Otvorila som oči. Hneď som si nedokázala vybaviť, kde sa nachádzam a čo sa stalo. Jediné, čo som vedela, bolo to, že som na lodi. Počula som šum mora. „Orion! Si v poriadku?“ počula som hlas mojej najlepšej kamarátky Jack. Zdá sa, že v maléri som nebola jediná. „Som v poriadku, ale neviem, kde sme,“ zašepkala som. „Jedno ale vieme, nie sme v Karibiku,“ povedala.

Vtedy som si vybavila, čo sa stalo. V ten osudný moment sme ja aj Jack boli na pláži. Prezerala som si denník môjho zosnulého otca. Zahynul, keď *Morská panňa* narazila na útesy. Z mora sa vrátilo len niekoľko členov jeho posádky s malou truhličkou, ktorú mi posielal otec. Bol v nej jeho denník s odkazom v kódovanom jazyku našej rodiny, ktorý znel: „*Celý svoj život som zasvätil pátraniu po druhej polovici prsteňa Perly stroskotancov. Dúfam, že moju robotu dokončíš a nájdeš Ostrov Čiernej lebky. Prvú polovicu máš, stačí nájsť tú druhú.*“ Týmito slovami sa odkaz končil. Keď som sa ich spýtala, prečo sa otec nezachránil, keď mohol, odpovedali mi: „Tvoj otec bol kapitán a vždy nám hovorieval, že ak sa má niekto potopiť s jeho loďou, má to byť on - kapitán. Ostatní sú len bonus.“

Keď sme sa s Jack rozprávali, kde by sme mali začať s pátraním, ozvali sa rany z diel. Z pirátskych diel. Piráti vtrhli na pobrežie ostrova so strašným revom. Denník som si ukryla do koženej kapsičky, ktorú som vždy mala so sebou. Rozbehli sa priamo k nám. Schytili mňa aj Jack okolo pása, prehodili si nás cez plece a odniesli z pláže. Ďalej som si nedokázala spomenúť, čo sa stalo, lebo sa mi zatmelo pred očami.

„Jack! My sme na pirátskej lodi!“ „To aj mne došlo, ale ako odtiaľto preč?“

„Lahká odpoveď. Odtiaľto sa preč nedostanete,“ ozval sa odrazu rázny hlas. Do kajuty vošiel veľký starý muž v zažltnutej košeli, v gatiach, čo hádam pamätajú aj vojnu a mal opásanú veľkú, ostrú šabl'u. Na hlave mal čierny kapitánsky klobúk a dlhú hustú čiernu bradu. Jedno oko mu zakrývala čierna páska. Jeho hnedé oko sa do nás ostro zabodávalo. Pozbierala som všetku svoju odvahu. „Naozaj? A to už prečo?“ povedala som ostrým hlasom, aby som dokázala, že z neho strach nemám.

„Ticho! Otázky tu dávam iba ja! Ktorá z vás je dcéra kapitána Valuea?“ „Ja som. A toto je moja sesternica Jack Valuea,“ povedala som. „Čo nám vieš povedať o *Perle stroskotancov*?“

„To, čo mi vy poviete o mojom otcovi.“ „Takže dcéra starého Valuea sa povahovo podala naňho. To budeš väčší oriešok, ako som čakal.“

„Ja som sa vás na niečo pýtala.“ „A ja som ešte neodpovedal. To bolo odo mňa také neslušné, však? Ale dobre, odpoviem na tvoju otázku. Tvoj otec bol kapitánom *Morskej panny*, ale to ty už vieš. Prednedávnom jeho loď stroskotala. Nanešťastie som mu s tým stroskotaním trochu pomohol. Ten starý somár bojoval statočne, ale nakoniec sa aj tak potopil so svojou loďou. Ten podliak mi nič nepovedal o *Perle stroskotancov* a o *Ostrove Čiernej lebky*. Ale keď som sa zmienil o jeho dcére, už mu nebolo všetko dvakrát jedno. Nemohol ťa chrániť večne. Teraz ťa mám ja a získam druhú polovicu prsteňa *Perly stroskotancov* a ostrov bude môj!“ nasledoval smiech, aký môžeš počuť iba na pirátskej lodi.

„Čo chcete presne, aby som spravila?“ „Viem, že tvoj otec ti zanechal denník s jeho celoživotným badaním a všetkými objavmi a vedomosťami, ktoré kedy získal. Skôr ako zomrel, mi povedal, že by som nedokázala prečítať jeho poznámky a orientovať sa v jeho mapách, aj keby som dostal do rúk jeho denník, lebo všetko je zakódované. Jediný, kto to dokáže rozlúštiť, si ty a radím ti, aby si ma nevodila za nos. Pamätaj, tvoj život mám teraz v rukách ja,“ dopovedal, otočil sa a chcel odísť.

„Počkajte! Ak nájdem prsteň aj ostrov, necháte nás žiť?“ „Už by ste ma aj tak nemohli zastaviť a boli by ste mi k ničomu, takže hej.“

„Pomôžem vám nájsť to, čo chcete, ak nás po všetkom necháte odpustiť loď.“ „To nemôžeš! Tvoj otec by nechcel...“ začala Jack. Pozrela som na ňu veľavravným pohľadom a jej netrvalo dlho, aby pochopila. Otočila som sa späť ku kapitánovi. „Máš moje slovo, Orion. A slovo kapitána je sväté. Tak sa daj do práce!“ zreval a opustil kajutu.

„Prečo si ma nazvala svojou sesternicou?“ „Jedine tak som ťa mohla ochrániť. Keby zistil, že nie si nijako spojená som mnou, bola by si mu k ničomu a bohvie, čo by ti spravil.“ „Ale je pravda to, čo povedal o tvom otcovi?“ „Môže to byť pravda.“ „Ako to vieš?“ „Otec by sa nikdy nepriznal, že sa niečo takéto stalo, aj keby to bol prežil.“ „Čo teraz budeme robiť?“ „Musíme v prvom rade zistiť viac o tejto lodi a potom sa musíme pustiť do hľadania, lebo ten pirát povedal, že on teraz drží naše životy v rukách.“

Prechádzali sme okolo jedného člna, keď nás niekto stiahol do jeho tieňa. Chceli sme kričať, ale zastavil nás chlapec, ktorý mohol mať šesťnásť ako ja. Zašepkal: „Nekričte, lebo nás prezradíte a pôjde nám všetkým o krk.“ „Ty si dcéra kapitána Valuea?“ otočil sa na mňa. „Som. Kto si ale ty a odkiaľ vieš, kto som?“ spýtala som sa pre zmenu teraz ja. „Moje meno je Mio. Mio Sarchés.“ „Ja som Orion Valuea a toto je Jack Kaomi,“ predstavila som nás. „Sarchés? Ako Naom Sarchés?“ spýtala sa Jack. „To bol môj otec.“ „Ty vieš, kto je?“ otočila som sa na Jack. „Jeho otec bol dlhoročným priateľom môjho otca. Ale čo tu robíš?“ „Zajali ma, keď som bol na rybách.“ „Vieš niečo o tejto lodi a posádke?“ spýtala som sa. On prikývol. „Aké je meno tohto kapitána, lode a jej príbeh?“ spýtala som sa. „Poviem vám všetko, ale bezpečnejšie to bude niekde v súkromí,“ ozval sa tlmeným hlasom. Potichu sme sa zakrádali do jeho malej kajutky.

„Meno kapitána je Jednooký Joe. Tejto lodi velí vraj od svojich pätnástich. *Mia Arctica* patrila jeho otcovi a po jeho smrti zdedil ju aj pozíciu kapitána na tejto lodi. Hovorí sa mu aj Najkrutejší pirát Siedmich morí. Ešte nikto sa neodvážil bojovať s ním a medzi jeho posádkou sa pošepkáva, že získa, čo chce a kedy to chce bez ohľadu na životy.“ „Koľko ľudí je na lodi?“ spýtala sa Jack. „Ak nepočítam seba, vás dve a kapitána tak celkovo 40 ľudí aj so zajatcami.“ „Vieš šermovať?“ spýtala som sa. „Ako malého ma otec učil. Prečo?“ „Šerm sa nám bude hodiť. Najprv musíme nájsť šable.“ „To nebude problém, postarám sa o to.“

Ale prečo zobral na túto loď vás?“ spýtal sa Mio. „Môj otec zasvätil svoj život pátraniu po druhej polovici prsteňa *Perly stroskotancov*. Tú prvú mám ja,“ povedala som a ukázala som mu palec na mojej pravej ruke. Bola v ňom polovica perly v očerňetom zlatom ráme. „Kapitán chce získať tú druhú polovicu,“ doplnila Jack. „Je pravda, čo hovorí legenda, že keď sa tieto dve polovice spoja, ukáže sa cesta na *Ostrov Čiernej lebky*?“ pýtal sa Mio. „Tá legenda je pravdivá. Otec to potvrdil. Dokonca aj objavil, kde je prsteň a ako sa k nemu dostať.“ „Ideš ho hľadať?“ spýtal sa. „Áno, ale nemienim mu ten prsteň dať. Preto potrebujeme tie najpevnejšie šable, aké tu sú.“ „O to sa postarám. Hlavne sa držte blízko pri sebe,“ povedal a vyšli sme z kajuty.

Ja s Jack sme zamierili na mostík ku kormidlu. „Potrebujeme kompas, mapu a ďalekohľad,“ povedala Jack kormidelníkovi. Ten iba potichu prikývol a dal nám, o čo sme žiadali.

Onedlho za nami prišiel aj Mio. „Tu sú šable. Musel som ich skryť pod oblečenie. Mali by ste sa prezliecť. Byť tu v sukni nie je najpohodlnejšie.“ Iba sme prikývli a išli si obliecť pevné ľanové košele, ktoré nám boli ako ušité na mieru, bledohnedé ľanové gaty, ktoré nám siahali pod kolená a tmavohnedé kožené čižmy, ktoré boli prekvapivo pevné na to, že boli z pirátskej lode. Keď som sa obliekla, zavesila som si na seba svoju kapsičku a vyšli sme opäť na mostík ku kormidlu.

Mio sa na mňa pozrel a môžem odprisahať, že sa začervenal. Jack ma šťuchla laktom do brucha, takže to videla tiež.

„Fajn. Pusťme sa do toho, kým máme hlavy na krku,“ povedala som a otvorila som denník. „To je písané hieroglyfmi alebo klinom?“ spýtal sa Mio. „To je šifrovaný jazyk a kódovanie máp, ktoré mala Orion s otcom,“ oboznámila ho Jack. „Preto ma Jednooký Joe uniesol. Mám denník a iba ja viem rozlúštiť otcove šifry. Tak sa pozrime na to,“ povedala som, keď som otvorila denník.

„Tu sa píše: *Úkryt prsteňa je v slze poskladaný. Morská voda, čo breh zátoky líže, ti cestu odhalí.* K citátu je aj mapa,“ dodala som. „Mapa čoho?“ „Cesty predsa. Potrebujem zrkadlo.“ Keď som dostala malé vreckové zrkadielko, mapu som otočila hore nohami a položila som ho k mape tak, aby sa v ňom odrážala. „Čo vidíš?“ spýtala sa Jack. „Nič.“ „Ako nič?“ „Je tu zakreslená iba nejaká vodná plocha s nejakými ostrovmi a zátokami. Nič viac.“ „Nie sú tam nejaké pomenovania alebo niečo, čoho by sme sa mohli chytiť?“ spýtal sa Mio. „Nie,“ vzdychla som si.

Prišuchtal sa k nám jeden pirát a hodil priamo na otcov denník mokrú morskú rybu. Zavrčal: „Váš denný prídel jedla. Pre všetkých trochu!“ Potom sa odkolísal na svojej drevenej nohe preč. „Skvelé, všade je tu len voda,“ zamrmlala Jack. „Počka! Pozri! Na tej mape sa teraz niečo začína zobrazovať,“ upozornil nás Mio. Mal pravdu. Na mape sa teraz objavilo niekoľko názvov a ešte nejaká veta.

„Rýchlo! Prekladaj! Prekladaj!“ hnala ma Jack. Znova som sa pozrela na mapu. Teraz tam bol na vodnej ploche napísaný jej názov, ba dokonca aj pomenovanie ostrova. Tá veta, čo tam svietila, hovorila: *Hľadaj v citáte pekne, hádam ti myšlienka na rozum klepne.* „Čo to má znamenať?“ zmätene sa ozval Mio. „Dones mi mapu tohto mora,“ rozkázala som Miovi. Ten iba nechápavo pokrútil hlavou, ale mapu mi doniesol. Rozložila som si ju hneď vedľa denníka.

„Na otcovej mape je tento ostrov zaznačený pod menom *Chaluha*.“ „*Chaluha*, ale čo s ňou? Na tejto mape nie je nijaký ostrov s týmto názvom,“ povedal Mio. „Chaluha možno nie, ale to je iba iné meno pre riasu. Raz som sa na to pýtala mamy,“ ozvala sa Jack. „Máš pravdu. Je tu jeden ostrov so slovom riasa v názve,“ povedal Mio a ukázal na jeden z ostrovov na mape, ktorý tvarovo pripomínal ostrov v otcovom denníku. „*Ostrov zelených rias.* To musí byť ono! Ale čo s tými slzami, ktoré sa spomínajú v citáte?“ otočila sa na mňa Jack. „Na tom ostrove sa nachádza malá zátoka nazvaná *Slzy morských panií,*“ hovoril Mio, zatiaľ čo dával loď do správneho kurzu. „Tak potom ideme dobrým smerom,“ ozvala som sa.

Loď zakotvila rovno pri zátok. Kapitán poslal mňa, Jack, Mia a ďalších dvoch pirátov hľadať prsteň. Hľadať sme mali hlavne my, samozrejme, ale ten starý morský čert si chcel byť istý, že mu nezdrhneme.

„Sme v zátok, čo ďalej?“ spýtala sa Jack. „V citáte sa spomína *v slze poskladaný*. Musíme hľadať skladačku v tvare slzy,“ povedala som. „Ale kde?“ „V citáte sa spomína breh, tak asi na brehu?“ poznamenal Mio. Prikývla som. Po nejakom čase Mio zakričal: „Myslím, že niečo mám!“ Keď sme k nemu ja aj Jack dobehli, kľáčil pri veľkej kamennej platni v tvare slzy, okolo ktorej boli porozhadzované všelijaké kúsky. „Podme to poskladať.“ Za pár minút sme to mali hotové. „Teraz by sa malo niečo stať,“ povedal Mio. „Ako vidím, nič sa nedeje a nevyzerá to tak, žeby sa niečo malo diať,“ sarkasticky poznamenala Jack. Mio iba prevrátil oči. „Možno sme iba niečo prehliadli,“ povedala som a znova som sa pozrela do zápiskov.

„*Morská voda ti cestu odhalí... Hľadaj v citáte pekne, hádam ti myšlienka na rozum klepne...*“ mrmlala som si pre seba. Potom mi to došlo a vykrikla som: „Tak, ako sme písmo objavili až potom, čo sa na mapu dostala morská voda, možno aj teraz sa začne niečo diať, keď tú skladačku oblejem morskou vodou.“ Rýchlo som sa ponáhľala k vode, do prvej veci, čo som tam uvidela, som nabrala vodu a ponáhľala som sa späť. „Orion, čo máš v pláne...“ prerušila som Miovu otázku tým, že som skladačku ošplechla vodou.

Keď sa všetky medzierky zaplnili, skladačka sa zapustila do zeme. Celým ostrovom prebehlo zemetrasenie. Hladina vody v zátok klesla natoľko, že sme mohli vidieť vstup do podmorskej

jaskyne. Jack iba s úžasom otvorila ústa rovnako ako Mio. „Kým ste sa vy dvaja hašterili, ja som pohla ostrovom,“ povedala som hrdo. Iba na mňa prekvapene pozerali. „Tak idete hľadať ten prsteň alebo nie? Ja ho pokojne nájdem aj sama,“ vyzvala som ich a vošla som do jaskyne. O malú chvíľu som za sebou počula Mia s Jack.

Voda v jaskyni nám siahala pod kolená. „Škoda, že sme nezobrali lampáš. Je tu tma ako v rohu,“ šomrala Jack. „A možno aj nie. Pozrite!“ ukázala som na kameň, ktorý osvecoval slnečný lúč. V tom kameni bola zaseknutá druhá polovica prsteňa Perly stroskotancov. Mio podišiel ku kameňu a opatrne vytiahol prsteň. „Daj si ho na ruku, aby si ho náhodou nestratil!“ poznamenala Jack. Mio si ho navliekol na prstenník ľavej ruky. Ja som presunula svoju polovicu na prstenník pravej ruky. „Teraz ich spojte,“ zavelila Jack. Lenže na to sme už nemali čas. Jaskyňa sa začala pomaly ale isto naplňať vodou. „Rýchlo von!“ skríkla som a všetci sme s vypätím síl bojovali s prichádzajúcimi vlnami vody. Dostali sme sa z jaskyne skôr, ako sa stihla celá zaplniť vodou. Všetci traja sme ležali na pláži a snažili sa popadnúť dych, keď nás zrazu zdrapli piráti.

„No tak, nepovaľujte sa! Kapitán čaká na svoj prsteň!“ zavrčali odporným hlasom. Tú pálenku a rum z ich dychu by som dokázala ucítiť aj na druhej strane sveta. Dovliekli nás späť na loď rovno do kapitánovej kajuty.

„Kde je prsteň!“ skríkol. Ja aj Mio sme mu ukázali ruky. „Dajte mi ich! Sú moje!“ načíahal sa za našimi rukami. „Nie, kapitán,“ vyhlásil Mio a obranne ma chytil za ruku. Jack to všetko iba potichu sledovala, pripravená zasiahnuť. „ČO TÝM MYSLÍŠ, ŽE NIE?! TEN PRSTEŇ STE HĽADALI PRE MŇA! PLNÝM PRÁVOM MI PATRIA! OBIDVA!“ rozkričal sa. „Pri všetkej úcte, kapitán, dali by sme vám ich, len neviem, ako by ste chceli prečítať otcove zápisky, keď neviete rozlúštiť šifry,“ snažila som sa odpovedať čo najpokojnejšie, aby som zakryla svoj strach. Kapitán chvíľu mlčal. Potom pokýval hlavou. „Máte čas do zajtra rána, aby ste našli ten ostrov. Pokiaľ nie, pôjde vám o hlavu všetkým trom!“ pohrozil nám a vyhodil nás zo svojej kajuty.

Mio ma stále držal za ruku. Jack sa na nás začala uškŕňať. Keď sme si uvedomili, čo tým myslí, očerveneli sme ako dva raky. „Počúvajte, vy hrdličky, čo keby sme sa pustili do toho? Nevieť ako vy, ale mne sa moja hlava páči,“ prehovorila pobavene. My sme iba ticho prikývli a ja som znova otvorila denník.

„Čo denník hovorí teraz?“ spýtal sa Mio. „Musíme konať rýchlo. Tu sa píše: *Keď perla celok nadobudne, svetlo hviezdy na ňu dopadne. Následník Poseidona veľkým kyjakom zamáva, ktorý smer chodu udáva. V mori ako v zrkadle konaj rýchlo, 'bo bude zle.*“ dočítala som ďalšiu z otcových rýmovačiek. „Si si istá, že tvoj otec bol moreplavec a nie básnik? Uplatnil by sa aj tak,“ povedala Jack. „Ale kuš! Musíme dokončiť, čo sme začali. Začneme s prvým veršom.“

„*Keď perla celok nadobudne...* znamená, že tie prstene musíme spojiť,“ uvažoval Mio nahlas. „Tak na čo čakáte? Ja tie prstene na ruke nemám,“ pripomenula Jack. Ja aj Mio sme zovreli ruku, na ktorej sme mali prsteň, do päste a spojili sme ich. Perla vydala zo seba žiaru. Bola mi povedomá.

„Spomína sa tam *...svetlo hviezdy...* Možno táto perla symbolizuje nejakú hviezdu?“ povedal Mio.

„Mne to pripomína *Betelgeuse*,“ ozvala sa Jack. „Čo?“ „*Betelgeuse*. Druhú najjasnejšiu hviezdu *súhvezdia Orion*,“ zopakovala Jack Miovi. „Áno, máš pravdu.“

Teraz poďme na druhý verš: „*Následník Poseidona kyjakom zamáva....* .“ Čo by to mohlo znamenať?“ povedal Mio. „*Poseidon* mal následníka? Ale *Poseidon* bol boh mora. On nemá čo robiť s kyjakom,“ povedala zmätene Jack. „*Poseidonov následník* môže znamenať... no jasné! Že ma to hneď nenapadlo!“ „Čo?“ zvolali obidvaja naraz. „*Poseidonov následník, Poseidonov syn!*“ „Ale čo potom s tým kyjakom?“ spýtala sa Jack. „Hovoríme o hviezdach a nepoznáť nijakú hviezdu, čo by mala niečo spoločné s *Poseidonom* alebo jeho synom. Ani som nevedel, že nejakého má,“ ozval sa Mio. „Kyjak preto, lebo *Poseidonov syn* je aj synom *Euryaly*,“ vysvetlila som. „A to je zas kto?!“

„*Euryala* patrila k družine *Artemis*, tá bola gréckou bohyňou lovu.“ „Tak preto ten kyjak,“ poznamenal Mio. Asi mu to už začalo dochádzať. „A meno náhodou nevieš?“ „Viem. Meno jeho syna je *Orion*.“ „Jasné a to tým ... *veľkým kyjakom zamáva, ktorý smer chodu udáva*... naznačuje smer, ktorým sa treba plaviť!“ Už aj Jack začalo pomaly svitať v hlave. „Hviezda, ktorá znázorňuje kyjak, mieri na severozápad a čírou náhodou sa tá hviezda volá *Betelgeuse*,“ dodal Mio hľadiac do hviezdnej mapy. „Na čo čakáme? Smer severozápad ...“ zvolala Jack, ale potom ju prerušila ohlušujúca rana.

Posádka začala kričať: „Britská loď na nás útočí! Všetci na palubu! Do útoku!“ V tej chvíli som vedela, že musíme zmiznúť, inak prideme o všetko. Všetky potrebné veci som napchala do kapsičky okolo svojho pásu. Mio ma schytil za ruku a ťahal ma dole do podpalubia. Jack nás nasledovala.

„Rýchlo! Berte zbrane! Čokoľvek s čím sa dá bojovať!“ hnal nás Mio. Našla som nejaké harpúny. Nemala som čas nad nimi rozmýšľať, len som ich prevesila cez plecica a utekala ďalej za Miom a Jack. Britskí vojaci sa začali dobývať do podpalubia. Nebolo času nazvyš, my alebo oni. Mio mal plán. Skôr, ako nás mohli zazrieť vojaci z nepriateľskej lode, Mio nás strčil do jednej zapadnutej kajuty na prove lode. „Málokto vie o tomto mieste. Tu sme dočasne v bezpečí,“ povedal.

„Orion, ja s Miom budeme strážiť a ty sa snaž rozlúštiť čo najviac veršov z denníka,“ ozvala sa Jack a podala mi olejovú lampu. Prikývla som. Nemôžem viac čakať. Musím konať. IHNEĎ!
„*V mori ako v zrkadle... , ...hviezda... , ...orion... ORION!* To je ono! Musíme sledovať *súhvezdie Orion!* Keď sa poplavíme na severozápad, nájdeme tam určité miesto, kde musíme zastať. Podľa toho, čo som vyrozumela z odkazu, musíme prsteň spojiť v presnom odraze hviezdy *Betelgeuse*.“ „To ale musíme urobiť vtedy, keď bude súhvezdie najvyššie,“ povedal Mio. Ozval sa výbuch, ktorý otriasol celou kajutou. Lampa spadla zo stola a v kajute nastala nekonečná tma. Prudko som sa nadýchla. „Neboj, to loď strieľa z diel. Niet sa čoho obávať, ochránim ťa.“ Svetlo sa znova zažalo a ja som uvidela Miovu krásnu tvár usmievať sa na mňa. Upokojila som sa a pokračovala som: „Najvyššie sú hviezdy o polnoci. Musíme sa tam dostať presne o polnoci,“ povedala som a pozrela som sa na mapu. „Musíme plávať týmto smerom,“ naznačila Jack prstom trasu na mape.

„Ah, nie!“ ťažko vzdychol Mio. „Je nejaký problém?“ spýtala som sa. „Trasa vedie do veľmi blízkeho okolia *Dia*.“ „To je zase kto?“ „Skôr čo. Je to jeden z najzradnejších a najsilnejších vulkánov v tomto mori. Zničil loď môjho otca,“ povedal Mio skleslo. Pritúlila som si ho viac k sebe. „To mi je ľúto, ale inakšia cesta nie je. Keby sme ho obchádzali, nikdy by sme sa nedostali na miesto včas,“ poznamenala som. Mio znova vdychol. Otvoril ústa, že niečo povie, ale zhora sa ozval ohlušujúci krik. Všetci sme sa ponáhľali na palubu zistiť, čo sa deje. Britská loď bola mimo dohľadu a na palube bolo oveľa menej ľudí.

„Tu ste, vy traja usmrkanci! Dajte sa do práce! Pamätajte, čas máte iba do zajtra rána! Ani o minútu viac...“ skríkol kapitán. Iba sme mlčky prikývli a otočili loď správnym smerom.

„Mali by sme spomaľiť. Aj tak sme už nebezpečne blízko,“ varovne sa ozval Mio. Ako povedal, aj spravil. Loď začala spomaľovať. Ako by nás už dost netlačil čas, pretože slnko práve zapadalo, prišiel k nám kapitán a všetko ešte zhoršil svojím krikom. „Prečo ide loď pomalšie?! Vy vari nechcete žiť?!“ zručol. „Chceme, ale sme neďaleko vulkánu, musíme byť opatrní,“ snažila sa mu dohovoriť Jack.

„Mne žiadny vulkán nebude hovoriť, ako mám riadiť svoju loď!“ nadúval sa kapitán, odsotil Mia od kormidla a znova zrýchlil. „Kapitán spomaľte!“ „Ani za milión! Na ten poklad čakám štyridsať rokov! Nenechám si ho len tak prekĺznuť pomedzi prsty...“ ani nestihol dokončiť vetu, lebo sa z ničoho nič vymrštila z mora obrovská smršť vody.

Loď to nevydržala. Boli sme príliš blízko vulkánu. Všade lietali trosky lode a telá mužov z posádky, ale aj zajatcov. Vo vzduchu bolo cítiť silný uhlík a síru. Okrem praskania lode bolo počuť aj vydesené výkriky plné bolesti. Bol to zážitok, pri ktorom ma bude vždy mraziť v kostiach, keď si

naň spomeniem. Loď bola roztrhnutá na dve polovice. Sledovala som, ako tá menšia časť lode ide pomaly ku dnu aj s ľuďmi uväznenými v jej troskách.

„Orion, pozor!“ Mio ma odtiahol preč z cesty padajúceho sťažňa. Loď kolísala rozbúrená voda stále viac a viac. Podarilo sa mi spolu s Jack uvoľniť vreckovým nožíkom laná, ktoré držali záchranný čln. Vyzeral byť v poriadku a dosť pevný na to, aby nás odtiaľto dostal. Kapitán sa k nemu snažil silou-mocou pretlačiť pomedzi trosky, ale ja som doňho z celej sily koplá, hoci ma bolelo celé telo. Už nám nič nebránilo v úteku. Keď sme dostali čln na vodu, kapitán sa práve pozviechal opäť na nohy, ale bolo neskoro. Aj druhá polovica lode smerovala veľmi rýchlo ku dnu. U nikoho som nikdy nevidela toľko nenávisti v pohľade, koľko mal on práve teraz. Ja som sa iba uškrnula a z celých síl som zakričala: „Môj otec vždy hovorieval, že správny kapitán klesne ku dnu so svojou loďou!“ Zamávala som mu šatkou. On iba stál a nič nehovoril. Pozerali sme si navzájom do očí, kým jeho tvár nezmizla pod hladinou mora.

Mesiac sa odrážal od hladiny, keď sme dorazili na miesto. Vyzeralo to veľmi čarovne. Otcove básne neklamali. V mori bol naozaj zrkadlový obraz *súhvezdia Orion*. „Neváhajte! Spojte prstene!“ povzbudzovala nás Jack. Naklonili sme sa cez náš čln a spojili sme ruky presne na mieste hviezdy *Betelgeuse*. Stalo sa niečo neuveriteľné. Odraz hviezd vo vode začal žiariť, až kým sa všetky nespojili a nevytvorili jeden súvislý svetelný útvar. Pokojná hladina sa zrazu začala vlniť, bublať, tvorila sa pena... stále viac a viac. Až nakoniec z vody začali stúpať vrcholy hôr ostrova.

Všetci traja sme sa iba užasnuto prizerali tomu zázraku. Odrazu už náš čln nebol na vodnej hladine, ale vylihoval v prekvapivo suchom piesku. Mio vyšiel z člna a pomohol aj mne. V tej chvíli, ako sa moje nohy dotkli piesku, zjavila sa pred nami veľká drevená truhlica. Jack iba otvorila ústa. Bol na nej zámok, ktorý z nej spadol sám, keď sme sa ho dotkli. „Mali by sme ju otvoriť,“ prerušila som ticho. „Otvorte ju spolu na tri,“ povedala Jack a začala počítat' do troch. Na tri sme otvorili poklop truhlice. Ešte nikdy predtým som nevidela toľko zlata a drahokamov pokope.

Jack sa iba zasmiala. „No,“ otočila sa k nám, „čo keby sme sa konečne pobrali domov? Pirátov mám už po krk.“

Pousmiala som sa. Jack, ja aj Mio sme boli navonok takí istí ako predtým, len sme objavili okrem zlatej truhlice aj iný poklad, ktorý nás spojil.

Kompas v hlave

„Babi, a ty koľko máš rokov?“ opýtala sa Eliška zvedavo.

„Trináť,“ odpovedala stareckým hlasom babka.

„Aha...“ zamyslela sa malá, „a koľkokrát si bola v Afrike?“

„No toľkokrát, koľko mám rokov.“

„Čiže tiež trinásť?“ Eliška nemotorne zamávala neoperenými krídlami.

„Asi áno,“ prižmúrila lastovička unavené oči. Malá Eliška sa vyľahla len pred pár dňami. Všetky malé lastovičky poctivo trénovali lietanie a orientáciu. Iba Eliška mala stále plno otázok.

„A ako si vedela, kam máš letieť? Hovorili nám, že práve my budeme určovať trasu. Aj ty si letela prvá, keď si šla do Afriky po prvý raz?“

„Samozrejme,“ usmiala sa babka, „každý z nás raz letel vpredu.“

„A ako si vedela, kadiaľ máš ísť?“ nedala pokoj Eliška. Babka sa zamyslela. Sama si takúto otázku nikdy nepoložila. Po chvíli ticha odvetila:

„Vlastne ani neviem.“

„Ako je možné, že si nepamätá cestu?“ nechápala.

Ich dialóg prerušil prílet mamy. Doniesla zopár múch a po jednej ich Eliške vkladala do otvoreného zobáčika. Boli chutné, presne také, ako mala rada. Navyše boli čerstvé.

Po kŕmení sa mama pustila do rozhovoru so susedom. Babka si šla zdriemnuť. Navrhla to aj Eliške, ale tá nie a nie zaspať. Odletieť do Afriky mala už o pár týždňov, no stále mala kopu nevyjasnených otázok. Mnohým veciam nerozumela. Napriek všetkým obavám a strachom sa zároveň nesmierne tešila. Let do teplých krajín, o ktorých všetci nadšene švitorili, ju lákal. Predstavy o teplých krajinách ju nakoniec uspali.

Stromy začali svoju farbu meniť zo zelenej na červenú, na lúkach odkvitali kvety, zem bola pokrytá listami. Nastal očakávaný deň odletu. Všetky mladé lastovičky poletovali nad svojimi hniezdami, nevedeli sa dočkať. Rodičia ich napomínali, aby si šetrili sily. Staršie lastovičky pokojne sedeli na elektrickom vedení a s úsmevom pozorovali scenériu. Možno si predstavovali samé seba v ich veku.

„Je čas!“ vykričala jedna z lastovičiek. O chvíľu si všetci potichu šepkali: „Je čas...“ Slová sa niesli davom, dokonca aj najmladšie lastovičky prestali bezcieľne poletovať a začali dávať pozor.

„Ale aký čas?“ obrátila sa Eliška na svoju babku.

„Predsa čas odchodu!“

Eliška videla, že aj ona je nedočkavá. Let do Afriky bol udalosťou roka.

Zrazu sa dav opäť rozrušil. Babka sa pozrela na Elišku.

„Chod' dopredu k ostatným mladým.“

Malá lastovička sklonila hlavu a rozprestrela krídla. Mala obavy. Vtom si spomenula, koľkokrát si v hlave prehrala, ako bude pred všetkými hrdo stáť. Otriasla sa, zdvihla hlavu, odvážne vzlietla a usadila sa na prvej šnúre. Mala pocit, že na ňu smerujú všetky pohľady. Napriek tomu sa nechcela obzrieť dozadu.

Všetci jej rovesníci sa ustráchané pozerali jeden na druhého. Spoza ich chrbtov sa ozývalo nespokojné šomranie dospelých.

„Tak už leťme!“

Najväčší z generácie hrdo zamával krídlami a vzlietol. Eliška bola jednou z prvých, ktorí pridali. Bol to nový pocit - letieť organizovane. Jej obavy z cesty akoby ostali na elektrickom vedení. Jesenný

viator jej hladil pierka, pomáhal letieť rýchlejšie vpred. Za pravým krídlom zapadalo slnko a jeho žiara pomaly slabla. Na večernej oblohe sa objavili prvé hviezdy. Eliška privrela oči.

„Ktovie, či je ich viac ako lastovičiek. Na celom svete.“

Začala ich počítat': jedna, dve, tri... Zaspala.

Keď po čase otvorila oči, krajina pod ňou sa zmenila. Namiesto lúk, lesov a malých dediniek sa tu rozťahovalo obrovské mesto. Sivé strechy presklených mrakodrapov sa skoro dotýkali lastovičích krídel a celá skupina musela vyletieť o hodný kus vyššie, aby sa im vyhli.

„Ako dlho som spala?“ opýtala sa najbližšej lastovičky.

„Okolo dvoch dní?“ nebola si istá.

„Takže spať sa dá aj počas letu? Zaujímavé zistenie.“

„Babi? A ty koľko máš rokov?“

„Trináť,“ odvetila babka Eliška.

„A koľko krát si bola v Afrike?“ vyzvedala ďalej malá.

„Nuž, asi tiež trináť,“ pokrčila krídlami Eliška.

„A ako si tam šla prvýkrát? Keď si ešte nepoznala cestu?“ nechápala.

Babka sa usmiala: „Asi mi nebudeš veriť. Mala som kompas.“

„Kompas? Aký? Kde?“ lastovička od prekvapenia otvorila zobáčik.

Eliška sa usmiala, potom si pošukala koncom krídla na čelo: „Predsa tu, v hlave.“

Tajomstvo noci

Je jasná a chladná noc. Na tmavej oblohe blikajú malé žlté svetielka – hviezdy. Sú magické, ponášajú sa na vianočné svetielka, ktoré o pár týždňov pohltia ulice a domy. Cez sklo na okne preniká do izby jemný mesačný svit. Nezatiahla si žalúzie, rada sa pred spánkom pozerá na hviezdy. Je už však polnoc a ona ešte stále nie je unavená. Prehadzuje sa na posteli a oči tisne silno k sebe s presvedčením, že jej to pomôže zaspať. Takéto noci nezažíva často. Jedným mrknutím skontroluje, či je spln. Nie je. Na oblohe svieti iba prvá časť. Zaskočí ju to, nezvykne trpieť nespavosťou. Len dnes nech robí čokoľvek, jej telo sa odmieta uvoľniť a dovoliť jej nazrieť do riše snov.

Napokon sa s ťažkým výdychom posadí a rukou si prehrabne strapaté vlasy. Ťaživými krokmi podíde k oknu. Stisne kľučku a vpustí nával čerstvého nočného vzduchu do izby. Je to príjemné. Vonku panuje ticho - veľmi nezvyčajné ticho. Započúva sa do šumu rieky niekde v diaľke. Počuje dokonca suchotanie lístia a slabé húkanie sovy. Vôbec to neznie strašidelne, ako by sa mnohí domnievali. Vyhupne sa na bielu širokú parapetnú dosku, zvykne na nej niekedy sedávať. Zadíva sa niekam do diaľky a kolená si pritiahne k sebe. O chladnú stenu si oprie hlavu, sústreďí sa iba na svoj dych, aj viečka sa jej začnú mimovoľne privierať. Nevedomky sa usmeje.

„Hej!“ ozve sa šeptom odniekiaľ zdola. Takmer od vyľakania vypadne z okna. Prekvapene sa porozhliadne po okolí. „Tu som,“ zamáva na ňu tmavá osoba stojaca pod oknom. Prižmúri oči, aby lepšie videla na neznámu postavu. Tmavá silueta len stojí a čaká. „Kto si?“ odváži sa opýtať. „Pod dolu!“ neodpovie, len šepne malý rozkaz do tmavej noci. Nie. Rozhodne sa nechystá ísť práve teraz za neznámou osobou z noci. Nevie kto je, mohol by jej ublížiť, je to nebezpečné. A možno je iba príznak a ona blúzni. To má z toho, že nemôže spať. „No tak, neboj sa ma,“ v jeho hlase zaznie náznak prosby. Chvíľu sa mlčky na neho díva. Uvažuje, či má ísť za príznakom, alebo sa opäť zvaliť do posteľe a pokúšať sa zaspať. Cíti sa ako opantaná nejakým kúzlom, akoby nič z tohto nebolo skutočné. Neznámi drží hlavu zodvihnutú. Farba jeho očí sa nedá rozpoznať, možno pozorovať len dve malé iskierky hľadiace priame do jej tváre.

Napokon vyhrá veľká a neprestajná zvedavosť. Pomaly zoskočí z parapetnej dosky, okno zatvorí a oblečie si teplú huňatú mikinu, ktorá sídli prevesená cez stoličku. V dome je hrobové ticho, je ponorený do tmy. Všetci spia. Nepočuť ani len malé šušťanie. Tichými krokmi ako myška sa vytratí z domu na záhradu. Chlapec stojí na rovnakom mieste, ako ho videla z izby. Hlavu má stále zodvihnutú hore. Pozerá sa do jej okna, dúfa, že sa tam ukážem, ale on vie, že nie.

„Kto si?“ opýta sa ho, nečaká kým si ju všimne. Hlavu skloní k nej. Nevyľakala ho. Veľmi dobre vedel, že tam stojí, aj napriek tomu, že jej kroky boli takmer nečujné. Chcel ju len zmiašť, zahrať si s ňou hru. Podíde k nemu, aby mu videla lepšie do tváre. Má ju tmavú. Kapučňa zakrýva jej jas, len oči... len tie žiaria tak jasne. Ešte nikdy niečo také nevidela. Nikdy nevidela tak iskrivé oči, plné niečoho neznámeho, neprebádaného. Kapučňa si zloží dole a ešte prenikavejšie do nej zaborí svoj pohľad. Je tajomný, čarovný. Pohltil ju a prikoval na miesto. Nevie sa viac pohnúť, viac reagovať. Krása jeho pohľadu ju unáša. Nič iné teraz neexistuje iba táto chvíľa, ona, on a jeho oči. Aj okolo nich všetko na nepatrnú chvíľu stíchnu. Akoby sa zastavil čas. Nepočuť húkanie sovy, nikde nešuchne ani len lístok. Všade vládne nezvyčajné ticho. No práve oni dvaja to nevnímajú, nezáleží im na tom, ani keby mal prísť koniec sveta by to nezahliadli. Viete ako sa hovorí, pred búrkou býva ticho... teraz to však nie je podstatné. Teraz je len on a ona, ich dych, tlkot ich srdca a zvláštny pocit. Túži sa dotknúť jeho studeného líca – je presvedčená, že je studené. Chce mu ho pohladiť, bolo by to také prirodzené. Má pocit, akoby ho poznala už roky. Neodváži sa však.

Sánku má ostrú, pery dokonale plné, každé dievča mu ich závidí, obočie hrubé a mierne skrčené, no ani napriek tomu nevzbudzuje strach. Vlasy má strapaté, vietor sa pohral s ich pramienkami, poprehadzoval ich jeden cez druhý. Nedýcha nahlas, ani prudko, no aj napriek tomu počuje jeho dych, cíti ho na svojej pokožke.

„Ja viem, kto si ty.“ Hlas má pokojný a výraz stále rovnaký, len v očiach sa mu opäť zablysnú iskierky. Len pohľadom dievčiny, stojacej pred ním, prebehne zdesenie. „Ako to?“ hlas sa jej trochu zatrasie. „Bývam len o pár ulíc ďalej. Prednedávnom sme sa prist'ahovali,“ vysvetlí bez zaváhania. „Pravidelne som ťa pozoroval, keď si sedela presne na tom mieste, ako aj dnes. Zakaždým si sa dívala ďaleko pred seba.“ Hlas má pokojný a príliš príjemný. Nastupuje jej z neho husia koža. Cíti však niečo nezvyčajné. Vie, že ju nepozná presne pre toto. Je v tom niečo viac! Nedôveryhodne sa na neho pozrie. „Povedz, však nie je toto úplne pravda, ako si ma spoznal.“ Skonštatuje, neháda. Niekde hlboko v sebe cíti, že jeho pravda nie je skutočnou pravdou.

„Skutočne som ťa pozoroval, ale ešte predtým som ťa stretol v sne,“ posledné slová povie s takým odhodlaním, že ju to prekvapí. Zdesene sa na neho pozrie. To nie je možné! Toto nie je rozprávka, ani čarovný príbeh, predsa žijú v obyčajnom svete smrteľníkov. Žiaden Marvel, Twilight Sága, jednoducho iba obyčajný život. „To nie je možné.“ Vydýchne s náznakom zdesenia. „Zjavila si sa mi v sne. Bola si rovnako krásna.“ Znie to ako žart. To sa predsa nedeje. Toto je nemožné! „No tak, spomeň si,“ túži po tom, aby si spomenula, aby ho spoznala a aby sa na jej perách zjavil rovnako krásny a žiarivý úsmev ako v tú noc. Túži ju pobožkať a cítiť jej pery na svojich aj skutočne. „Boli sme spolu pri jazere, mala si na sebe biele letné šaty. Spoločne sme sa dívali na západ slnka.“

Odzrazu sa rozepamätá. Ten sen si veľmi dobre pamätá, ešte stále ho má ako živý pred sebou. Ráno potom cítila niečo neskutočné. Jej srdce bilo rýchlejšie a len ťažko sa z neho spamätávala, bolo to tak živé.

Všade naokolo panovala noc a jej vánok sa im obidvom obtieral o líca. Jemný vetrik im strapatil vlasy a večerný vzduch plný čerstvosti im udieral do nosa. Všade naokolo bol pokoj, nikde nebolo počuť ruch.

Zrak zodvihla k oblohe plnej hviezd. Bola tma, iba nočný mesiac osvetľoval celú zem. Odrážal sa od hladiny vody v jazere a vytváral zvláštnu atmosféru. „Hviezdy sú zaujímavé,“ chlapec sediaci vedľa nej rovnako zodvihol svoj pohľad k oblohe. Na malú chvíľu sa pozrela na jeho profil tváre, ale pohľad opäť vrátila k nebu. „Verila by si tomu, že niekto si naozaj myslí, že vyzerajú presne tak, ako ich kreslia deti? A predsa to sú v skutočnosti iba malé svietiace bodky, ktoré na oblohe nebudú navždy.“ Jeho hlas vytvára na jej tele zimomriavky. Prinúti ju zamyslieť sa, páčia sa jej jeho filozofické úvahy. „Nikdy som sa nad tým nezamýšľala. Komu vôbec napadlo kresliť hviezdy ako niečo s piatimi ostrými hranami? Predsa každý vie, že hviezdy tak nevyzerajú ani z blízka, no aj tak ich tak všetci kreslia.“ Nechápagúc hľadela na malé bodky na oblohe. Odrážali sa z nich malé lúče, ako lúče slnka, ale aj napriek tomu sa nepodobali na tie na papieri. „Veľa vecí na zemi si ľudia prispôbili, aby im to vyhovovalo. Ja by som to nazval našou ilúziou až fantáziou. Predstavujeme si niečo tak, ako to vôbec nevyzerá a to nie iba pri veciach, ale aj v rôznych situáciách. Zbytočne všetko zveličujeme alebo tomu nedávame veľkú váhu, aj keď by sme mali,“ pritiahne si ju bližšie do objatia. Ona sa oprie chrbtom o jeho hrud' a hlavou o jeho plece.

Viac nerozprávajú, iba dúfajú, že takto budú môcť ostať už navždy. Ak by mohla, viac by ho nepustila a ostala tu s ním, kým by to jedného z nich neomrzelo.

Jemne ju hladí po ruke. „Kiežby toto trvalo večne,“ šepne nežne do jej vlasov a ozdobí ich jedným malým a príjemným bozkom. Dievča sediace v jeho náruči vydýchne kyslík, no nič nepovie. Vedia, že to cítia rovnako. Sú presvedčení o tom, že ich duše sú stvorené pre seba.

„Pozri, vidíš tú hviezdu?“ ukáže na hviezdu, ktorá žiary najjasnejšie zo všetkých. „Áno, to bude Polárka,“ je takmer presvedčená svojou odpoveďou. „Nie,“ pokrúti hlavou. „Je to Sírirus. Polárka

nie je najjasnejšou hviezdou, je známa len svojou polohou. To Sírirus je najjasnejšia hviezda, ale ak by sme ju mali porovnať so Slnkom, je o štyri miliardy-krát menej jasná. Takže to nie je úplne tak. Ale keďže Slnko v noci nie je vidieť na oblohe, úlohu najžiarivejšej hviezdy preberá Sírirus. Verila by si tomu, že jej predná biela strana, ktorú vidíme, je o jedna celá sedem-krát väčšia ako Slnko, ale aj tak je menej jasná? Taktiež sa označuje ako dvojhviezda a je modrobiela.“ „Páni,“ prekvapene presunie pohľad z oblohy na neho. „Pozri, tam je súhvezdie Veľký pes, aj Sírirus tam patrí,“ opäť ukáže na oblohu. Nakoniec chytí jej prst do ruky a voľne obkreslí súhvezdie. „Odkiaľ toto všetko vieš?“ spýta sa ho udivene. „Hviezdy ma vždy fascinovali a dalo by sa povedať, že sú mi veľmi blízke. Vedia o mne takmer všetko a ja ich ešte len spoznávam,“ do vlasov jej vtisne jemný bozk.

Všetko to bol jeden veľký sen plný kúziel. Kiežby nikdy nemusel skončiť. Kiežby žili v inom svete. Obidvaja si to prajú, nemusia to hovoriť nahlas. Láska by nemala byť strachom pre ľudí. Mala by im otvárať srdcia a vnášať do sveta viac svetla, pretože ho čoraz viac ubúda. Nebol to pre nich iba obyčajný sen. Bol to sen, ktorý ich prinútil zamilovať sa do seba a potom krátky čas trpieť, pretože ich obidvoch sužoval nezvyčajný pocit, ktorý si ani jeden z nich nevedel vysvetliť. Zamilovali sa jeden do druhého v priebehu jedného krátkeho sna. Teraz majú pocit, akoby sa poznali večne, akoby ich srdcia boli prepojené od pradávna a boli pre seba skladačkou, ktorá zapadne dokonale do druhej časti. Ani jeden z nich však nevie, ako sa v tejto situácii zachovať.

„Je to príliš zvláštne,“ šepne dievča do ticha noci a pozrie sa niekam za neho. Nedokáže sa mu pozrieť do očí. Cíti sa akoby zrádzala seba, pretože je zaľúbená do neznámeho. Nikdy neverila na lásku na prvý pohľad, nie to na lásku zo sna. „Veľká záhada, ale tak to má asi byť. Mali sme sa spoznať práve takto, pretože len takto si budeme vážiť jeden druhého viac,“ jej studené dlane schová vo svojich mohutných.

Dievča sa zadíva na jeho tvár. Pozerá sa na ňu so širokým úsmevom a pokojne dýcha. Je tak dokonalý. Presne pre toto sa do neho zaľúbila. Vyžaruje z neho nezvyčajný pokoj, ktorý opantal jej myseľ a ona cíti to, čo ešte nikdy nie. Nemusí byť dokonalý pre každého, no pre ňu je. V tej chvíli cíti, že je to tak. Presne toto je láska, ktorú chce zažiť každý – láska zo sna.

Na svete sú záhady, ktoré si nevieme vysvetliť a nikdy nezistíme ich pôvod. A tak navždy budú čarovné.

Zuzana Martiniaková

Niekde vysoko

Táráríram tádadá.

Odpadok.

Táráríram tádadá.

Opalok.

Táráríram tádadá.

Starým kostiam či lenivosti sa nechce zohnúť ani po jedno.

Táráríram tádadá.

Upratovač nohou posunie odpadky pod starú skriňu stojacu na chodbe, z ktorej uniká odporný zápach ako z hnijúcej papule zdochynajúcej veľryby.

Plechovka sa skotúľa naspäť. Vypadne z nej mŕtva a zoschnutá včela. „Do rici tu aj...“

Táráríram tádadá. Posunúť plechovku späť pod veľrybiu papuľu sa mu aj chce. Nikto o tom nevie alebo nechce. Všetci to cítia, ale sa tvária, že nie.

Táráríram tá... „Do piči tu aj s totu robotu!“ zahrmoce rádikom. Došli baterky, s tým hrmotanie nepohne.

Upratovač odmieta tlačiť čistiaci kolos na horúcu paru bez Táráríram tádadá. Keď už musí pracovať, tak nech si pri tom aspoň môže počúvať hudbu, nie? Aspoň to jediné, keď už má túto na hovno prácu.

Nechá čistiaci kolos uprostred chodby; veď tade už nikto nepôjde. Nikto tade nepôjde. Je neskoro.

„Idzem pohľadac baterky!“ zakričí do tmy, akoby to niekoho zaujímalo, akoby tam niekto bol, akoby ho niekto počúval. On vie, že nie, teda snáď, ale on sa chce tváriť, že to nevie, že pravda je iná. Možno to komunikuje tej obryni, keď už s niekým tak dlho žijete a pracujete, predsa len vám prirastie ku chlopniam. Hoci nevidí, necíti, ale je tu. Nemusí cítiť, stačí, že je tu.

„Počul si to? Nazdávam sa, že po nás predsa len niekto prišiel,“ ožije Aliana.

Nepočul to. Prepočul to. Jemu je to vlastne jedno. Ale keď mu to Aliana povedala, uveril jej. Čo by ste robili vy, ak by vám niekto v psychickom marazme voči vlastnej schopnosti triezvo uvažovať niečo povedal, uverili by ste mu? Ale jeho nevýhodou a dobrým odôvodnením, prečo dôverovať aj klamárom, príživníkom, zúfalcom, vrahom je fakt, že je slepý, teda, aby to bolo politicky korektné, zrakovo znevýhodnený.

Je medzi nimi husté dusno, už celkom dlho, také dusno, ktoré preteká pomedzi ich otupené zmysly ako stekajúca krv zo zbitého nosa. Otupené zmysly zo strachu, čo bude, keď chlad sa im štvirá po chrbte a neistota doteraz istotných istôt úplne padá. Otupené preto, že ich vzájomná prítomnosť otupuje ich vzájomné zmysly.

Nerozumejú si.

On je slepý a chladný a ona až príliš citlivá a zainteresovaná.

Napriek tomu, že sú obaja sami v sebe.

„Keď sa ťa niekto spýta, či už vyšlo slnko, ako to vieš, lebo zrejme to nijako necítiš, či?“ Bola to irónia, žart alebo záujem? Ťažko sa to dá spoznať, všetky spolu súvisia, prekrývajú sa a zároveň vylučujú. Skúste ich oddeliť ako to kedysi zamýšľali výrobcovia toaliet – oddeliť čistú vodu od špinavej. Ale aký je výsledok? Napokon sa všetko zmieša. Takže jej záujem bol aj ironickou striekačkou.

„Neviem to tak ako ty, viem to, až keď mi to niekto povie alebo sa okolo mňa dejú veci, ktoré sa v noci nedejú.“

Zasmiala sa Aliana. „Ja nevidím rozdiel v tom, čo sa deje v noci a čo počas dňa. Oboje sa môže diať aj v jednom aj v druhom. Môže sa to diať v akomkoľvek rozporení a existovať to kedykoľvek.“

„Niečo mi hovorí, že nie. Ja som veľakrát svedkom čistej úprimnosti najmä v noci a počas dňa zas naopak, som svedkom čistého klamu.“

„Ako vieš či ide o pravdu alebo klam, keď si slepý? Prepáč, ale vo väčšine prípadov si to nemáš ako prakticky overiť – skrátka to nevidíš.“

„Zrakovo znevýhodnený, poprosím.“

Aliana otvorí ústa, ale zasekne sa. Radšej chvíľu pomlčí. Táto (ne)sloboda slova ju tak veľmi dusí, ešte viac ako momentálna situácia, keď je s ním zavretá v osamelej budove kdesi vysoko pod strechou.

„Ja to proste cítim, kdesi hlboko vnútri.“

Aliana sa znova zasmieje a zašomre si: „Je len to, čo je.“

„A nie je ti zima?“

„Ja si myslím, že dobre poznáš klamárov. Ja totiž viem, že ty ich cítiš na hony, priťahuješ ich.“ Aliane sa nepozdáva. Jemu je to jedno, on si proste je. Je tak, ako si je upratovačove Táraríram tádadá.

„Hoci to nerád priznávam, súhlasím, že som počas svojho života stretol veľa klamárov.“

„Ja to skúsím odomknúť,“ navrhne Aliana a vstane. Ťažkými krokmi, akoby vážila tristo kíľ a niesla na pleciach ťarchu celých dejín, sa sklóní nad zámok. Aliana je z tých tučnejších a nevádi jej to.

„Skúsím po ňom buchnúť.“ Buchne, ale nič sa neudeje.

Začuť silný úder, on sa otočí tým smerom. Nevie, čo sa deje. Môže to byť klam, ktorý počul, ale aj skutočnosť. „Tak ho skús pohladkať,“ zasmieje sa.

Aliana ho poslúchne, ale ani jemnosť ich odtiaľ nevyslobodí. Aliana sa chce odtiaľ veľmi silno dostať, pretože začína chápať, že v jednej malej miestnosti s ním dlho nevydrží. Nie, že by nebol dobrý spoločník, on je celkom neškodný, ťažko ho vyprovokujete a do bitky sa nikdy nepúšťa, ale býva zákerný a keďže priťahuje klamárov, sám rád klame. Ako teraz.

„Debil.“

„O nič väčší ako ten, ktorý búcha na zámok.“

„Vieš, kým si spal, skúsila som asi sedemdesiatšesť spôsobov, ako tento zámok rozbiť.“

„Uau a podarilo sa?“

„Čo myslíš? Keby hej, už tu s tebou nie som. No ale potom si sa zobudil.“

„Ty si ma predsa zobudila. Prechádzala si sa tu sem a tam. Si neprepočuteľná.“

Aliana privrie oči a zhlboka sa nadýchne. Ustato si sadne do kresla, ktoré pod jej váhou zakvíli.

Za dverami sa rozozvučí Táraríram tádadá. Takže sa našli.

Aliana vstane a začne dľaňou búchať na dvere a volať o pomoc.

Upratovačovi sa zdá, že nové baterky obmedzujú zvukové možnosti jeho rádika, tak otočí kolieskom zaneseným od *Kofily* a pridá na hlasitosti. Smeruje ku koncu dlhej chodby v objatí horúcej pary.

Aliana naštvane vydá mrzutý zvuk. Hodnú chvíľu je medzi nimi ticho, možno aj niekoľko desiatok minút, dokonca hodinu. Vedeli by ste pri niekom sedieť a byť ticho hodinu? Ani sa ho nespýtať, koľko je hodín? Aliana to nechce, chce odtiaľ čo najskôr vypadnúť a má na to astronomický zoznam dôvodov, pri ktorých sa javí ako človek s obsesívno-kompulzívnou poruchou. Nie, že by bol on pre ňu baktériou, od ktorej by sa nechcela nakaziť. Je pre ňu existenciou, pri ktorej nedokáže rásť. Cíti sa tam byť dusená a umierajúca zároveň, zatiaľ čo slepý si s tým žiadnu hlavu nerobí.

Aha, veď vôbec sa nesnaží odomknúť ten debilný zámok!

„Počujem kroky,“ ožije Aliana. Opäť začne búchať dlaňou do dverí.

„Co tu dakto je?“ podíde k dverám upratovač.

„Áno, sme tu uväznení, pomôžte nám,“ ozve sa Aliana a ústami sa dotýka hnedastého dreva.

„Jaaaj, zaš jakaški debilove še tu rozkocili...“ ohliadne sa okolo seba. „Už-už, hľadám daco.“ Pozerá okolo seba – len smradľavá skriňa/útočisko jeho lenivosti, ale zo dva-tri metre od neho vidí lavicu a na nej akési knihy. Vezme ich a začne ich hádzať do dverí.

„Čo robíte?“ opýta sa Aliana. Slepý sedí v kresle a len počúva.

„Rucam knihy, ne? Šak ši povedzela, že mam daco robic, ta som vzal daco, že *Toto neni fajka* a skušam.“

„Ach, nie, vráťte to naspäť,“ Aliana ústami ochutná dvere, „chudák Foucalt.“

„Vidzim na koncu chodby šumne nohy, pevný zadok a dluhe vlasy. Možno nam pomože.“ Upratovačov hlas utíchne a podvoľuje sa vlastnej predstavivosti, ktorá mu uviazla v hrdle alebo na pol ceste v myšlienkach.

„Áno, ona nám určite pomôže!“ skričí Aliana.

„Ona nám určite nepomôže.“

„Mne určite pomože s totymi šumnymi...“, upratovačov hlas sa stráca; mieri ku neznámej.

„Idem k oknu, skúsim mávať a kričať, určite nás niekto bude počuť.“ Aliana sa rýchlym krokom vyberie k oknu, najprv ho chce otvoriť jemne, nejde to. Vyskúša trhnúť vetračkou, nejde to. Napokon sa jej okno podarí násilne otvoriť dokorán a obzrie sa po okolí. Nezdá sa, ale má silu.

„Je to vysoko,“ povie si sama pre seba, ale vzápätí na to sa otočí. „Čo robíš?“

„Páči sa ti to?“

Jeho dotyk zintenzívnie, je silnejší a cieľavedomý, akoby sa jej chcel zahrabať pod kožu ako ihla pod triesku v palci.

„Áno, je to príjemné.“

Aliana nerozumie jeho zmene správania z pasívneho na aktívny, ale príjemný dotyk nepocítila už dlho a tak neprotestuje. Poddá sa tomu ako včely vetru a zabudne, prečo sa to ťažké okno tak rýchlo pokúšala otvoriť.

Zafúka jemný vietor, ktorý unesie zopár včiel.

Slepý tam ostane sám. Počuje len včelu, ktorá okolo neho brní.

Po hodine a štrnástich minútach zavrie okno, lebo je mu chladno.

Údolie hviezd

Keď som mala asi štyri roky, začala som premýšľať nad tým, čo sú to hviezdy. Myslela som si, že sú to malinké zlaté hranaté tvary, ktoré nehybne ležia na oblohe, tak ako to bolo v rozprávkach. Neskôr, keď som mala asi sedem rokov, zistila som, že hviezdy sú obrovské guľovité telesá, ktoré na oblohe neležia, ale sa po nej pohybujú.

Prednedávnom sa mi sníval sen o „údolí hviezd“. Vošla som do „hviezdnej brány“, kde bolo napísané: „Údolie hviezd“. Pripadala som si tam oproti tomu všetkému ako malinký mravček. Boli tam obrovské palmy, pod ktorými hviezdy spávali. Palmy sa podobali na zelené meteority. Keď som prechádzala po cestičke, ktorá mi pripomínala Mliečnu cestu, všimla som si obrovský vodopád pripomínajúci letiacu kométu. Všetko to bolo fascinujúce. Všade boli roztrúsené nádherné kvety, ktoré sa trblietali vo vetre ako hviezdny prach. Na oblohe bola nádherná polárna žiara, ktorá menila farby. Jednoducho, tomu sa hovorí krása! Ako som kráčala ďalej, vpravo som uvidela veľkého psa Síriusa, vľavo malého psa. Pribehli ku mne a začali ma olizovať. Boli veľmi prítulní a priateľskí. Odprevadili ma kúsok cesty a vrátili sa. Po niekoľkých krokoch som vľavo uvidela vysokú žirafu, za ňou veľkú medvedicu Kallistó a malého medveďa Arkasa. Všimla som si, že zvieratá boli pospájané z obrovských žiariacich guľí, a napadlo mi, že to budú asi hviezdy. Mala som pravdu. Podišla som bližšie a začula som hlasy. Ocitla som sa pred najjasnejšou hviezdou severného pólu, Polárkou. Usmiala sa na mňa a privítala ma.

„Ahoj! Vitaj u nás. Ja som Polárka. Ako sa voláš ty?“

„Ja som Emily. Ďakujem za privítanie,“ odpovedala som.

Priateľsky sa ma opýtala, či sa chcem ešte s ňou poprechádzať a spoznať jej priateľov. Pomaly a neisto som prikývla. Ako sme tak kráčali, po ceste prechádzala jašterica. Polárka mi prezradila, že jej meno je Stellio. Pri neďalekom jazere z kométy plávala labuť Kyknos. Neskôr sa pri nás zjavila líška Vulpecula a kobyľka Hippe. V neďalekom kométovom mori plával delfín Beta. Nad nami lietal orol Altair. Všetci Polárkiny priatelia boli milí. Veľmi som túžila spoznať aj Venušu nazývanú aj Večernica alebo Zornička. Keď som ráno skoro vstávala a večer išla spať vždy som ju pozdravila a zakývala jej. Moja túžba prekonala môj strach a tak som sa Polárky nesmelo opýtala:

„Polárka... môžem Ťa o niečo poprosiť?“

„Áno, iste,“ odpovedala Polárka.

„Mohla by si mi predstaviť aj planétu Venušu?“ spýtala som sa.

„No, je to ešte ďaleko a je tam dosť teplo, lebo Venuša je neďaleko slnka. Ale ak sa nebojíš, tak môžeme tam ísť,“ povedala Polárka.

Trochu som zaváhala, ale zvedavosť bola väčšia ako obavy. Počas našej cesty som si všimla obrovskú hojdačku. Bol to polovičný mesiac, na ktorom sa z času na čas hojdali kráľovná Kasiopeja a jej dcéra princezná Andromeda. Ohromená vesmírnou krásou som si ani neuvedomila, že sme už blízko Venuše.

„Vidíš tú guľu v diaľke?“ spýtala sa ma Polárka. „To je Venuša.“

„Áno, vidím,“ odpovedala som. Až teraz som sa spamätala, že sme už skoro tam.

„Vieš po kom má Venuša meno?“ opýtala sa Polárka.

„Nie, neviem. To sme sa neučili. Prezradíš mi to?“ spýtala som sa zvedavo.

„Venuša bola bohyňa lásky a keďže naša planéta Venuša je sfarbená do červena ako farba lásky, dostala meno po nej,“ odpovedala Polárka.

„Ahoj Polárka, koho to tu vedieš?“ prerušila nás zrazu Venuša.

„Ahoj Venuša,“ pozdravila Polárka Venušu. „Toto je moja kamarátka Emily.“

Venuša chvíľu nereagovala a keď sa potom na mňa bližšie pozrela, jej výraz tváre prezradil, akoby ma spoznala.

„Áno!“ vykrikla nadšene. „Ty si to dievčatko, ktoré ma skoro každé ráno a večer zdraví a zakýva mi! Neuveriteľné! Ako si sa sem dostala?“ spýtala sa zvedavo Venuša.

„Ja neviem, dnes sme sa v škole učili o vesmíre. Keď som išla spať, rozmýšľala som o tom, čo sme sa naučili a ako to vo vesmíre asi vyzerá, a zrazu som sa tu dostala.“ povedala som. „Je pre mňa naozaj úžasné byť vo vesmíre, stretnúť sa s vami a spoznať vás.“ usmiala som sa.

Potom ma Polárka odprevadila dlhou cestou k hviezdnej bráne, pretože už bol čas odísť. Rozlúčili sme sa a ja som jej sľúbila, že sa ešte niekedy vrátim.

Keď som sa ráno zobudila, rozmýšľala som, či to bolo naozaj alebo nie. Zrazu mi niečo zašušťalo pri uchu. Pod vankúšom som si našla malý papierik. Zvedavo som ho otvorila. Keď som ho čítala, to, čo tam bolo napísané, ma veľmi prekvapilo:

„Príď ešte niekedy, s pozdravom...“ boli tam podpisy úplne všetkých hviezd z údolia. Na konci bola pečiatka hviezd, pri nej bola malá zlatá hviezdička a... Pozdrav od samotnej Venuše! Po prečítaní som papierik opatrne zložila a dobre skryla...

Denník

Nedriem, Milan!“ Výkrik a potom zatrasenie. „Nemci idú, vstávaj a ber sestru!“ Preľakol ma matkin hlas a takmer som spadol z postele. Boli sme židovská rodina a tatko od začiatku vojny počítali dni kedy si po nás prídu. A teraz mal byť ten deň. Deň kedy som stratil všetko. Rýchlo som rozostril oči a vybehol z postele. Schmatol som už pripravenú malú tašku s najpotrebnejšími vecami, oblečený len v pyžame a tenkom kabáte som hľadal sestru. Päťročná Evka sa hrala na priedomí s dreveným koníkom, ktorého som jej na jar vyrezal. Pribehol som k nej a zobral ju za ruku. Pozrela sa na mňa a dúfala, že sa k jej hre pripojím no ja som ju len mlčky obliekol do kamizolu a zobral na ruky. Vtom som v dome počul nejaký rachot, a keď som vošiel dnu uvidel som ich. Stáli tam štyria v uniformách sťa najtemnejšia noc a v nemčine kričali na tatka. Jeden z nich ho popohnal z domu k zadnému vchodu, pritlačil ho k stene a viac som už nevidel. Len počul. Výstrel tak silný, že vždy, keď na to myslím cukne ma. Evka si síce nevedomovala čo sa deje, ale vedela, že tí páni sú zlí a rozplakala sa. Upútala tým pozornosť jedného z nich na čo aj napriek tomu, že som bol ešte otrasený, som reagoval vybehnutím z domu so sestrou na rukách. Mamka vybehli za nami a ešte mi ukazovali nech pridám, keď sa to stalo. Na jej čele som videl červený fľak a ona padli na kolená. Mali tak prázdne oči a v jej tvári už nebol žiadny výraz. Jeden z tých bastardov za ňou stál s natiahnutou pažou a ja som sa tak strašne chcel zobudiť z tejto nočnej mory, chcel som zabudnúť, že je to pravda. Jediné čo som však stihol urobiť bolo zakryť sestre oči, aby to v mysli nemala vyryté tak ako ja doteraz. Zvykol som rozmýšľať či to mamka urobili naschvál, aby nám dali možnosť utiecť, pretože nás milovali viac než čokoľvek iné, ale to sa už nikdy nedozviem.

Vybehol som z dediny do blízkeho lesa no sneh pod mojimi nohami ma spomaľoval a ja som v nich už nemal žiadny cit. Evka bol vystrašená a snažila sa mi vytrhnúť z rúk aby mohla ísť za mamkou. Položil som ju na zem držiac za jemnú rúčku, keď sme kráčali cez chrumkajúcu bielotu. Po hodine som bol neuveriteľne vyčerpaný a aj Evka na tom bola rovnako „Mimi plosím zastavme omlzaju mi nozicky,“ povedala a zmračila sa na mňa. Báľ som sa, pretože sme sa určite nedostali ďaleko, ale súhlasil som. Chvilka je predsa v poriadku a nikomu neublíži. Podložil som pod seba ihličie, aby ma sneh toľko neomrzal napriek tomu, že ono samotné bolo pokryté bielou vrstvou a posadil Evku do lona, aby jej nebola zima. Po krátkej chvíli sa mi začali od únavy zatvárať oči no vedel som, že nesmiem zaspať. Mamka hovorievali, že v snehu zaspím len raz a ja som sa toho vždy báľ. No zatvoriť oči a na chvíľku zabudnúť na všetko bolo lákavejšie ako čokoľvek iné a ja som tomu podľahol. Nevie, ako dlho som nevnímali a ani či sa ma Evka snažila zobudiť, ale to čo ma vytrhlo zo snov bol jej tlmený plač v diaľke a nemčina. Nie, nie, nie! Snažil som sa dostať zo snehu, no moje nohy boli omrznuté a necítil som svoje končatiny. Netušil som, ako bolo možné, že našli len ju, ale možno sa Evka rozbehla do lesa v snahe prísť domov a nevedela nájsť cestu späť. Cestu ku mne kde by bola aspoň na chvíľu v bezpečí a ja som ju sklamal. Nedokázal som ustrážiť ani ju. Snažiac sa vyboriť zo snehu na moje zdesenie počujem, ako sa hlasy aj plač vzdáľujú až úplne prestanú. Zobrali mi moju malú Evku, zobrali mi všetko. Prečo som len nemohol na ňu dávať väčší pozor? Ako ju vôbec našli? Otázky mám no odpovedí sa už nikdy nedočkám...

„Nedriem, Milan!“ Výkrik a potom zatrasenie. „Nemci idú, vstávaj a ber pušku!“ hromovým hlasom sa ozýval Paľo zobudzajúc Milana ležiaceho v neveľkej zemiľanke. „Počúvaj to je naozaj pravda čo si tam popísal?“ pokračoval Paľo a zobudzajúcemu hodil denník k nohám. „Prečo si to doparoma čítal?! To je moja vec či je to pravda alebo nie!“ zobieral sa Milan a vyšiel zo zemiľanky, aby spolu so svojím kamarátom a ostatnými partizánmi ukázali Nemcom kam patria. „Vedel som, že

tá to prebudí. Chalani vpredu hovorili, že Nemci sú v doline a pomaly postupujú naším smerom. Prekvapíme ich tu, potkanov,“ pousmial sa Paľo a druhý vojak ho nasledoval smerom k chlapcom vpredu.

„Toľko utrpenia, čo spôsobili a myslia si, že sa nebudeme brániť? Ha, to nepoznajú Slovákov. My sme národ tých, ktorí boli počas histórie utláčaní a vždy sme povstali a postavili sa na odpor! Dokážeme to aj dnes pretože to máme v krvi!“ víťazne povzbudzoval Paľo a ostatní partizáni ho podporovali. Keď došlo k priamemu stretu partizánov a Nemcov, slovenskí chlapci neváhali a utláčateľom nič nedarovali. Milan ešte stále nebol tak veľmi zhovorčivý ako ostatní no bojovať ho rodina, ktorá našla zmrznutého chlapca v lese naučila dobre. Rozhodol sa pridať na stranu odporu a ukázať všetkým, že nie je z tých čo sa ľahko vzdávajú. Pre Slovákov. Pre malú Evku. Hovoril si potichu a postupoval vpred zdolávajúc nepriateľa. Paľo stál vedľa neho a snažili sa nájsť čo najlepšiu pozíciu pri obrane proti výstrelom. Partizáni sa najskôr výkrikmi povzbudzovali navzájom, no keď sa počet Nemcov neznižoval a ich kamarátov pripravovali o život v čoraz väčších počtoch vedeli, že toto budú ich posledné chvíle. Aj Milan to vedel, a tak sa skryl za strom vidiac, ako pred ním vybuchujú granáty a slovenskí chlapci padajú na kolená. Vtom cítil, ako sa k nemu niekto blíži a keď ho uvidel takmer uveril, že sníva. Bol to ten odporný Nemec, ktorý pred rokmi pripravil jeho rodinu o život. Ten Nemec, ktorý ho pripravil o všetko. A teraz sa znova stretávajú tvárou v tvár no Milan sa už nebojí, už nie je tým chlapcom, ale odhodlaným mužom. Tak sa Milan rýchlo otočí a zamieri na Nemca. Gulka preletí jeho srdcom a Milanov nepriateľ padá na zem s bezduchou tvárou. „Toto je pre teba Evka,“ zašepká Milan a zrazu aj on spadne do mäkkého snehu, pretože nebol jediným, ktorý v tú chvíľu mieril presne. Denník mu vypadne z vrecka a strany sa pri páde na mokrú zem rozpíjú vo vode. Slová sa stratia z papiera a Milanov príbeh ostane zabudnutý. Rovnako ako príbehy všetkých, ktorí zahynuli v boji za svoju vlasť a už nemali možnosť ich vyrozprávať. Čo však nikdy neostane zabudnuté je hrdinstvo všetkých chlapcov a mužov, ktorí našli odvahu postaviť sa utláčateľovi so zbraňou v ruke. Nikdy neostane zabudnuté ich hrdinstvo v boji za vlastný národ.

Eudmila Magdolenová

Investícia

Pán Y vojde do budovy.

„Dobrý!“

„Príjemný dobrý deň. Vitajte v našej správcovskej spoločnosti. Miesto, kde je váš poklad v bezpečí. Ako vám môžem pomôcť?“

„Hľadám pani M.“

„Pani M? Momentík. Pani M z privátneho?“

„Áno.“

„Ľutujem, pani M už u nás nepracuje. Čo potrebujete?“

„Nepracuje? Naposledy som sa s ňou stretol pred mesiacom a nič nespomínala.“

„Udialo sa to náhle. Boli ste jej klient?“

„Áno.“

„V tom prípade poprosím občiansky preukaz. Postupne rozdeľujeme jej klientov medzi našich ostatných zamestnancov... Pán Y. Váš nový správca je pán Korsós. Môžete byť veľmi spokojný. Mladý, ale skutočne snaživý. Myslím, že minulý rok bol dokonca nominovaný na zamestnanca roka. Určite bol v prvej desiatke. V systéme vidím, že už má vaše podklady. Ak chvíľočku počkáte, zavolám mu, že ste tu.“

„Ďakujem.“

„Dobre. Môžete ísť. Nech sa páči, pätnáste poschodie, chodba vpravo, Oddelenie privátnych správcov.“

*

„Dobrý deň.“

„Dobrý deň, Korsós.“

„Y.“

„Vitajte, pán Y. Sme veľmi radi, že ste dnes ku nám prišli. Môžem poprosiť váš občiansky preukaz? Ďakujem. Chvíľočku prosím, vytiahnem vašu zložku... Tu to máme... Pán Y. Klient pani M.“

„Nejako náhle odišla.“

„Áno. Máte pravdu. Tak, poďme sa na to pozrieť. Ako poslednú poznámku tu mám, že ste sa zasnúbili?“

„Mhm. Minulý mesiac.“

„Srdečne gratulujem. Máte veľké šťastie.“

„Ďakujem. Áno, to mám. Najväčšie.“

„Iste. Vidieť to na vás. Takže predpokladám že máte záujem o manželský –“

„Manželský balíček. Áno.“

„Dobre. Len si tu v rýchllosti prebehnem váš spis.“

„Popravde, neviem, čo si mám o tom myslieť. Pani M bola oboznámená s mojou zložkou kým vy –“

„Máte pravdu pán Y. Ospravedlňujem sa. Viete, toto nie je štandardná situácia. Odchod pani M nebol štandardný odchod. Iste viete, že bounce rate je u nás veľmi nízky. Vidím, že ste u nás evidovaný už desať rokov, pani M bola celý čas vaša správkyňa. Pôvodne ste si sem prišli vypracovať osobnostný profil, vidím že neskôr aj osobnostný profil partnerky... Pred štyrmi rokmi opäť profil partnerky... Ahá... A s touto partnerkou ste podstúpili aj testovanie vzájomnej kompatibility... Potom je tu zaznačených niekoľko stretnutí s pani M –“

„Áno, viem. Nemusíte mi čítať moju zložku.“

„Prepáčte. Len som sa chcel narýchlo oboznámiť s vašim prípadom. Do ďalšieho stretnutia si ho samozrejme naštudujem podrobne. Myslel som si však, že keď ste už dnes tu, môžeme sa minimálne zoznámiť, prípadne vám môžem poskytnúť potrebné informácie. Predpokladám, že poznáte manželské produkty, ktoré ponúkame?“

„Niektoré.“

„Môžem vám ich predstaviť všetky?“

„Skúste.“

„Dobre. Tak sa na to pozrime. Naše produkty sú rozdelené do niekoľkých kategórii podľa dĺžky trvania manželstva na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé. Takisto sa líši aj opcia – tak voláme automatic renewal manželstva. Máme balíčky s dvoj-, päť- a sedemročnou opciou, rozumiete, však? Poviem príklad. Ak si vyberiete náš základný model *Desaťročné manželstvo s dvojročnou opciou*, váš zväzok bude trvať desať rokov a potom sa bude automaticky obnovovať vždy na dva roky. To znamená, že bez storno poplatku môžete manželstvo ukončiť po desiatich rokoch a potom vždy po uplynutí dvoch rokov, na konci dvanásteho, štrnásteho roku a tak ďalej. Potom tu máme produkt pre budúce rodiny s deťmi. Klientom, ktorí plánujú deti, ponúkame jedine model *Kým deti nedospejú* alebo vyššie. Okrem zvyčajných testov títo podstupujú dodatočné testovanie schopností vychovávať deti. Poplatok za predčasné odstúpenie od zmluvy vo vzťahu s deťmi je obzvlášť vysoký. A to ani nehovorím o prípade dokázaného domáceho násillia. Manželstvo je okamžite anulované a finančno-právne dôsledky pre stranu agresora absolútne likvidačné. Ďalší obľúbený model je *Dvadsaťročné manželstvo s päťročnou opciou*. Tento model je oproti desaťročnému už o niečo drahší –“

„Drahší?“

„Iste. Spravovať váš zväzok dvojnásobne dlhší čas je pre nás samozrejme nákladnejšie. Vezmite do úvahy náklady na všetkých pracovníkov, ktorých služby môžete počas trvania manželstva využívať – psychosociálny pracovník, psychológ, sexuológ, partnerský terapeut, holistický lekár, masér, finančný poradca, mentálny kouč a tak ďalej a tak ďalej. Ja, ako váš osobný správca. Rodinný terapeut. Partnerský masér – to som už spomínal. Osobný tréner. Správca majetku. A tak ďalej.“

„Aha, tak.“

„Dobre. Samozrejme časy trvania a opcie sa ešte dajú rôznym spôsobom kombinovať, toto je taký základ. Tak teda, máte už nejakú predstavu, o ktorý produkt by ste potenciálne mali záujem? Hovorili ste už, predpokladám, o tom aj so svojou snúbenicou.“

„Áno. Jediné, s čím súhlasí, je váš produkt *Na celý život*.“

„Mhm. Otázka náboženstva?“

„Nie. Nie, o to tu nejde. Jednoducho si nevie predstaviť, že naše manželstvo jedného dňa skončí.“

„Veď aj skončí. Všetky manželstvá predsa končia. A ako! Smrť, rozvod, rozchod, alebo jednoducho zhnije zvnútra. Poznáte to veľmi dobre – ľudia sú naďalej pod jednou strechou, ale viac sa nevidia, necítia. Môžete si byť istý, že jedno z toho skôr či neskôr nastane.“

„Ja viem. Moji rodičia... A, nechajme to.“

„Prived'te nabudúce aj svoju snúbenicu. Je už v našej databáze? Bola už u nás sama?“

„Pochybujem. U vás testujete len plnoleté osoby, však?“

„Samozrejme. Nie je snáď ešte plnoletá?“

„Ale je. Samozrejme že je. Pomerne čerstvo plnoletá.“

„Ach tak. No, musím vás upozorniť, že väčší vekový rozdiel môže mať vplyv na vašu partnerskú bonitu. Nemusí to byť však negatívny vplyv. Každý pár je, samozrejme iný. Každopádne, prived'te nabudúce aj svoju snúbenicu, pohovárime sa s ňou. Navyše, aj tak potrebuje podstúpiť testy osobnosti.“

„Viete, to ona ale nechce.“

„Akože nechce?“

„Nemyslí si, že je to potrebné.“

„Naopak, je to viac ako potrebné. Bez vašich profilov a testu vzájomnej kompatibility nie je u nás možné uzavrieť Zmluvu o správe manželstva. Výsledky testovania takisto determinujú rozsah produktov, ktoré vám vieme ponúknuť a samozrejme, aj ich cenu.“

„Pani M mi už dala nejaký váš cenník.“

„Asi ste si ho nepreštudovali pozorne. Ceny uvedené v cenníku sú kalkulované pre priemernú dvojicu. Ak má však jeden z partnerov rizikové charakterové vlastnosti – napríklad sa odhalí sklon k chorobnej žiarlivosti, závislostiam, agresivite alebo napríklad zistíme záznam v registri trestov – toto sú rizikové faktory, ktoré samozrejme musíme zohľadniť vo výslednej cene produktu. Ale veď vy ste sa už u nás dávali testovať, individuálne aj párovo.“

„Hej. Toto s pohyblivou cenou mi nejako uniklo.“

„Áno. Ako som už spomínal, všetky naše produkty nad dvadsaťpäť rokov sú určené len pre bonitných klientov. A tým nemám na mysli vašu solventnosť, o tej, samozrejme, nepochybujem. Myslí sa tým vaša osobnostná bonita. Keď sa pozerám na vaše výsledky z posledného testovania – vidím tu zvýšenú tvrdohlavosť, výbušnosť. Mierny sklon k agresivite. Dokonca pani M tu podčiarkla citovú nestálosť... A vidím tu aj rukou dopísané sexuálne narážky? Nechcem samozrejme predbiehať, ale obávam sa, že je možné, že váš zväzok bude vyhodnotený ako vysokoriziková investícia.“

„Ale no tak! Toto testovanie som absolvoval naposledy pred štyrmi rokmi. Bol som vtedy vo vzťahu s inou osobou. Veľa sa toho odvtedy zmenilo. Všetko, vlastne.“

„Iste. V tom prípade by som vám odporúčal absolvovať testovanie a dať si vypracovať osobnostný profil nanovo. Máte inak šťastie, že sú to už štyri roky. Tieto osobnostné testy totiž umožňujeme opakovať len s niekoľkoročným odstupom.“

„Viem.“

„Dobre. Tak v tom prípade, ak máte záujem o termín na individuálne testovanie, môžem vám rovno v databáze zarezervovať termín... Budúcu stredu o piatej?“

„V stredu o piatej? Môže byť.“

„Dobre. Máte to tam, poslal som vám aj potvrdenie a pozvánku. Ako to spravíme s vašou snúbenicou? Termín na testovanie si samozrejme musí prísť dohodnúť sama – nie, to nie je byrokracia, to je snaha o transparentnosť. Musíme sa uistiť, že dotyčná osoba je samostatne motivovaná a testovanie podstupuje dobrovoľne a bez nátlaku.“

„To bude trochu problematické. Ako som už spomínal, moja snúbenica nepovažuje testovanie za potrebné.“

„Ľutujem, také sú pravidlá. Skúste si to najprv medzi sebou vyjasniť – možno nepozná ešte dobre naše fungovanie – viete koľko mladých ešte stále vyrastá v tom prehistorickom modeli manželstva?“

„Aj ona. Jej rodičia sa zobrali po starom.“

„Áno. Na celý život. Na celý život. Zlatý grál manželstva.“

***

„Pán Y, prejdem rovno k veci. Mám výsledky testovania vašej snúbenice. Jej individuálny profil má veľmi dobrú bonitu.

Čo sa týka výsledkov vášho párového testovania... Viete, pozreli sme sa na to s vedúcim nášho oddelenia... Aj keď vám tu musím dať za pravdu – vašim vzájomným spojením sa vaša osobná bonita naozaj zvýši – po zohľadnení všetkých dostupných informácií vám momentálne neviem ponúknuť žiaden z našich manželských produktov.“

„Ako to, že neviete?“

„Je mi to ľúto pán Y.“

„Ako to, že neviete?“

„Upokojte sa pán Y. Je pravda, že vaše výsledky sú oproti minulosti oveľa lepšie.

Sám však viete, že na základe mnohých skutočností vám prvýkrát manželstvo nebolo odporúčané, druhýkrát bola vaša žiadosť takisto zamietnutá... Zvyčajne toto nehovorím našim klientom – prečo jednoducho neuzavriete historické manželstvo?“

„Ale choďte do riti so starým manželstvom! Ja chcem mať svoj život na poriadku, majetok, vzťahy, sex. Vy nám to ustrážite. Ja nemám záujem o žiadnu zasranú drámu!“

„Iste tomu rozumiem. Pozrite, ja nehovorím, že to je definitívne, momentálne vám stále môžem ponúknuť množstvo našich ostatných produktov, kvalitných, ktoré vám pomôžu vypracovať sa spôsobom –“

„Nechcem počúvať tieto sračky!“

„O tom presne hovorím. Ponúkame vám toľko možností. Začnete kurzom anger managementu –“

„Začnem tým, že ti vymaľujem ten tvoj úradnícky ksicht!“

„Sadnite si pán Y, o tomto presne hovorím, sadnite si... SBS!“

*

„To už je lepšie. Ako vidím, ste veľmi odhodlaný toto manželstvo u nás uzavrieť za každú cenu.“

„Vy mi asi nerozumiete – toto je úplne niečo iné ako predtým. Pre túto ženu urobím všetko.“

„V tom prípade je tu ešte náš menej známy, pomerne nový program *Made for you*. Budem k vám však úprimný. Po prvé, ide o invazívnu metódu. Po druhé, funguje na rovnakom princípe ako laserová operácia očí – zrkovú vadu vám odstráni, no nezaručí, že sa v budúcnosti zase váš zrak nezmení – možno budete opäť potrebovať okuliare – nakoniec, zrak sa vekom zvykne zhoršovať – viete kam tým mierim?“

„Upravíte mi zrak?“

„Len obrazne povedané. Upravujeme všetko potrebné. A ten kurz anger managementu, budete samozrejme, musieť absolvovať tiež.“

„Ach, aby vás jeblo! Tak dobre.“

„V prípade, že by všetko vyšlo, vedeli by sme vám však stále ponúknuť... Maximálne dvadsaťročné krytie.“

„Nie *Na celý život*?“

„V žiadnom prípade. S vašou históriou? Tá záležitosť s pani M. Myslíte, že k vedeniu neprenikol charakter vašich stretnutí?“

„Špehujete svojich klientov, alebo zamestnancov?“

„Ále. To nie. Len dávame pozor na všetko podstatné. Úspešné manželstvo sa od neúspešného líši častokrát len v detailoch. A potom – čo sa týka toho trvania – viete, my stále hovoríme, že ide o kvalitu, nie kvantitu – teda úspech sa nemeria časom. Desaťročné kvalitné manželstvo ma pre nás rovnakú hodnotu ako dvadsaťročné.“

„Ešte raz a pomaly: moja-snúbenica-chce-dlhé-manželstvo-a-ja-pre-túto-ženu-urobím-všetko. Koľkokrát to mám opakovať?! Robte tu teda so mnou, čo chcete.“

***

„Manželská správcovská spoločnosť, oddelenie súkromných správcov, pri telefóne Korsós... Prijemný dobrý deň pán Y, som rád, že voláte! Zmenili ste číslo? Iste, rozumiem... Máte sa? Ak by si našli chvíľku poslať mi späť vyplnený ten dotazníček z posledného *Couplebuildingu*... Čo prosím? Skrátiť na desať rokov? Ale samozrejme... Dalo by sa... Za určitých podmienok. Hneď si to tu... Tak sa na to pozrime... Nechcete prísť radšej osobne? Áno, je toho viac... Storno poplatok za predčasné odstúpenie

od zmluvy, servisný poplatok, úrok z predčasných splátok, paušálny jednorazový poplatok, poplatok za vyhotovenie nových posudkov a uzatvorenie novej zmluvy...

Pán Y, ja tu ale vidím, že vy ste s manželkou ešte neabsolvovali náš program Oheň! To sa potom nečudujem, že uvažujete takýmto spôsobom... Iste... Iste, oheň, áno, viete čo, hneď si vás tu píšem na štvrtok o 17, dobre? Posielam vám potvrdenie. Nemajte obavy pán Y, uvidíte, váš vzťah dostane takú iskru! Viete predsa, že s nami je váš poklad v tých najlepších rukách. Mimochodom, momentálne ponúkame aj výhodné pripoistenie...“

Ilustračná a grafická tvorba Tibora Paštrnáka

Pri pamätnej tabuli Rudolfa Jašíka

OBSAH

Slovo na úvod	3
Zápisnica z vyhodnotenia 54. ročníka Celoslovenskej literárnej súťaže mladých prozaikov Jašíkove Kysuce 2022	4
CENA RUDOLFA JAŠÍKA Michaela Rapavá: Svetlo	6
CENA JOZEFA HNITKU Zuzana Ištoňová: Dvojičky	11
1. PRÉMIA RUDOLFA JAŠÍKA Matej Koščo: Vôňa kolínskej	13
2. PRÉMIA RUDOLFA JAŠÍKA Katarína Želinská: Nedělej Zagorku	18
3. PRÉMIA RUDOLFA JAŠÍKA T. Slavkina (pseudonym): Praskliny	23
Esej o diele slovenskej literatúry Lukáš Bolek: Mier príde aj sám	26
ČESTNÉ UZNANIA	
Daniela Romanová: Čestný človek	28
Henrich Fačkovec: Dievča so srdcovou arytmiou	31
Zuzana Komanová: Svokrovci	34
Andrej Hrabovecký: V preplnenej čakárni	39
Zachariáš Drobňák: List úsmevu	42
A. P. Zacharová (pseudonym): Quizás, quizás, quizás	43
Barbora Capeková: Prázdne vrecko plné snov	48
Kristína Tenkelová: Malé dievčatko	49
Anna Krkošová: Život, gramofón a bludisko	51
Rebeka Romana Beňová: Plavba za Orionom	57
Ema Michelčíková: Kompas v hlave	63
Mária Kľusková: Tajomstvo noci	65
Zuzana Martiniaková: Niekde vysoko	68
Katarína Hvolková: Údolie hviezd	71
Silvia Vrbovská: Denník	73
Ludmila Magdolenová: Investícia	75

**Literárnu súťaž a sprievodné podujatia z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia**

**Spolufinancovanie zabezpečil
Žilinský samosprávny kraj**

Texty uvedené v zborníku neprešli jazykovou úpravou.

Hlavný partner projektu: Fond na podporu umenia

- Názov:** JAŠÍKOVE KYSUCE 2022
Zborník vybraných súťažných prác účastníkov 54. ročníka
Celoslovenskej literárnej súťaže mladých prozaikov
- Vydala:** Kysucká knižnica v Čadci
v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja
- Zodp. redaktorka:** PhDr. Janka Bírová, riaditeľka Kysuckej knižnice v Čadci
- Zostavovateľ:** Mgr. Ľubica Lašová
- Tlač:** Varínska tlačiareň
- Náklad:** 100 ks
- Rok vydania:** 2022
- ISBN: 978-80-88708-83-4**
EAN: 9788088708834